

CEM SULTAN'IN TÜRKÇE DİVAN'I

kutuphaneci - eskikitaplarim.com

Tercüman 1001 TEMEL ESER

**TERCÜMAN GAZETESİ'nın
bir kültür hizmeti olarak
yayınladığı
"1001 TEMEL ESER"
Serisinin
157. kitabı
"CEM SULTAN'IN TÜRKÇE DİVANI"nın
I. Cildi
KERVAN KİTAPÇILIK
BASIN SANAYİ ve TİCARET A.Ş.
Ofset Tesisleri'nde
dizilmiş ve basılmıştır.**

Tercüman 1001 TEMEL ESER

157

CEM SULTAN'IN TÜRKÇE DİVAN'I

Baskıya Hazırlayan:
Dr. Halil ERSOYLU

**İSTANBUL
1981**

1001 Temel Eser'i iftiharla sunuyoruz

Tarihimize mânâ, millî benliğimize güç katan kütüphaneler dolusu birbirinden seçme eserlere sahip bulunuyoruz. Edebiyat, tarih, sosyoloji, felsefe, folklor gibi millî ruhu geliştiren, ona yön veren konularda "**Gerçek eserler**" elimizin altındadır. Ne var ki, elimizin altındaki bu eserlerden çoğunlukla istifade edemeyiz. Çünkü devirler değişimelere yol açmış, dil değişmiş, yazı değişmiştir.

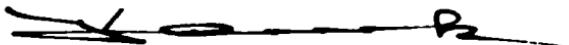
Gözden ve gönülden uzak kalmış unutulmaya yüz tutmuş -Ama değerinden hiçbir şey kaybetmemiş, çoğunuğu daha da önem kazanmış- binlerce cilt eser, bir süre daha el atılmazsa, tarihin derinliklerinde kaybolup gideceklerdir. Çünkü onları derleyip-toparlayacak ve günümüzün Türkçesi ile baskıya hazırlayacak değerdeki kalemler, gün geçtikçe azalmaktadır.

Bin yıllık tarihimizin içinden süzülüp gelen ve bizi biz yapan, kültürümüzde "**Köşetaşı**" vazifesi gören bu eserleri, tozlu raflardan kurtarıp, nesillere ulaştırmayı plânladık.

Sevinçle karşılayıp, ümitle alkışladığımız “**1000 Temel Eser**” serisi, Millî Etiğim Bakanlığınca durdurulunca, bugüne kadar yayınlanan 66 esere yüzlerce ek yapmayı düşündük ve “**Tercüman 1001 Temel Eser**” dizisini yayılmamaya karar verdik. “**1000 Temel Eser**” serisini hazırlayan çok değerli bilginler heyetini, yeni üyelerle genişlettik. Ayrıca 200 ilim adamımızdan yardım vaadi aldık. Tercüman’ın yayın hayatındaki geniş imkânlarını 1001 Temel Eser için daha da güçlendirdik. Artık karşınıza gururla, cesaretle çıkmamız, eserlerimizi gözlere ve gönüllere sergilememiz zamanı gelmiş bulunuyor. Millî değer ve mânâca her kitap ve her yazar bu serimizde yerini bulacak, hiç bir art düşünce ile değerli degersiz, degersiz de değerli gibi ortaya konmayacaktır. Çünkü esas gaye bin yıllık tarihimizin temelini, mayasını gözler önüne sermek, onları lâyık oldukları yere oturtmaktadır.

Bu bakımdan 1001 Temel Eser’den maddî hiç bir kâr beklemiyoruz. Kârimiz sadece gurur, iftihar, hizmet zevki olacaktır.

KEMAL İLİCAK

Tercüman
Gazetesi Sahibi

İÇİNDEKİLER

Önsöz	9–10
Bibliyografya	11–12
Giriş	13–14
Kısaltmalar	25
Metin	29–276

ÖNSÖZ

İmparatorluk Türkiye'sinin tarihinde, siyâsetinde ve edebiyatında Cem Sultan'ın yeri ve önemi, —Türklük dünyası ile ilgilenen yerli ve yabancı hemen bütün fikir ve sanat adamlarının da belirttiği gibi— oldukça büyüktür.

Türkçe, —dünyada pek az dilin sahip olabildiği— uzun tarihi boyunca çeşitli lehçe ve şivelere ayrılmıştır. XIII. yüzyıldan itibaren ortaya çıkan Türkiye Türkçesi ile Azeri Türkçesine, konuşulduğu ve yayıldığı sahalar gözönüne alınarak Batı Türkçesi adı verilmiştir. Türk dilinin sınıflandırılmasında Türkiye Türkçesi, güney—batı grubunda yer almaktadır.

Türkiye Türkçesi, Tarihî Türkiye Türkçesi ve Yeni Türkiye Türkçesi olmak üzere iki ana devreye ayrılr. Bunlardan Tarihî Türkiye Türkçesi de; Eski Türkiye Türkçesi ve Osmanlı Türkçesi olarak iki devire ayrılmıştır. Eski Türkiye Türkçesi gelişmesini iki kolda tamamlamıştır: a. Eski Anadolu Türkçesi (XIII. yüzyıl), b. Eski Osmanlı Türkçesi (XIV. ve XV. yüzyıllar).

Cem Sultan'in Türkçe Divanı, Eski Türkiye Türkçesinin son zamanlarına yani Eski Osmanlı Türkçesine ait bir eserdir. Bu eserin Türk dili ve edebiyatı tarihi açısından olduğu kadar, Türk kültürü bakımından da bü-

yük önemi vardır. Çünkü eserin şairi, imparatorluk Türkiye'sinde yüzyıllarca hüküm sürmüş Osmanlı sülâlesi nin en tipik kişilerinden biridir. Osmanlı saraylarında gerek hükümdarların gerekse şehzadelerin hemen hepsi nin şaire karşı ilgisiz olmadığı, hattâ gelmiş geçmiş bel li başlı Osmanlı padişahlarının yarıdan çوغunun şiir yazdığını bilinen bir gerectir. İşte Cem Sultan'ın da yeri bu şair padişahların arası olmuştur. Bu yuzden şehzâde-sultan-şair Cem'in şiir zevki ve sanat anlayışı, kultürümüzün bir unsuru durumuna geçmiştir.

Şimdiye kadar Cem Sultan'ın tarihi ve edebî kişiliği ve eserleri üzerinde çeşitli çalışmalar yapılmışsa da, onun Türkçe Divan'ı ile ilgili böyle bir araştırmada, incelemede bulunulmamıştır.

Bu kitap iki ana bölümde meydana gelmektedir. Birinci bölümde Cem Sultan'ın kısaca hayatı ve eserleri, üzerinde çalışılan yazmaların tanıtılması ve onun Türkçe Divan'ının tenkitli metni verilmiştir. İkinci bölüm olan sözlük kısmında da, Divan'da geçen bütün kelimeler, deyimler –kalıplılmış sözler, atasözleri ile Arapça ve Farsça ibâreler– cümleler yer almaktadır.

İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde "Cem Sultan'ın Türkçe Divan'ı ve Üzerinde Dil Araştırmaları" konulu doktora tezi olarak hazırladığım bu eserin meydana gelişinde sürekli ilgilerini ve engin bilgilerini –en güç şartlarda bile— esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. F. Kadri Timurtaş ile Arapça, Farsça, ibârelerin çözülmesinde yardımcı olan Prof. Dr. Ahmet Furat ve Kahire Üniversitesi asistanlarından, doktora öğrencisi dostum Şevki Hasan Şaban'a burada da gönülden teşekkürü bir borç bilirim.

Dr. Halil Ersoylu

BİBLİYOGRAFYA

- Ahmed Refik; Sultan Cem, İst. 1923.
Âlî; Künhü'l Ahbâr, Ü.K. Ty. nr. 5959.
Âşık Çelebî tezkiresi; Ü.K. Ty. nr. 171.
Âşıkpaşazâde; Tevârih-i Âl-i Osman, İst. 1333.
Ata, Enderunlu; Tarih, IV, 1293.
Aynî-i Tirmîzi; Külliyat, Konya Müzesi Kütüphanesi yazmalarından, nr. 2420/16
Baldırzâde; Vefeyâtname, Ü.K. Ty. nr. 2556.
Banarlı, Nihad Sami; Resimli Türk Edebiyatı Tarihi I, İst. 1971.
Baysun, M. Cavid; "Cem Sultan" İslâm Ansiklopedisi, III, İst. 1963.
Baysun, M. Cavid; Cem Sultan (Hayatı ve Şiirleri), İst. 1946.
Belîg-i Bursevî; Güldeste-i Riyâz-i İrfân ve Vefeyât-i Dânişmendân-ı Nâdiredân, Süleymaniye K. Âşır Ef. nr. 264; matbuu, Hüdavendigâr, 1302.
Bursali Mehmed Tâhir; Osmanlı Müellifleri, II, İst. 1333.
Ergin, Muharrem; Türk Dil Bilgisi, 2. baskı, İst. 1962.
Ertaylan, İsmail Hikmet; Sultan Cem, İst. 1951.
Ertaylan, İsmail Hikmet; Falnâme, İst. 1951.
Halil Halid; "Şehzâde Cem"; Türk hilâlinin aslı, İlâhiyet Fakültesi Mecmuası sene I, sayı 3, 1926.
Kervancıoğlu, Semin "Cem Sultan", Meydan-Larousse, II, İst. 1969.

- Lâtifî; Tezkire-i Lâtifî, İst. 1314.
- M. Süreyyâ; Sicill-i Osmanî, II, İst. 1891.
- M. Tevfik Paşa; Şehzâde Cem, İst. 1327.
- Okur, Münevver; "Sultan Cem—Cemşîd ü Hurşîd", Türk Dili, VII/84, Ankara, 1958.
- Öztelli, Cahit; "Cem Sultan'ın yeni bulunan Cemşîd ü Hurşîd mesnevisi", Türk Dili, XXI/248, Ankara, 1972.
- Sehi Beg, Tezkire, İst. 1325.
- Sinâneddin Behîsti; Vak'anâme-i Sultan Bayezid ile Sultan Cem veya Tarih-i Sultan Cem, Topkapı Sarayı Müzesi, Revan K. nr. 1270.
- Tansel, Selâhattin; Sultan II. Bayezid'in Siyâsi Hayatı, İst. 1966.
- Tan, Turhan; Sultan Cem, İst. 1948.
- Tekindağ, M. C. Şehabettin; "Bayezid II.'in tahta çıkışı sırasında İstanbul'da vukua gelen hadiseler üzerine notlar", Tarih Dergisi X/14, 1959.
- Timurtaş, Faruk K.; Osmanlıca Grameri, İst. 1964.
- Timurtaş, Faruk K.; Klâsik ve Eski Osmanlı Türkçesi Metinleri, İst. 1974.
- Timurtaş, Faruk K.; Eski Türkiye Türkçesi (Gramer—Metin—Sözlük), İst. 1977.
- Tolasa, Harun; "Cem Sultan", Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, 2, İst. 1977.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı; Osmanlı Tarihi, II, Ankara, 1949.
 (Şark ve Garp kaynaklarına ait geniş bibliyografi için İsmail Hikmet Ertaylan'ın Sultan Cem adlı eserine bakılabilir.)

Mezuniyet tezleri:

- Baydar, Mustafa; Sultan Cem, hayatı ve edebî şahsiyeti, İst. 1944, Türkîyat Enstitüsü, Tez: 159.
- Mamaş, Gül Çan; Cemşîd ü Hurşîd (metin), İst. 1967, Türkîyat Enstitüsü, Tez: 730.
- Özulu, Yunus Emre; Sultan Cem'in Türkçe Divan'ı Üzerinde Tetkikler, İst. 1959, Türkîyat Enstitüsü, Tez: 533.

GİRİŞ

CEM SULTAN'IN HAYATI VE ESERLERİ

Osmalı hanedanının en renkli ve o ölçüde de talih-siz kişilerinden biri Cem Sultan'dır.

Fatih Sultan Mehmed'in küçük oğlu olan Cem 23 Kânun (Ocak) 1459 Pazar günü Edirne Sarayı'nda dünyaya gelmiştir. Annesi Çiçek Hatun'dur. Tahsiline beş yaşında verildiği bir hocada başlayan Cem dokuz yaşı-na girince Kastamonu sancak beyliğine gönderilmiştir.

Fatih, 1473'te Uzun Hasan üzerine yürürken Cem'i Edirne'de bırakarak Rumeli'nin korunmasını ona verdi. Otlukbeli savaşından zaferle dönülmesinden ve büyük şezhâde Mustafa'nın ölümünden sonra 1474 yılında Cem, Karaman eyaletine tayin edildiği için Konya'da yerleşti. Tahsiline burada da devam etti. Ayrıca ata binmek, çeşitli silâhları kullanmak, avcılık gibi konularda kendisini iyice yetiştiren Cem sağlam yapılı bir genç haline gelmiştir. O kadar ki, Sultan Alâaddin'in gürzlerine pek çok halka eklenen Cem'in, onları kullanmaka büyük bir ustalık gösterdiği Vâkiât-ı Sultan Cem'de kaydedilmiştir.

Cem altı yıl kaldığı Karaman eyaletinde saray, bedesten ve çarşı yaptırıp adaletle davranışından halk

tarafından çok sevilmiştir. Cem'i, isyanından sonra Konya'dan ayrılırken halkın gözyaşları içinde uğurlaması bu kuvvetli sevginin sonucu olmuştur.

Cem'in çevresinde Gedik Ahmed Paşa, Hatip-zâde Nasuh, Defterdar Ahmed, Frank Süleyman, Sofu Hüseyin gibi devlet adamları ile bazı Rum ve İtalyan bilgileri bulunuyordu. Bunlardan başka Karaman'daki hemen bütün şeyhler ile sadrazam Karamanî Mehmed Paşa da Cem'i tutanlar arasındaydı.

Fatih'in son zamanlarında Cem ile II. Bayezid arasındaki sultanat rekabeti iyice kızışmıştı. 3 Mayıs 1481 tarihinde Fatih Sultan Mehmed'in Gebze dolaylarında ölmesi üzerine Sadrazam Karamanî Mehmed Paşa bir yandan cenazeyi —bir karışıklığa meydan vermemek için— gizlice İstanbul'a naklettirirken bir yandan da her iki şehzadeye birer haberci gönderdi.

Bayezid'in bulunduğu Amasya'yı gönderilen haberci yerine ulaşırken, Cem'e gönderilen haberci Anadolu Cem durumu vaktinde öğrenemedi. Halbuki Cem, Bayezid'in babasının şehzadeliği sırasında doğmuş olduğunu, kendisinin ise Fatih'in hükümdarlığı zamanında dünyaya geldiğini ileri sürerek Osmanlı tahtında asıl hak sahibi olduğunu iddia ediyordu. Bu düşüncesi onu Bayezid'e isyan etmeye zorladı. Konya'dan Bursa'ya gelen Cem şehri ele geçirdi. Kendi adına hutbe okutarak sikke bastırdı. On sekiz gün sultanat sürdürdü. Artık şehzâde değil sultandı. O sıralarda İstanbul'da bulunan ve hükümdarlığını korumaya kararlı olan II. Bayezid, Cem'in imparatorluğu paylaşma istegini reddetti. Bunun üzerine 20 Haziran 1481'de Cem ile Bayezid kuvvetleri Yenişehir ovasında karşı karşıya geldiler. Yapılan savaşta daha önceden çeşitli vaitlerle kandırılan Cem'in adamlarından Astinoğlu Yakup Bey'in Cem'e ihanet ederek adamlarıyla Bayezid saflarına geçmesi, Cem'in öteden beri dost bildiği Gedik Ahmed

Paşa'nın düşmanı olarak aynı kuvvetlerin yanında yer alması ve nihayet Cem'e yardım eden Karamanoğlu'nun savaştan çekilmesi sebebiyle Cem, Eskişehir yolu ile Konya'ya kaçmaktan başka çare bulamadı. Fakat takipçiler peşlerini bırakmadıklarından Cem, 40 kişilik maiyeti ile Tarsus'a oradan da Mısır hükümetinin iznini alıp 300'ü bulan maiyeti ile çok güç şartlardaki bir yolculuktan sonra Halep'e vardi. Buradan Şam'a ve nihayet 25 Eylül 1481'de hükümdarlara yapılan bir törenle Kahire'ye girdi. Oradan II. Bayezid'e yazdığı ve içinde bulunduğu durumu anlatan mektubuna aldığı cevapta, padişahlık arzusundan vaz geçmesi halinde kendisine yılda bir milyon akçe tahsis edileceği bildirilmiştir.

Cem Sultan 1482 yılında Kayıtbay'in müsaadesini alıp annesi ve karısı ile birlikte Mekke ve Medine'ye giderek hac ziyaretinde bulundu. Aynı yıl Karamanoğlu Kasım Bey ile Ankara sancak beyi Mehmed Bey'in —halkın II. Bayezid'den yüz çevirdiği ve kendisini istediği— şeklindeki davet haberlerini alan Cem, Memlûk Sultani Kayıtbay'in da müsaadesi ile Anadolu'ya geçti. Halep'te Kasım Bey ve Mehmed Bey ile birleşti.

Cem ve Kasım Bey Konya üzerine yürüken, Mehmed Bey Çubuk ovasında Süleyman Paşa ile yaptığı savasta öldürüldü. Bu haberi alan Cem planını değiştirek Ankara'yı ele geçirmeyi tasarladıysa da II. Bayezid'in hızla ve büyük bir kuvvetle ilerlediğini duyuncu geri çekilmeyi daha uygun buldu.

Karaman'a bağlı Taşeli'ye çekilen Cem, Konya Ereğlisi'ne gelen II. Bayezid'in; ailesi ile birlikte Kudüs'te oturmasına karşılık yıllık tahsisinin yine ödeneceği yolundaki teklifini kabul etmedi. Cem'in böyle davranışında, Karamanoğulları Beyliği'ni yeniden kurmaya çalışan Kasım Bey'in büyük tesiri olmuştur. Kasım Bey Cem'i, deniz yolu ile Rumeli'ye gecebildiği takdirde hükümdar olma arzusunu gerçekleştirebileceğine inan-

dirmiştir. Bunun için Cem, Rodos'taki St. John şövalyelerinin başı olan Pierre d'Aubusson ile 10 Temmuz 1482'de bir anlaşma yaptı. Bu anlaşmaya göre Cem, Rodos'ta istediği kadar kalabilecekti. 30 Temmuz 1482 günü Cem Rodos'ta bulunuyordu.

Pierre d'Aubusson papa IV. Sixte ve Avrupa hükümdarlarına yazdığı mektuplarla Cem'in elinde olduğunu, bu durumdan istifade edilerek, Hıristiyanların birlik içinde İslamiyet aleyhine hareket etmeleri gerektiğini, Türklerin Avrupa'dan çıkışma zamanının geldiğini bildiriyordu. Bütün bu gizli, kirli, ikiyüzlü tutumlardan habersiz ve bir çeşit esirlik içinde bulunan Cem, hâlâ imparatorluğun II. Bayezid ile bölüşüleceğini ummaka idi.

II. Bayezid şövalyelerle yaptığı anlaşmaya göre, onlara, Cem'i muhafaza etmelerine karşılık yılda 45.000 Venedik dükası vermeyi taahhüt etti.

Şövalyeler Cem'i Fransa yol ile Macaristan'a gönderecekleri iddiası ile Fransa'ya naklettiler. Cem Fransa'da yedi yıl kaldı. Bu sürenin son iki yılını Bourganeuf şatosunda kendisi için yaptırılan Grosse Tour ve Tour de Zizim (Avrupalılar Cem'e Zizim demişlerdir) adı verilen bir kuleye kapatılmakla geçirdi. Böylece daha önceleri bazı teşebbüsleri olan Cem'in kaçmasına ve kaçırılmasına imkân verilmeyecekti. Cem böyle bir yaşıştan çok büyük üzüntü duymuşsa da bunu zindanclarına hiç bir zaman belli etmemiştir. Bu arada II. Bayezid İskender Paşa'yı aracı ederek Cem'in üç yaşında ki oğlu Oğuz Han'ı öldürmüştür.

Papa VIII. Innocent ile St. John şövalyelerinin yaptığı anlaşma gereğince Cem 4 Mart 1489 tarihinde Roma'ya getirildi. Bunu haber alan II. Bayezid hemen harekete geçmiş ve Kapıcıbaşı Mustafa Bey ile bir mektup ve 120.000 altın papaya yollayarak St. John şövalyeleri ile yapılan anlaşmaya uyulmasını istemiş, üç yıl

lık məsrafın peşin ödənməsinə karşılık, sonraki her yıl için de 40.000 altın gönderileceğini bildirmiştir.

II. Bayezid, Papa VIII. Innocent ölünce yerine geçen VI. Alexandre ile de önceki anlaşmayı yenilemeyi ihmali etmemiştir. Daha sonraları da Cem'in artık muhafazası değil öldürülmesi istendiği anlaşılmaktadır; yıllık parayı getiren Türk elçisi ile birlikte gelen, papanın İstanbul şefiri Georgio Buzardo İtalya'da uğradığı bir saldırıda üzerinden çıkan evrak arasında, II. Bayezid'in papaya gönderdiği Latince yazılmış bir mektup da bulunmuştur. Bu mektupta II. Bayezid, Cem'in papa tarafından öldürülmesine karşılık 300.000 altın vermeyi taahhüt etmiştir.

Fransa Kralı VIII. Charles 1494'te İtalya'yı istila ederek Roma'ya girince, ileride bir haçlı seferi düzenleyebilmek için, papadan Cem Sultan'ı alarak 1495 yılında yaptığı Napoli seferinde yanında bulundurdu. VIII. Charles, Cem'i yanına almakla papanın muhtemel bir ihanetini önlemeyi düşünmüştü. Bu sefer yolculuğunda Cem hastalanmış; yüzü, gözü ve boynu şişmiştir. Artık ata binmeyecek ve sedye ile taşınamayacak kadar ağırlaştığını gören Cem, son durağı Napoli'de cenazesinin vatanına gönderilmesini vasiyet etmiştir.

25 Şubat 1495 Çarşamba gününün tan zamanı, yeni bir güne başlangıç olurken, Cem için de yeni bir dünyanın başlangıcı olmuştur.

Cem Sultan'ın ölümünü, geçirdiği bir hastalık sonucu kabul edenler olduğu gibi; papa VI. Alexandre tarafından Cem'in Fransa kralına teslim edilmeden önce, -II. Bayezid'in vaadettiği altınları alabilmek için -tesiri iki üç hafta içinde görülen bir zehirle zehirlenmiş olduğu görüşünde olanlar da vardır.

Cem'in dirisi gibi ölüsü de bir süre vatan dışında kalmış, II. Bayezid'in teşebbüsleri sonunda, tahnit edilmiş ceset ancak 1499 yılında, ölüsünden de bir şeyler elde

edebilmek düşüncesi ile hareket eden Papa VI. Alexandre'in itirazlarına rağmen Mudanya yolu ile Bursa'ya götürülmüştür. Cem Sultan, Muradiye'de Fatih'in büyük oğlu Mustafa'nın yanına bugün Mustafa-i Atik denilen türbeye defnedilmiştir.

Cem'in Rodos'a sığınmış olan oğlu Murad, 1522'de adanın alınmasından sonra oğlu ile birlikte öldürülmüş iki kızı ve karısı İstanbul'a götürülmüştür.

Kahire'de bulunan ve oğlunu kurtarmak için yıllarca çaba gösteren Cem'in annesi Çiçek Hatun da 1498 yılındaki veba salgını sırasında vefat etmiştir.

Ilme ve san'ata büyük önem veren Fatih Sultan Mehmed, oğullarının da çok iyi yetişmesine çalışmıştır. Cem, Arapça ve Farsça'yı daha küçük yaşlarda iken öğrenmiştir.

Konya'da iken tahsilini ilerleten Cem, defterdar, nişancı gibi memurlarını edebiyatla uğraşan kişilerden seçmiş, etrafına Sâdî (Cem Sâdîsi), Haydar, Sehâî, La'î, Kandî ve Şâhidî gibi şairleri toplamıştır. Bunların bir kısmı Cem'in ölümüne kadar ondan ayrılmamıştır ki, bunlara "Cem şairleri" denilmektedir. Tefsir ve ilm-i zâhirde ustâd olan şairlerden Mevlânâ Türâbî de vakitiyle Cem'e hocalık etmiştir.

Cem Sultan şiirde Ahmed Paşa'yı örnek olarak onun tesirinde kalmıştır. Kaside ve gazellerinde Ahmed Paşa'yı taklit ettiği bilinmektedir. Mesela Kerem kasidesini Ahmed Paşa'nın "kerem" redifli kasidesine nazîre olarak yazmıştır. Cem'in üzüntü ve ayrılık günlerinde kaleme almış olduğu şiirleri duygulu, etkileyici ve orijinaldir. Nitekim, çok sevdiği ve büyük umutlar beslediği küçük oğlu Oğuz Han'ın öldürüldüğü onu derinden sarsmış, kötü kadere, şu kendisini yıllarda perişan edegeleen acı kadere öfkeyle, kızgınlıkla bakmış, yüreğinin ateşinden aşağıdaki ağıtı yakmıştır.

"Iy vefâsuz hâin ü bî-emn ü bî-amân felek
V'iy hatâ—perver belâ—bahş u kazâ—gerdân felek

Mûlk—i Yunân'a serâser hükm iderken âh kim
Eyledün mesken bize şîmdi Frengistân felek

Yakamı yurtup elünden niceci âh itmeyem
Cânunu odlara atdı dâ!—i Oğuz Hân felek

Ağlamakdan ol ciger—gûşem firâkından müdâm
Kara kara kanlara boyandı bahristân felek

Bir kılna virseler virmezdim Oğuz Hânumun
Genc—i Karun—la bin bin mülket—i Osman felek

İşidelen şâh Oğuz Hân'un şehîd olduğunu
Derd—ile oldu Frengistân'da Cem mecnûn felek

Canumu yakdun u yıkdun ömrümün dîvârını
Bîd—i eyvânun yıkılsun aşağı geçsin felek

Cem'in Nice'te kaldığı günler içinde oldukça eğlen-diği, esaretteki diğer zamanlarına göre memnun olduğu, orasının gelenek ve göreneklerine şaştığı bilinmektedir. Vâkiât—i Sultan Cem'in yazdığını göre Cem, burada çok güzel bir kîza ilgi duymuştur. Şehrin fazla serbest bir ahlâk anlayışı içinde bulunduğu da, Nice' in mahallî dilde Nitse olan adı ile Türkçedeki "ne itse" (ne yapsa, ne etse) nin kısaltılmış olan n'itse'nin arasındaki şékil benzerliğinden faydalananak tam bir ci-nashî kafîye ve güzel bir beyit ile dile getirmiştir:

"Acaîb şehr imiş bu şehr—i Nitse
Ki kalur yanına her kim n'itse"

Şiiri, pek az Divan şairinde görüldüğü gibi gündelik yaşayışa getiren Cem, ağabeyi II. Bayezid'in kendisine yolladığı:

"Cün rûz—ı ezel kismet olnmış bize devlet
Takdire rızâ virmeyesin buna sebeb ne?
Hacü'l-Haremeynem diyü da'vâlar idersin
Ya sultanat—ı dünye için bunca taleb ne?" şeklindeki kıtaya karşılık şu beyiti yazmıştır:

"Sen bister—i gülde yatasın şevk ile handân
Ben kül döşenem külhen—i mihnetde sebeb ne?"

Cem'in şiirlerinde zaman zaman gezdiği, gördüğü yerleri anlatan tasvirlere rastlamak mümkündür.

Şeyhî, Necatî ve hatta Nizamî'nin şair Cem'e tesir ettiği şiirlerinden anlaşılmaktadır.

Kendi zamanına kadar yetişmiş olan büyük İran şairlerini; onlara nazireler yazacak kadar çok iyi tanıyan Cem, Türkçede olduğu gibi Farsçada da orta derecede bir şair olduğunu isbat etmiştir.

Cem'in on yaşında iken Selmân—ı Savecî'den, babası Fatih Sultan Mehmed adına "Cemşîd ü Hürşîd" adlı bir mesneviyi nazım halinde tercüme etmesi ve bir Farsça Divan'ının bulunması, onun ne derecede Farsça bildiği hakkında yeterli bir fikir vermektedir. Ayrıca bazı münseât kitaplarında (meselâ Feridun Bey'inkinde) Farsça mektupları da bulunmaktadır.

Cem Sultan'ın diğer bir eseri de yalnızca Üniversite Kütüphanesi T.Y. 5474 numarada kayıtlı Türkçe Divan'ı ile birlikte bulunan 'Fâl—ı Reyhan—ı Sultan Cem' dir. Bu küçük eseri İ.H. Ertaylan, İstanbul'un fethinin beşyüzüncü yıldönümü dolayısı ile yayımlamış olduğu Falnâme adlı eserine almıştır.

Cem'in diğer bir eseri de Farsça divanıdır. Bir çok

kütüphanede bulunan bu eseri, bazan Türkçe divanı ile bir aradadır. Cem'de Acem şairlerinden başta Hâfız-ı Şirâzî olmak üzere Selmân-ı Savecî ve Câmî'nin etkileri görülmektedir.

Cem'in en tanınmış, sevilmiş eseri İstanbul ve Anadolu kütüphaneleri ile hususî kitaplıklarda çeşitli yazıma nüshaları bulunan Türkçe Divan'ıdır. Onun bu eseri bugüne kadar eski veya yeni harflerle basılmış bulunmamaktadır.

Bu eserde verilen metnin tesbiti için, Bursa Orhan-Haraççı K. nr. E 6'daki nüsha esas alınmış, ayrıca gerekli hallerde Millet K. Ali Emîrî 81; Lala İsmail 431 ve Fâtih 3794 numaralardaki nüshalara da başvurulmuş, karşılaşturmalar yapılmıştır.

B Bursa Orhan-Haraççı K. E 6 numaradaki (esas alınan) yazmadı:

1 na't, 2 kaside, 329 gazel, 19 müfred bulunmaktadır. Cem'in Farsça Divan'ı ile birlikte olan bu nüshanın Türkçe Divan kısmı 94 varak olup Farsça Divan'ın sonundan başlamaktadır.

Bu nüsha çok okunaklı, temiz ve sanatkârâne bir ta'lîk ile ve başlıklarını siyah mürekkeple yazılmıştır. Ebadı 100 x 180'dir. Yaldız cetvel içinde 13 satırı ve haresizdir.

Baş : Bir dün ki bizendi yine bir tâk-ı muallâ

Son : Kâfir dime kim yinile îmâna gelüpdür

Ü Ünîversite Kütüphanesi T.Y. 5547 numarada kayıtlı olan yazmadı:

2 tevhid, 1 münâcât, 1 na't, 4 kaside, 1 terkib-î bend, 1 terci-î bend, 348 gazel, 1 rûbâî, 41 muamma ve 16 müfred vardır.

Bu nüsha 113 varak ise de sonlarında Cem'e ait olmayan bir kaç Türkçe, Farsça kita ile Der Aksâm-ı Ezhâr başlıklı 44 beyitlik bir manzume bulunmaktadır. Ebadı 72 x 110'dur. 11 satırı ve haresiz olup kenar-

daki manzumelerin bazı beyitleri kırmızı mürekkeplidir.

Bu nüsha da okunaklı ve güzel bir ta'lîk yazı ile yazılmıştır.

Baş : İy sicill-i şiyemün hâsılı divân-ı kerem

Son : Tâ ki yolunda terk-i ser kilalar

Üniv Universite Kütüphanesi T.Y. 5474 numara-
da bulunan yazmadır:

1 na't, 1 kaside, 199 gazel, 1 rübâi, 3 müfred ve so-
nunda da 48 beyitlik Fâl-i Reyhan-ı Sultan Cem baş-
lıklı bir manzume vardır. 62 varaktan ibaret olan bu
nüsha 80 x 150 ebadındadır.

Nesih ile yazılmış bu nüsha yaldız çerçeve içinde 13
satırlı ve harekesizdir.

Baş : Cefâya yüz tutup niçün sen iy mihr-i ci-
hân-ârâ

Son : Kâfir dime kim yinile ımâna gelüpdür

Divan şüri geleneğine bağlı kalan Cem'in Türkçe Di-
van'ında tehdî, münâcât, na't, kaside, terkib-i bend,
terci-i bend, gazel, rübâi, muamma ve müfred gibi na-
zım şekillerinde yazılmış şiirleri yer almaktadır. Şiir
sanatı açısından orta derecelerde yer edinen Cem'in
Divan'ı, hacimce de oldukça göz doyurur. Onun, en
çok kullandığı şiir türü olan gazellerinde zaman zaman
lîrizmin doruguна ulaşlığı görülür. Şiir dili, devrine gö-
re genellikle sade sayılan Cem'in Türkçesinde, sonraları
arkayık olmuş bazı Türkçe kelimeleler (assı: fayda, kâr;
baş: yara; bile: birlikte, ile, beraber; bun: sıkıntı, gam;
çunkim: çunkü; dükel: bütün, hep, herkes; dün: gece;
enek: çene; eytmek: söylemek, demek; gözgi: ayna; od:
ateş; simak: kırmak, mahvetmek, yıkmak; tapu: huzur,
nezd, makam, hizmet, vazife, zat, kendi; ...) ve halk di-
linde geniş ölçüde kullanılan deyimlere – kalıplılmış
sözlere sık sık rastlanılır.

Aruz kalıplarının mefûlü/mefâ'ilü/mefâ'ilü/feûlün,

mefûlü/fâilâtü-/mefâîlü/fâilün, fâilâtün/fâilâtün/fâilâtün/fâilün, mefâilün/mefâîlün/feûlün gibi yaygın ve işlek olanlarını kullanan Cem'in, bazı şiirlerinde, ses yapısı bakımından Türkçe ile pek bağdaşamayan aruzu pürüzlü olarak kullandığı, vezin kusurlarından kurtulmadığı görülür.

Cem Sultan da pek çok Divân şairi gibi yeterince rind, çokça âşık, şâirlik kudretinden emin, güzellere düşkün ve onlardan şikâyetçi, Tanrı'nın kâinâttaki eşsiz nizâmına, âhengine ve hikmetine hayrandır. O, aynı zamanda hükümdar olduğu veya hiç olmazsa böyle bir iddiada bulunduğu, hattâ bu uğurda "lâ erhâm beyne'l-mülük (hükümdarlar arasında merhamet yoktur)" diyen ağabeyi II. Bayezid ile savaşacak derecede hırslı bulunduğu için bazan öteki şâirlerden ayrılan bir dünya görüşüne sahiptir.

Cem'in Türkçe şiirlerinde kullandığı dil, yaşadığı dönem Türkçesinin hususiyetlerini taşır. Günümüzde düz-geniş vokalle (e ile) söylenen bazı Türkçe kelimeler o devirde düz-dar vokalli (i'li) idi. Bu ses değişikliğinin örnekleri Divan'da boldur: bel (bil), beslemek (bislemek), demek (dimek), gece (gice), gerçek (girçek), ey (iy), yedi (yidi)... Türkçede başlangıçtan beri sağlam olan incelik-kalınlık uyumunun Divan'da da bozulmamasına karşılık, düzlük-yuvarlaklık uyumunun bu devirde henüz tamamlanmaması ve Eski Türkiye Türkçesinin önemli bir özelliği olan "yuvarlaklaşma temâyüllü" dolayısıyle bazı kelimelerin sadece yuvarlak vokalli şeâline rastlanılır: kapu, demür, kirpük, eksük, yazuk, içerü, kaygu, kendü, delü... gibi. Ayrıca, gerundium (-up, -üben), faktitif (-dur-, -ür-), emir (-sun, -sün), bildirme (-dur, -dür), teklik ve çokluk birinci ve ikinci şahıs iyelik (-um, -ün, -u, -muz, -ü, -nüz) genitif (-un, -nün), sıfat yapma (-lu, -süz), birinci ve ikinci şahıs görülen geçmiş zaman

(-du, -dü), geniş zaman (-ur, -ür) eklerinin hep yuvarlak vokalli olmalarına karşılık; soru (-mı, -mı), üçüncü şahıs görülen geçmiş zaman (-dı, -di), akkusatif (-ı, -i), öğrenilen (anlatılan) geçmiş zaman (-miş, -miş), teklik ikinci şahıs emir (-gil, -gil), isimden isim yapma (-lık, -lık), fiilden isim yapma (-ıcı, -ıcı) ve gerundium eklerinin (-mca, -ince) daima düz vokalli olduğu görülür.

Cem Sultan'ın Türkçe Divan'ının gramer-sentaks bakımından geniş incelemesi ve edisyon-kritik halinde tesbit edilen metninin nüsha farkları için, tarafımdan hazırlanan doktora tezine başvurulabilir. (Türkiyat Enstitüsü, tez numarası: 2052).

KISALTMALAR

a	: Arapça.
bkn.	: Bakınız
B.	: Bursa Orhan—Haraççı Kütüphanesi
C.	: Çokluk, Cem'
F.	: Farsça.
Fran.	: Fransızca
Ist.	: İstanbul
K.	: Kütüphanesi.
mec.	: Mecazî.
müz.	: Müzik
nr.	: Numara
Osm.	: Osmanlıca
T.Y.	: Türkçe Yazmalar
Uz.	: Uzun manzume
Ü., Univ.	: Üniversite

M E T I N

1 İy emîr-i bî-vezîr ü iy Alîm-i bî-misâl
V'iy Habîr-i bî-nâzîr ü iy Rahîm-i Zü'l-celâl

Senden umar iki âlem halkı rahmet iy Rahîm
Kim kadîm-i lem-yezelşin hem Hakîm-i lâ-yezâl

3 Cümle mahlûk-i zemâne zîkrüni tesbih ider
Cümle âlem halkı eyler emrün üzre imtisâl

Kurı ney içini kıldı kudretün tolu şeker
Seng-i harâdan akıtdı hikmetün âb-i zülâl

Hükümün-ile mîhri eylersin felekde bî-karâr
Emrün-ile mâhî-idersin gâh bedr ü geh hilâl

6 İbtidâna yok nihâyet intihâna hem-çünâن
Müddeti yokdur bekânun iy kerîm-i bî-misâl

Hükümün-ile oldu gül gül-zârda şâh-i çemen
Kudretünle buldu bûlbûl bâğda nûtk u makâl

Cümle mahlûkun görürsin dâ'îmâ ahvâlini
On sekiz bin âlemün rûzkin virîrsin bî-su'âl

9 Cümle eşyâ birliğine şâhid olupdur senün
Cümle varlık varliguna âlem içre oldu dâll

Akl-i kül cehd eyleyüp mâhiyyetüni bilimez
Kimsene eyleyimez keyfiyyetünde kîl ü kâl

İbtidâsı yok bekanun iy Hudâvend-i kadîm
Ger devir eyler felekler gerdiş eyler mâh u sâl

12 Kudretünden oldu Keyvân çarh üzre pâs-bân
Hikmetünden oldu Mirîh âsmâna kût-vâl

Mihri lutfunla felekde şâh-i encüm eyledün
Hikmetünü gösterüp bağışladun ana kemâl

Zâtunun mâhiyyetine iremez fehm ü ukul
Hikmetünün kudretine iremez vehm ü hayâl

15 Çün güneh-kâr oldu Cem olgil Hudâyâ dest-gîr
Kıl inâyet olmasun mahşer gününde pây-mâl

||

1 Ne—dürü Hakk'a doğru varmağa râh
Himem—i lâ—ilâhe illâ'lhah

Zahm—i küfre odur şifâ—yi ebed
Merhem—i lâ—ilâhe illâ'lhah

3 Dil ü cân bağını kılur tâze
Şeb—nem—i lâ—ilâhe illâ'lhah

Kim olursa olur Hudâ'ya karîb
Hem—dem—i Lâ—ilâhe illâ'lhah

Sahn—i câna safâ virür irse
Kadem—i Lâ—ilâhe illâ'lhah

6 Kangı kalbe yazılsa—ola pûr-nûr
Rakam—i Lâ—ilâhe illâ'lhah

İns ü cân râm ola ele girse
Hâtem—i Lâ—ilâhe illâ'lhah

Uludur on sekiz bin âlemden
Alem—i Lâ—ilâhe illâ'lhah

9 Toludur cümle âsmân ü zemîn
Ni'am—i Lâ—ilâhe illâ'lhah

**Hoş hidâyet—dürürlük olan kişiye
Mahrem—i Lâ—ilâhe illa'llah**

**Levh—i Mahfûz'da olur cârī
Kalem—i Lâ—ilâhe illa'llah**

**12 Kangı safda k'ola bulur nusret
Alem—i Lâ—ilâhe illa'llah**

**Oldı mezkûr kamu dillerde
Kasem—i Lâ—ilâhe illa'llah**

**Akılı ırmez kimesnenün nice dür
Kıdem—i Lâ—ilâhe illa'llah**

**15 Râh—i Hakk'a deñîl olup iledür
Bu Cem'i Lâ—ilâhe illa'llah**

**Gönlini eyle iy Hudâ—yi kerîm
Mülhem—i Lâ—ilâhe illa'llah**

**17 Ki kamu mücrime hemân besdür :
Kerem—i Lâ—ilâhe illa'llah**

111

**1 Sübhâne men yüsebbehü fi'l—berri ve'l—bihâr
Sübhâne men takaddese fi'l—leyli ve'n—nehâr**

**Dâ'nâ—yi bî—nâzîr ü şehen—şâh—i bî—vezîr
Sultân—i her—mekân ü hüküm—rân—i her—diyar**

**Ez sun'—i bî—nihâyet—i hod şâh—i rûz—râ
3 Mansûr kerde ber sipeh—i şâh—i zengibâr**

**Neyden şeker yaradur ü hem katreden güher
Gül bitürür ağaçda gehî gül yirine hâr**

Kahribihârı eyledi lü'lü'ye cây—gâh
Yakût u la'le seng—i siyâh eyledi hisâr

6 Emrindedür zemîn ü zemân âsmân hem
Hüküm ü hükûmetinde—dürür kûh—i ba—vakar

Oldur mu'in—i âlem ü hem Sâni'—i ezel
Oldur kadîm ü kadir ü zü'l—menn Kird—gâr

Hükmine göre cünbiş ider çarh rûz ü şeb
Emrine göre gerdiş ider devr—i rûzgâr

9 Sun'ın mu'ayyen itmege ol Sâni'—i ezel
Virür cihâna gâh zemistân gehî bahâr

İy zü'l—celâl—i pür—kerem uş şerm—sâr olup
Hacletle kapuna surerem rûy—i i'tizâr

Mücrimlere tapûn—durur iy pâd—şeh penâh
Asilere kapûn—durur iy Lem—pezem medâr

12 Emrûn nidâsı hak—i zemîne sükûn virüp
Hükümün hevâsı eyledi eflâki bî—karâr

Divâne zevkûn—ila olan oldı hûş—mend
Mest—âne şevkûn—ila olan oldı hûş—yâr

Olur cihân içinde Süleymân gibi azîz
Lutfûndan eger olur—isa mûra i'tibâr

15 Gerçi ki zâtûn oldı nihân kamu dîdeden
Lîkin sıfat—i rahmetûn olupdur âşikâr

Bende olan tapuna senün oldı (1) pâd—şâh
Makbûl olan kapunda senün oldı bahtiyâr

Cem rahmeti kapundan umar iy Kerîm—i Hayy
Deryâ—yi rahmetüne çü yokdur senün kenâr

(1) Yazmada "olur" işe de vezin bozulmaktadır.

Yâ—Rab bilür günâhini çün rahmet eylegil
Çürmini yüzine uruban itme şerm—sâr

IV DER NAT—I NEBÎ SALLALLAHÜ ALEYHİ VE SELLEM

- 1 Nasb olalı cihâna livâsı Muhammed'ün
Eflâke irdi şer'i nidâsı Muhammed'ün

Halk olmaz—idi âlem ü âdem felek melek
Ger olmasa—y—idi anda rızâsı Muhammed'ün

- 3 Fahr—i kirâm zübde—i kevn ü mekân iken
Fahr—i abâdan idi kabâsı Muhammed'ün

Kalmışdı cümle kûfî zalâmında dâllin
Hâdi irişdi nûrı ziyâsı Muhammed'ün

Bir nokta gibi dâ'ireye aldı fi 'l—mesel
Beytü'l—Harâm'ı sahn—i safâsı Muhammed'ün

- 6 Jeng olmuş—idi âyine—i hak—nûmâ veîi
Saykal yitişdi lutfî cilâsı Muhammed'ün

Şekl—i gînâyi ayn—i anâ anlayup müdâm
Fakr olmuş idi fahr ü gînâsı Muhammed'ün

Gör kim yetîm iken sadefî mâ—sivâda yok
Dürr—i yetîm gibi bahâsı Muhammed'ün

- 9 Devlet degül mi k'olmaya ümmetden ol ki hiç
Halk hazretinde gayri recâsı Muhammed'ün

Ümmet şefa'atine boyın tutdı bî—hilâf
Mahşer gününde fazlı rîdâsı Muhammed'ün

Şükrinde aciz oldu çü akl—i akîle—bâl
Yâ—Rab ne dile ola sipâsı Muhammed'ün

12 Sığmaz bu mevce fazlıbihârı Muhammed'ün
Olmaز bu gevher-ile nisârı Muhammed'ün

Sâfi güherden oldu çü zâtı Muhammed'ün
Gelmez beyâna zâtı sıfâti Muhammed'ün

Mevc-i bîhâr-ı lutfina gark ola kâ'inât
Rahîmet okursa lutfî Fürât'ı Muhammed'ün

15 Satr-ı günâha lutfî kalem çekmege müdâm
Çinî felekler oldu devâtı Muhammed'ün-

Kudretle yazılır çü berât-ı müsellemi
Bu dille okunur mı berâtı Muhammed'ün

Dil kesr-i feth-i zamm ola çezm-ile bî-gümân
Olsa sükûn-ı cân harekâtı Muhammed'ün

18 Halk-ı zemâne lutfî necâtında uma rahm
Kime ki irse fazlı necâtı Muhammed'ün

Sa'y it ki mahrem-i Medenî olasın gönü'l
Mekkîdir işigi Arafât'ı Muhammed'ün

Yir ü göge muşbet-ı uzma idi eger
Mevt-i cihân gibi olsa memâti Muhammed'ün

21 Ma'nâda rıhlet itdi fenâdan bekaya ol
Bâkî-dürür hemîşe hayatı Muhammed'ün

Dil gözgisini kaplar ise jeng-i ma'siyet
Dâ'im cilâsidur salavâti Muhammed'ün

Bir pâyesini kat' idemez fikr-i mâ-sivâ
Gör nice yücedür derecâtı Muhammed'ün

24 Bu denlü nahl—bend—i senâ olmaz—idi dil
Zeyn itmeseydi lutfı bahârı Muhammed'ün

Öperdi şem'—i çarhi cemâli Muhammed'ün
Zeyn itdi yiri vasfi kemâli Muhammed'ün

Kimün sitâresine düşerse sa'íd olur
Bir kur'a—y—idi âleme fâlı Muhammed'ün (1)

27 Tenkîh—i dîn masâdîr—i telyîhine kelâm
Tefsîr—i şerh—i kenze makalî Muhammed'ün

Gün gibi rûşen olmağa i'caz—i Mustafâ
Şakk itdi bedri şekl—i hilâli Muhammed'ün

Yüz bin yıl öndin olmadın ervâh—i kâ 'inât
Halk olmuş idi rûh—i misâlı Muhammed'ün

30 Hep andan oldu cümle bu evza'—i mümkünât
Siğmaz ukûl—i vehme celâlı Muhammed'ün

Başdan ayağa nûr—idi zât—i hamîdesi
Düşmezse tan mı yire zilâlı Muhammed'ün

Gör bu gînâyi k'âyet—i mâlü'l—yetîm idi
Vahdet hazînesindeki mâlı Muhammed'ün

33 Cân gözin açmağa nice hoş tûtiyâ olur
Sürme yirine gerd—i ni'—âlı Muhammed'ün

Gelmez lisân ü kâle vü siğmaz beyâna hîç
Mi'râc gicesindeki hâli Muhammed'ün

Bir kılı bin yararsa dahı akl—i hurde—bîn
Gelmez hayâl ü vehme hayâli Muhammed'ün

36 Bir harf—i vasfin itmeye ervâh—i mâ —sivâ
Cümle senâsin eylese vari Muhammed'ün

(1) Yazmada "kur'a"—y—udi" şeklindedir.

Tutdı cihâni nûr—i cebîni Muhammed'ün
Zeyn itdi dîni rûy—i zemîni Muhammed'ün

Resm oldı hatt—i hâtemine hatm—i mürselîn
Hâtem olalı nakş—i nigîni Muhammed'ün

39 Âdem çekerdi dahî adem içre erba'in
Yoğrılmış idi nûr—ila fîni Muhammed'ün

Pest oldı ferş ü arş Burâk—i nübüvvete
Püştü olalı mesned—i zîni Muhammed'ün

Îsrâ deminde hâsil olan sırra olmadı
Cibrîl emânet ile emîni Muhammed'ün

42 Hulk u hisâlı zîver—i lutfiyla zeyn ider
Hûr itmiş ise huld—i berîni Muhammed'ün

Âlem nizâm bulmaz—idi intizâm—i nazm
Akd itmeseydi türresi çîni Muhammed'ün

Hîfz—i Kelâm'a vâsita olmadı Rûh—i Kuds
Sîdkîna olmasaydı yakîni Muhammed'ün

45 Dünyâ yıkılsa şer'i anun bulmaz inkırâz
Fazl—i mu'in olalı mu'inîni Muhammed'ün

İsyân dalâletinde komadı zemâneyi
Rahmet dejûl mi âleme dîni Muhammed'ün

İzzet anun ki sözini cânında hîfz ider
Devlet anun ki görüdî yüzini Muhammed'ün

Devlet anunla yâr—i kadim ola tâ ebed
Her kim ki ola cân ile yârı Muhammed'ün

49 Ruhun şifâsı lafz—i tabîbi Muhammed'ün
Aklun safâsı tiynet—i tîbi Muhammed'ün

Bu derden oldu dûr ki Hakk'a karîb olur
İy dil kim olsa bâbı karîbi Muhammed'ün

Hîç enbiyâya kissası da olmadı naâib
Şol hisseden ki oldu nasîbi Muhammed'ün

Tarz—ı tîrâz—ı vahdet ile zeyn olur müdâm
Levlâk hil'atindeki habîbi Muhammed'ün (1)

53 Dil devhasında bite kuru gül—iken rutab
Lezzet virürse cedbesi sîbi Muhammed'ün

Şükrende kâsır olma ki nukl—ı şeker döker
Cân meclisinde nukl—ı zebîbi Muhammed'ün

Ervâh—ı enbiyâ kamu tâlib—dürür k'ola
Dâr—ı nübûvet içre yakını Muhammed'ün

56 Hak minberinde câmi'—i vahdete muttasıl
İzzet nevâsı idi haâibi Muhammed'ün

Gel gör bu kurb—ı Hakk'ı ki Hakk'a habîb iken
Hak dahi olmuş—idi habîbi Muhammed'ün

Sultân—ı çâr—bâlis—i gerdûne ta'n ider
Kim k'ola işiginde garîbi Muhammed'ün

59 Zirâ ki câna hubb—ı vatandan haber virür
Sakin olan garîbe diyârı Muhammed'ün

Kavl—i sahîh—i şer'i hitâbı Muhammed'ün
Nakl—i sarîh fer'—i cevâbı Muhammed'ün

Lafz—ı latîf iken kütüb—i enbiyâyi gör
Nesh itdi cümlesini Kitâb'ı Muhammed'ün

(1) Bu mîsrada vezin bozuktur.

**62 V'eş—Şems şem'—i nûr—i ruhından nişânedür
V'el—leyl olursa tan mı nikâbı Muhammed'ün**

Mi'râcî hissesine aceb kissadur gözet
K'oldı naşîbî vasl—i nisâbı Muhammed'ün

Kat—i hicâb kıldı geçüp cümlâ perdeden
Kalmadı ara yırde hicâbı Muhammed'ün

**65 Havrâ gözine kuhl—i mücevher gibi çeker
Girse eline bâbı tûrâbı Muhammed'ün**

Sümürg kevn—i zill—i zaflînde hoş geçer
Per açduğınca şer'i ukâbı Muhammed'ün

Dîn sebze—zârı neş ü nemâsını yağdurur
Bârân—i lutfî fazlı sehâbı Muhammed'ün

Bir katre âb—i rahmet ile yur cihâni hep
Gelmez lisâna lutfî hisâbı Muhammed'ün

**69 Cân riştesini kesmege hablü'l—metîn sunar
Sahrâ—yi dînde çetri tînâbı Muhammed'ün**

Me'vâ—yi rahm ü mîlce—i rahmet didükleri
İki cihânda oldu Cenâb—i Muhammed'ün

Nûr—ila gün gibi kila leyî—i daîleti
Dîdâr açarsa lutfî nehârı Muhammed'ün

**72 Rabt itdi her kelâmikelâmî Muhammed'ün
Zabt itdi her nizâmî nizâmî Muhammed'ün**

Yazılmış idi levh ü kalem dahı yoğ—iken
Lehv—i nübûvet üstine nâmî Muhammed'ün

Gîti—serây saltanatından ne anlanur
Devlet anun ki ola gulâmî Muhammed'ün

75 Cân ristesyle rûy—i zemîn pür—tinâb olur
Her kanda korlar—isa Cenâb—i Muhammed'ün

Dillü dilince her biri tesbih ider anı
Toldurdu mâ—sîvâyi peyâmi Muhammed'ün

Hidmed yolında gâşıye—dâr oldı Cebre'li
Zîn salalı Burâk'a licâmi Muhammed'ün

Dâ'im makâmi ravza—i Dârü's—selâm olur
Her kankı rûha irse selâmi Muhammed'ün

79 Kavs—i kaderde sehm—i sa'adet nişânidur
Kime ki irse lutfî sihâmi Muhammed'ün

Bağdâd âleme işigi Kâ'be—i necât
Mîr'a Medîne türresi Şâm'i Muhammed'ün

Kadr—i makâmi izzeti katında arş hâk
Gelmez kıyâsa kadr—i makâmi Muhammed'ün

82 Deryâ—durur ki cümle cihâna muhitdür
Sığmaz muhîte bahri kenârı Muhammed'ün

Toldı meşâm—i câna neşimi Muhammed'ün
Feyz irdi rûha lutf—i amîmi Muhammed'ün

Ümmî dir idi kendüye Rahmân mu'allimi
Gel gör ki neydi tab'—i selîmi Muhammed'ün

85 Farz itmez idi kendüye karz—i şefa'ati
Olmasa Hak'la ahd—i kadîmi Muhammed'ün

Bulur nevâlesiyle nevâ bî—nevâ—yi dîn
Bir sofra yaydı lutfî ni'amî Muhammed'ün

Mergûl—i çîn—i perçemi cîm—i cemâldür
Sadr—i celâle türresi cîmi Muhammed'ün

88 Hak—i rehinden ala güher efser—i şeref
Kim olsa işiginde yetimi Muhammed'ün

Halka nevâle—bahş—i keremdür hâzînesi
Devlet degül mi bâb—i kerîmi Muhammed'ün

Bû Cehl olursa dahı yanar Bû Leheb misâl
Her kim k'olursa dîni garibi Muhammed'ün

Ma'nâsin anlayana işâret yiter hemîn
Ma'—i ma'ın aynine mîmi Muhammed'ün

92 Bir katresinde cûrm—i cihân afv olur kamu
Gelmez kiyâsa lutf—i azîmi Muhammed'ün

Dil ve kîmyası kalbî ola sâfa münkalib
Çekse halâsa lutfî ayârı Muhammed'ün

Bast—i bisât şer'i serîri Muhammed'ün
Sadr—i sudûr mu'cizi sırrı Muhammed'ün

95 Düşmezdi yire gölgesi tâ gelmesin diyü
Aks—i nazarda dahı nazırı Muhammed'ün

Dîbâ misâl kıldı mugaylân dikenlerin
Taliblerine şevki harîri Muhammed'ün

Bulmazdı dil kemâni gümânsuz nişân—i lutf
Sehm—i sa'adet olmasa tîri Muhammed'ün

Gevher—dürür ki saykala hîç ihtiyac yok
Ayânalıkda tab'—i münîri Muhammed'ün

99 Cennet çemenlerinde safâ güllerin açar
Cân bülbüline vasfi safîri Muhammed'ün

Nahcîr ola cümlesinin sayıdı mâ—sivâ
Ger pençe açsa hamlesi şîri Muhammed'ün

Büyü meşâm—i câna virür cezbe—i safâ
Trynet bulalı hâki abîri Muhammed'ün

- 102 Kat' itse tîri tan mı nasârâ kılubanı
Çün nusret—i Hak oldı nasîri Muhammed'ün

Azâde ola bâr—i belâdan misâl—i serv
Her kim olursa şevki esîri Muhammed'ün

Olur gînâ—yi devlet—ile çünkü muğtenim
Devlet anun ki ola fakîri Muhammed'ün

- 105 Sâye salarsa işigine arş yüz sürer
Dil hânesine dârı cidârı Muhammed'ün

Tutdı nesîmi (1) halk—i cihânı Muhammed'ün
Zeyn itdi nakş—i lutfî zemâni Muhammed'ün

Tûbâ nihâli devhasını ser—nigûn tutar
Bağ—i cinânda serv—i revâni Muhammed'ün

- 108 Âlem berât—i şer'e kalem gibi yüz sürer
Ünvân olaldan ana nişâni Muhammed'ün

Hâki—veş ola meskeni toprak yolu hevâ
Her kimi k'atsa reddi kemâni Muhammed'ün

Kevn ü mekânda nîze gibi yırı sadr olur
Her kime k'irse zill—i sinâni Muhammed'ün

- 111 Kenz—i künûz mahzen—i esrâr—i lâ—mekân
Miftâh—i kufl ya'nî zebâni Muhammed'ün

(1) Yazmada "nesnemi" şeklindedir.

Cümle cihânda tutmaz idi böyle iştihâr
Zeyn itmese hisâlı cinâni Muhammed'ün

Germ itdi nakd—i cârı metâ'—i şerî'ata
Bâzâr—i dînde fazlı dükâni Muhammed'ün

- 114 Aç cân gözini gör ki ne nakş—ila zeyn olur
Tâ nişânesi—y—ile nişâni Muhammed'ün

Keşf itdüğince sofra simât—i nübüvveti
Bir kuri kurs okur mehi nâni Muhammed'ün

Telhîs—i vası şerh—i mutavvel risâledür
Olmaز bu muhtasarla beyâni Muhammed'ün

- 117 Mümkin degül gönül ki sözi olan sözün (1)
Oldukça kıl senâsını bâri Muhammed'ün

Izzet göğinde toğalı mâhi Muhammed'ün
Tutdu zemîni şer'i sipâhi Muhammed'ün

Levh üzre yazmış idi ezel kilki ismini
Levh ü kalemdür anda güvâhi Muhammed'ün

- 120 İkñi—i arş terk tırâzına vaşle bend
Tacı düğünü bend—i külâhi Muhammed'ün

V'el—leyl lâm ile ne hoş dâll olur gözed
Îsrâ şebine şâ'r—i siyâhi Muhammed'ün

Mâ'—i ma'ne gark ola ervâh—i mâ—sivâ
Rahmet suyını dökse miyâh—i Muhammed'ün

- 123 Gü—zâr câna arz ide cennet çemenlerin
Dîn sebzesinde lutfî giyâhi Muhammed'ün

(1) Bu beyitte vezin bozuktur.

Hâk ise dahi âyine—i hak—nûma olur
Mi 'ât—i câna düşse nigâhi Muhammed'ün

Rif'at degül mi izzet—i kevneyn câh okur
Rif'atde pây—i pâyesi câhi Muhammed'ün

- 126 Asûde eyle bu Cem—i dil—hasteyi müdâm
Zîl—i inâyetinde İlhâhi Muhammed'ün

İy Kâdir—i kerîm ü rahîm "ihtinâ's—sîrât"
Tâ kim hidâyet eyleye râhi Muhammed'ün

Püşt ü penâhum eyle penâhını dâ'imâ
İzzet—penâhdur çü penâhi Muhammed'ün

- 129 Yâ—Rab inâyet eyle ki türbem tûrâbını
Nûriyla rûşen ide mezârı Muhammed'ün

V

- 1 Yâ sâhibe'n—nûbüvveti yâ hâdi—el—ümem
Ente'llezi tefâddale bi'l—cûdi ve'l—kerem

Tastîr—geşte resm—i tu der defter—i sudûr
Tahrîr—geşte ism—i tu der levh bâ—kalem

- 3 Hak'dan inâyet ol kadar irdi tapuna kim
Sen olmasan bu âlem olurdu kamu adem

Merkûm olmadın dahi erkâm—i kâ'inât
Namunu yazdı kudret eli vaz idüp rakam

Meşhûr olalı cümle cihânda nûbüvvetün
Uydı sözüne Deylem ü Türk ü Arab Acem

- 6 Asî olursa cümle cihân halkı gam degül
Ger senden irişür—ise bir zerrece himem

- Oldı inâyetün—ile âlem kamu ferah
Doldı nübüvvetün—ile dünyâ kamu nağam
- Oldı sa'îd tâ ebed âlemde ol kişi
Kim na't—i pakünü dimege cândan açdı fem
- 9 Mahsûs her nebînün egerçi kitâbı var
Lîkin kamusı senün—içün oldı mürtesem
- Dînün münevver eyledi dünyâyi nûr—ila
Gerçi ki âlem olmuş—idî kûfr—ile zalem
- Küfrün gürûhin eyledi dünyâda münhezim
Cünd—i nübûvvetün çekeli âleme alem
- 12 Muhtâr oldı kim ki seni itdi ihtiyâr
Tiryâk oldı kim ki senün—içün içdi sem
- Her kim sözüne uymaz—isa bulisar belâ
Her kim mutî'ün olmaz—isa göriser elem
- Bâmâr olursa halk—i cihân cümle cûrm—ile
Îrarse ger şefa'atün olur kamuya em
- 15 Kılur dimâğ—i cânı mu'attar safâ virüp
Lutfundan irişür—ise ger şemme—i şiyem
- Geldün vücûda dînünü izhâr eyledün
Gerçi ki halk olmuş—idî tâbi'—i sanem
- Âlem mutî' olursa sana tan degül çün
Ervâh—i kuds oldı kapunda senün hadem
- 18 Ger bir hakîre zerrece irişse himmetün
Olur iki cihânda sa'adetle muhterem
- Lutfun kime ki olmaya âlemde dest—gîr
Olur iki cihânda enîs ana derd ü gam

Halk—i zemâne hükmüne olmış—durur mutî
İki cihâne hükümetün olmuş—durur hakem

- 21 Halk—i zemâne sıdk—ila muhkem dutup ümîd
Rahmet tapundan umar eyâ mahrem—i harem

Cümle cihânı gark ider—isen şefâ'ate
Ol bahr—i bî—gerândan olimaya katre kem

Yüz süreyü kapuna gelüp düsdüm ayağa
Mahşer gününde dest—i zebâni'den al yakam

- 24 Hatm—i resul çü sensin ümîdüm sana—durur
İy mefhar—i kirâm n'ola eylesen kerem

Geldi kapuna yüz süreyü cürmini bilüp
Senden şefa'at isteyüben sıdk—ila bu Cem

Eyle şefa'atün—ile bir lahza yâd anı
Cûrm—ile koma kim ola çeşmi hemîse nem

- 27 Yâ—Rab be—hakk—i Ahmed—i Muhtâr—i bâ—safâ
Cûrm—ile kılma bini cihân içre müttehem

V I (1)

- 1 Bir dün ki bizendi yine bu tâk—i mu'allâ
Derc eyledi dürcine dürer kubbe—i mînâ

Seyyâreler evtâdına ferrâş—i sipihrün
Atnâb—i nûcûm—ila kurar hayme—i vâlâ

- 3 Bir kuhl—i bisât urdu zemîn üzre zemân kim
Etrâfi müzerkeş içi dibâ—yi mutallâ

(1) Bu manzûmenin sadece Üniv nüshasının başında, mefâtlün/
mefâtlün/mefâtlün/mefâtlün vezni ile yazılmış dokuz beyit
varsı da şiirin muhtevasına uymadığından buraya alınma-
mıştır.

Nîsân yirine sanki güher dökdi sevâbit
Kim gök sadefi tolmuş idi lü'lü' –i lâlâ

Yağma kaçan eylerdi tabaklarla cevâhir
Bu meclise germ olmasa cân –ila Süreyyâ

- 6 Keyvân yir idinmişdi yidinci felek üzere
Tâ kim kila ol bezm –i dil –ârâyı temâşâ

Yazılmağa kâfûr –ila müşgîn varak üzere
Bercîs ma'âni –i dakîk eyledi inşâ

İkinci felekde anı fi'l-hâl Utârid
Sakk –i felek üzere kılur altun –ila imzâ

- 9 Mirrîh eline hancer –i tîz –âb alup eydür
Ben mest –ile kimdir ki kila yok yire gavga

Nakş –ila yidi perdede on iki makâmi
Tasnîf –ile gösterdiği bu Zühre –i zehrâ

Deffâf –i seher dahı aç up gice gilâfin
Ya'nî güneşün dâ'iresin kılmadı peydâ

- 12 Bu ayşı koyup kanda gider mihr –i cihân –tâb
Ger gelmeye kılmasa yine va'de –i ferdâ

Bu bezme buhûr itmek için micmere –i çarh
Oldı meh –i nev kâsesi pür –anber –i sârâ

Benzetmese ger kendüzini tâs –i rebâba
Yol bulmaz –ıdı meclise mâh –i felek –ârâ

- 15 Çâk eyleyicek Kâhkeşân kerte –i zerrîn
Sağ ola mı ol yirde girîbân –i semâvâ

Arz itmiş idi lüle-i zer çeşme-i eflâk
Havz-i felege dârmege dûlâb-i semâ mâ

Gösterdi asâyı felegün nat'ına Su'bân
Mûsâ gibi arz itdi meh-i nev yed-i beyzâ

- 18 Asâyış-i eflâkden arâyiş alup yir
San olmuş idi sahn-i zemîn Cennet-i Me'vâ

Âlem sanasın oldı İrem bağına mânend
San sath-i cihân oldı cinân bağına hem-tâ

Her sebzede bitniş hat-i dil-ber bigi sünbul
Her bağda var ruhları gibi gül-i ra'nâ

- 21 Her serv olalı kadd-i ser-efrâzuna mâ'il
Yüz yirde yüz ırup bükilür kâmet-i Tûbâ

İhyâ-yı memât irdi nebâtına zemînün
Arz itdi hevâ cezbesi san mu'ciz-i İsa

Bir kerre tecce'^î kila diyü gül-i rengîn
Yahud götürre perdesini gonce-i zibâ

- 24 Her gûşede cândan mutarassid otururlar
Her bâğda yüz bin var ola bülbül-i gûyâ

Nâlışler idüp her birisi dillü dilince
Bu matla'-i garrâyı ider cümlesi isgâ

Tâ âleme yüz nâz-ila¹ id irdi tecellâ
Gül-Zâr-i cihân oldı cinân bağına hem-tâ

- 27 Hatm oldı diyü rûze-i gam şekl-i hilâl uş
Mektûb-i felekde çeker altın ile tuğra

Şîrîn bu ki zeyn olmağa dükkân-i semâ vât
Gör nice meh-i nev düzedür şîşe-i helvâ

Çökdi kâhağın yanına gör sîsen—i âzâd
Aldı eline câm—i safâ lâle—i hamra

- 30 ^Id oldı diyü hûn—i dil—i lâleyi yakdı
Hinnâ gibi destine arûs—i gül—i ra'na

Her yirde yatur vâlih ü şeydâ aceb ol kim
Kapdurmâdi tâcın dahı gör nergis—i şehlâ

Âlem kamu hoş—hâl ü zemân cümle safâda
Her kişiye maksûdını bahş eyledi dünya

- 33 Her zindeye bir zevk ü safâ eyledi rûzî
Bahş eyledi her bendeye bir dürlü temâşâ

Âlem kamu âsâyış ü devletde mürefffe'
Ervâh safâ —y—ila mürevveh—dürür ammâ

Cemdür arada derd ü belâ dâmına düşmiş
Derdine dirîga ki bulunmadı müdâvâ

- 36 Her kime meded dirsem urur başuma sengi
Ben haste—dile kimsene rahm itmediaslâ

Bahtum gicesinden toğalı mihr—i belâ —tâb
Gün gibi ayân oldı ki el'—leyletü hublâ

Bu mâşita—i çarh yakar kanlu yaşamdan
Her gice arûs—i şafakun destine hinnâ

- 39 Gam leşkeri ger kal'a—i dilde olmasa mahfûz
Bir lahzada hep mûlk—i cihânı kila yağma

Bahtum gibi bu çarh—i nigûsâr müdâm âh
Bir câm sunar zehr—ile tolmuş adı sahbâ

Cem'iyyet—i ahbâbı perâkende kılup çarh
Tağıldı Yedigir gibi bu nazm—i Süreyyâ

- 42 Bu fırkat—i dil—sûzı görüp acıdı dilden
 Yaşlar akıldıp göge boyandı yidi deryâ
 Seyr ideli yır yüzini seyyâre—i eşküm
 Seyrinde tahayyürde kalur necm—i semâvâ
 Bir lokma bana sunmadı bu matbah—i eflâk
 Kim kılmadı balını belâ—y—ila müreibbâ
- 45 Pür—zehr oluban bir pula olursa bohası
 Değmez bu dükândan bana bir pâre—i helvâ
 Kanlusı gibi yakamı elden komaz eyyâm
 Ben kavmını öldürdüm anun zulm—ilâ gûyâ
 Her taş ki yapar tecrübe başumda kılur ilk
 Vîrâne—i sînemde belâ olalı bennâ
- 48 Ger gamdan ölürem bana bir pare su virmez
 Derc olsa felek dürcine ihyâ—yi Mesîhâ
 Eşcâr—i ümîdümde kaçan bitdi yımış kim
 Bî—hâr ben andan yımış olam iki hurmâ
 İrişmedi fûrkat gicesi subh—i safâya
 Bahtuma karân oldu meger leyle—i yeldâ
- 51 Kılmak dilemez çünki belâ tîrine umâç
 Kasduma benüm kavs—i felek ya ne çeker yâ
 Gerçi ki cerâhat yiri yok îlk hemîşe
 Görsen ki ne oklar tokınur sîneme ahfâ
 Eski bilişüm gibi sorar ev yolın evvel
 Her kime ki inerse kazâ gökden aşağı

- 54 Bu hâle kiyâmet dir—isem ben ne aceb kim
 Kendü ölümidür kişiye sa'at—i uzmâ
 Her kime ki ben yâr direm ol bana ağıyâr
 Her kime ki ben dost direm ol bana a'dâ
 Bu nâlış—i dil—sûzuma rahm eyler—idi çarh
 Oldürmege ger göz göre kasd itmese umdâ
- 57 Gör hissemi kim bunca leâfî—i safâdan
 Sarraf—i felek seng—i cefâ kıldı münakkâ
 Küffâra esîr itdi beni çarh—i bed—endîş
 Ol dem kanı kim mesken idi Kâ'be—i ulyâ
 Dil urduğ—çün yüzümüz ol havz—i safâdan
 Şimdî yıldır dökse gözüm Zemzem—i Bathâ
- 60 Müslim olana olmaya bundan katı müşkil
 Kâfir gazab eyleyicek ol kila müdârâ
 İrişmeyeli gûşuma âvâz—i mü'ezzin
 Her kanda bakam gözde uçar sahn—i musallâ
 Bir yirde aceb kalmadı mı gayret—i İslâm
 Kim bizi arar kimsene bulunmayaaslâ
- 63 Bu derd—ile ben çokdan öfürdüm gam—i eyyâm
 Ger hatırlımı kılmasa geh gâh tesellâ
 Bu müddet eger böyle medîd olur ise âh
 Taş dahı bizüm—çün diye hayfâ vü dirîgâ
 Bu hâleti fikr eyler—iken hâtif—i kudret
 Çağırıcı kulagma ki iy vâlib ü şeydâ
- 66 Cün dürr—i necât olmadı sa'y—ila müyesser
 Var kulzüm—i efkâra igen şevk—ile talma

Bu derde müdâvâ taleb eylersen eğer sen
Bir dürlü dahi çâre görünmez meger illâ

Sâfi—dil olup arz idesin Hakk'a niyâzun
Şayed ki terahhum kila ol Hayy-i tüvânâ

- 69 İşitdi çü hâtif haberin bu dil—i miskîn
Himmet kemerin biline bend eyledi sad câ

Bu nutka liyâkat yoğ—iken kendüde likîn
Yüz acz ü kusûr—ila kılur bu kadar inşâ

Cân kumrusı nutka gelicek mukri—i kudret
Bu matla'—i tevhîdi kılur kalbine ilkâ

- 72 İy Bâri—i berrîn ü müberrâ—yi berâyâ
Viy izzetünün bahrine sâhil yidi deryâ

Çün söylemedin nâtika—i nutki kılur lâl (1)
Kim vasf ide vasfunı takaddes ve te'âlâ

Bir pâye—dürir rif'atüne çarh—i mütabbak
Kim halka—durur işigüne urve—i vuska

- 75 Kahr u gazabun kal'asının handeki dûzah
Lutf ü keremün bâğ—çesi Cennet—i Me'vâ

Toprakça serâ—p erde—i kadrende görinmez
Bin yıl döşese çarh—i felek nat'—i mutallâ

Kadrün hareminde yapılan hâne—i izzün
Bir gûşesi kadrin bulılmaz maksad—i aksa

- 78 Ger dâ'resme resm eylese pergâr—i celâlün
Bir nokta—i merkezce degül sâhet—i ukbâ

Kalb olmaya bâzâr—i cihân kâsid olursa
Her kalb kumâşına ki mührün ura tamga

(1) *Univ. Nûshasında bu beyitin başında 'Der na't Muhammed Mustafa'* başlığı vardır.

- Her sânede eksük degül envâr-ı tecelli
 Vay ana ki ayânesi olmaya mücellâ
- 81** Uş kâse-i acz-ıla ümîd isteyü geldüm
 Urma gönâhüm yüzüme iy Kâdir ü dânâ
 Ger âsî-i makhûr v'eger âbid-i mağfûr
 Dünyâda yü ukbâda kapundur bana melcâ
- Çün acz yüzin toprağa sürdürüm işigünde
 Mahrûm gönilmek bu kapudan bana hâşâ
- 84** İy hâdi-i pür-izzet ü v'iy Kâdir-i bî-çûn
 Şol zâtı hakîy'çun ki odur menzil-i tâhâ
 Göklerde adı Ahmed ü yirlerde Muhammed
 Anun hakkı kim oldu bu esmâya müsemâ
- Levh ü kalemün yoğ-ıdı âsârı kaçan kim
 Kudret kalemi adına yazardı mu'amâ
- 87** Mürgân ulı uçınca olımaya megesce
 Per açsa eger izzeti Kâf'indaki ankâ
 Girse eline biri birinden kapuşurdu
 Ayağı tozun kuhl-i mücevher gibi havrâ
- Mi'râca sefer eyleyicek encüm-i eflâk
 Pâyına nisâr eyledi lü'lü'-i mühekkâ
- 90** Cibrîl-i emîn menzîl-i âlîden atup cân
 Yüz sürdi ayağına didi kim budur evlâ
 Na'leyni tozı saldı felek başına ikîl
 Şîrâkî felek boynına tavk oldu mutâllâ

Fehm eyleyimez mu'ciz-i a'lâsını idrâk
Kim şakk-i kamer oldı ana mu'ciz-i ednâ

- 93 Nehrinde belâ âbı ola câri-i mutlak
Şol kimse ki şer'inî anun kılmaya icrâ

İskâ ide bir katresi zummâ-yı cihâni
Ger lutfı şuyı olur ise âleme sakkâ

Ger lutfı sehâbî döke bârân-i terahhum
Kim katresidür cûrm-i cihân afvine evfâ

- 96 Her kim ki olur sâ'ye-i lutfında müreffeh
Sa'at-i kıymetde dahi görmeye germâ

Göz göre kaçan nûrına inkâr idelerdi
A'mâ degül imişse eger millet-i tersâ

Bu zât hakî kim iderem acz ile vasfin
İy Bâri Hudâyâ bu-durur şimdî temenâ

- 99 Bu vâdi-i gamdan beni lutfunla halâs it
Nice bir ola sâhet-i dil menzil-i belvâ

Redd eyleme hâcâtumî iy Kâdi-i Hâcât
Göster eser-i lutfuni iy Hayy-i tüvânâ

- 101 Ben çaresüze rahm idüben çaresin eyle
Bu varta-i pür-bîme ki yok çâresiaslâ

VII

İy sicill-i şiyemün matla'i dîvâni kerem (1)
Nâm-i cûdunla bulur zîneti ünvân-i kerem

Mefhâr-i mülk-i safâ mazhar-i envâr-i Hudâ
Mesned-i taht-i vefâ dâver-i devran-i kerem

(1) U. nüshasında bu manzumenin başında "Cem Sultan, Sultan Selim'e yazıp ırsâl eylediği kaside vü niyâzıdır" ibâresi bulunmaktadır.

Zînet-i tac ü nigîn ü şeref-i millet ü dîn
Husrev-i rûy-i zemîn hazret-i sultân-i kerem

Hükmi efgendesidür Rüstem-i destân-i cihân
İşigi bendesidür Husrev-i hâkân-i kerem

Bir nazarda kara toprağı zer-i hâlis ider
Olalı hâk-i rehi sürme-i a'yân-i kerem

- 6 Gonce yâkût ola vü bergî zümürdüd gülü la'l
Ebr-i lutfi döke ger gül-şene bârân-i kerem

Mihr-i lutfinda degül zerrece envâr-i vefâ
Yem-i cûdında degül katrece ummân-i kerem

Gülü âfâka virür bûy-i vefâ neşv ü nemâ
Perveriş bulalı lutfiyla gül-istân-i kerem

- 9 Keffi bir demde nisâr eyledigin eyleyimez
Haşre dek dür döke ger ebr-i dür-efşân-i kerem

La'l ü yâkût-ila pür ola sadef dür yirine
Himmeti ebri eğer yaqdura bârân-i kerem

Cân meşâmina irür bûy-i safâ-yı ebedî
Bâğ-i lutfinda bitelden berü reyhân-i kerem

- 12 Halk-i âlem kamu hayrân ola bir cilvesine
Kılsa tâvus bigi himmeti cevelân-i kerem

Mihr-i cûdında alüp zerrece terbiyet-i lutf
La'l yirine güher virdi Bedâhşan-i kerem

Himmeti havzı kerem nehrini icrâ ideli
Oldı dûlâb-ı felek ol suda gerdân-i kerem

- 15 Nice Sultan—ı Ferîdûn—fer : ü Dârâ—râsîn
 Ki senün şâunadur nassile bûrhân—ı kerem
 Himmetün Kevseridür ayn—ı sahâ kim utanup
 Oldı zulmetde nihân Çeşme—i Hayvân—ı kerem
 İns ü cin cümle budur diye Süleymân—ı zemân
 Her kaçan kim kurila karşuna dîvân—ı kerem
- 18 Devletün dârı cidârında düşen zerrece yok
 Haşre dek zeyn ide ger ravza—i Rîdvân—ı kerem
 Çal safâ tûpunu meydân—ı mûrûvvetde şehâ
 Çünkü Hak sundı senün destüne çevgân—ı kerem
 Meh—i cûdun tutalı evc—i sa'adetde şeref
 Kem—terin zerresidür mîhr—i dirahşân—ı kerem
- 21 Deste—keş oldı çü bâzûna şehâ kavs—i murâd
 Ol kemânun yaraşur kim ola kurbâni kerem
 Gey yaraşur sana bu cübbe—i devlet çün anun
 Dâmeni lutf ü vefâ oldı giribâni kerem
 Bî—bahâ oldı akîk—i Yemen—i cûd ü atâ
 Bâhr—i lutfunda bitelden berü mercân—ı kerem
- 24 Ekrem—i zübde—i erbâb—ı kirâm olalı sen
 Gören eydür ki hemân tapuna erzâni kerem
 Feyz—i cûdunla—durur zînet—i eyyâm—ı vefâ
 Lutfun in—amı ile zeyn olur avân—ı kerem
 Aferîniş bulalı kalib—i ervâh—ı safâ
 Bulmadı zât—i şerîfün gibi bir cân—ı kerem
- 27 Ne kerâmetlü yaratmış seni ol Hayy—i afîm
 Ki senün cûduna bulunmadı pâyân—ı kerem

Ab—i lutf—ila yolun sulayalı çeşm—i vefâ
Oldı cârûb işığın hâkine müjgân—i kerem

Çemen—i lutfunı pür eyledi âvâze—i cûd
Mesken idelen anı mürg—i hoş—elhân—i kerem

- 30 Feyz—i zer âleme dâ 'im işığünden dökilür
Ayn—i zer akıdalı her yâna iy hân—i kerem

Mal sûretde emel harfi—y—ile yazılılı
Dest—i cûdun tagidur her yana iy kân—i kerem

- 32 Külçe—i mihr ü mehi az göre bir mûr—i zaîf
Sofra—i lutfun—ila amm ola ger hâ an—i kerem

- 33 Dilini deldi Cem'ün tîğ—i cefâ hâme bigi
Nâme takrîr idemez hâlini sultân—i kerem

Ben ne dile seni vasf eyleyem iy zîll—i Hudâ
Hâk kimdir ki seni medh ide iykân—i kerem

Lîk bî—vâsıta hâlüm sana arz eylemege
Bu redîfi bana arz eyledi hullân—i kerem

- 36 Husrevâ dinle bu ben mûr—i zaîfun hâlin
Çünkü sensin bu zemân içre Süleymân—i kerem

Mezra'—i bahtumı dün biçer iken dâs—i emel
Uğrayu geldi benüm üstüme dihkân—i kerem

Didi her kim ki hatâ tohmin eker sencileyin
Olısar hirmeninün hâsılı hirmân—i kerem

- 39 Neme—i lutfun—ila bulmuş iken lezzet—i cân
Bilmedüm gözlerüme tursa n'ola nân—i kerem

Yine yüz urmağa geldüm kapuna haclet ile
Aybumu yüzüme urma ki budur şân—i kerem

Peyk-i zî-sıdkurnı kapuna revân eyledüm uş
Ger icâzet vire der-gâhına der-bân-ı kerem

- 42 Sûzîş-i hâlumi şî resmî beyân ide sana
Der ü divâr dahı ağlaya kim kanı kerem

Söyünür bâd-ı cefâ-y-ıla şehâ şem'-i hayât
Perde-gîr olmaz ise ger ana dâmân-ı kerem

Ölürem zehr-i gam-ı dehr-ile ben haste garîb
Ger dirîg eyleye tiryâkini Lökman-ı kerem

- 45 Şeb-i hicrânda kaçan yol bula güm-râh gönü'l
Reh-nümun olmaz ise meş'ale-gerdân-ı kerem

Nûh-ı lutfun eger irgürmeye keşti-i necât
Gark ider bahr-ı belâya beni tûfân-ı kerem

Çünkü evvel keremün âbîna kandurmuş-idun
Husrevâ sonra yine olma peşîmân-ı kerem

- 48 Katre-i cûdunu çok görme bu ben teşne-dile
Mevc-i lutfunda ayân oldu çü ummân-ı kerem

Künc-i hûzn içre neden dil kala Ya'kûb misâl
Yûsuf-ı lutfuna cây oldu çü Ken'an-ı kerem

Umaram meyve-i lutfunla bulam lezzet-i cân
Gönül eşcârı çü arz eyledi ağsân-ı kerem

- 51 Niçe bir bâr-ı belâ vire bu eşcâr-ı ümîd
Ab-ı lutfunla ola taze çü büstân-ı kerem

Çünkü evvelde tamam eylemiş-idün keremi
Umaram sonra dahı olmaya noksan-ı kerem

Lutfunun dar—ı şifâsında bulunur çü devâ
Umaram kim iriše derdümē dermân—ı kerem

- 54 Defter—i cürmüme bakma benüm iy kân—ı atâ
Kîsas—ı cûduna zamm oldu çü destân—ı kerem

Müsterîyem dil ü cândan k'ola bâzâr—ı safâ
Çâr—sû—yi ni'amun açalı dükkân—ı kerem

Keremün cümle giriftârı halâs eyler iken
Ne revâdur bana lâyik göre zindânı kerem

- 57 Gerçi yüzüm karadur nâme—i a'mâl gibi
Umaram kim yuya lutfun suylâ anı kerem

Hâr—ı gamdan niçe bir gonce gibi kan yudayın
Dem—i lutfunla gülerken gül—i handan—ı kerem

- 59 Keremün hil'atila fahr ider—iken dü—cihân
Ben revâ mî ki kalam arada uryân—ı kerem

Ne revâdur ki bana dehr suna zehr—i firâk
Âleme cân virür iken şeker—istân—ı kerem

Bî—sitâre yaraşur mî ki gezem âlemi ben
Zeyn iken necm—i atan—ila şeb—istân—ı kerem

- 62 Ne keremdür ki ola mücib—i tecâfid-i güneh
Ne günehdür ki ola ba'is—i hirmân—ı kerem

Dest ü pâ—beste vü dil—haste vü ser—geşte vü zâr
Der—i dîvânuna geldüm yine sultân—ı kerem

- 64 Tîğ—i hism elde vü boynumda kefen ortada baş
Tâbi'üm her ne ki emr eylese fermân—ı kerem

- 65 Amdur lutf—i amimün ko günâhumı benüm
Merhamet vakti—durur var—ısa imkân—ı kerem

Gerçi kim cürm ü hatâdur işimüz n'oldu atâ
Gerçi kim iki elüm kanda velî kanı kerem

Gel du'a başla' yiter söyle şikâyet sözini
Çünkü vâkîf—durur ahvâlüne ol hân—ı kerem

- 68 Niçe kim bâğ—ı safâ içre nem—i şeb—nem—i cûd
Gonce—i lutfî lebine ura dendân—ı kerem

Niçe kim zinde kila alemi ervâh—ı safâ
Niçe kim bende kila lutf—ila insâni kerem

Niçe kim mülk—i safâ içre gece hükm—i vefâ
Niçe kim arada meşhûr ola ihsân—ı kerem

- 71 Niçe k'eyvân—ı safâda kurıla hayme—i cûd
Niçe kim na'—ı vefâ döşeye meydân—ı kerem

Niçe kim ola atâ defter—i dîbâce—i cûd
Niçe kim ola vefâ nâme—i ünvân—ı kerem

Hak mezîd eyleye tûmâre—i ömrünü senün
Zeyn ola nâmun ile defter ü dîvân—ı kerem

- 74 Devletün dârını ma'mûr ide mi'mâr—ı ezel
Şöyle kim yüz süre işigüne erkân—ı kerem

VIII

- 1 İy vefâsuz hâ'in ü bî—emn ü bî—amân felek
Viy hatâ—perver belâ—bahş u kazâ—gerdân felek
- Husrev—i sâhib—zemânlar kanın içen zulm—ile
Pür—sitem pür—mihnet ü pür—derd ü pür—efgân felek
- 3 Sensin âhir tahtını viren Süleymân'un yile
Mülk—i âbâdin mülükun eyleyen vîrân felek

Yidi yıl Eyyûb'a derd ü renc ü gam yoldaş idüp
Nûh'a öz kendü tenûrinden viren tûfân felek

Gözlerinden Ya'kûb'un kan itdürüben Yûsuf'i
Geh kuyuya birağup geh atdur'an zindân felek

- 6 Matbahında zulmünün bişse ne tan yüz bin ciger
Pâyesinde kahrunun çün çarhdur kazgan felek

Mülk –i Yunân'a ser –â –ser hükm iderken âh kim
Eyledün mesken bize şimdî Freng –istân felek

Yakamı yırtup elünden niceci âh itmeyem
Cânumi odlara atdı derd –i Oğuz Han felek

- 9 Ağlamakdan ol ciger –gûşem firâkından müdâm
Kara kara kanlara boyandı bahr –istân felek

Bâsuma karanalık itdün cihân aydınlığın
Kara yüzlü kara bulitlu per –i bârân felek

- 11 Bir kılina virseler virmez dum Oğuz Hanumun
Genc –i Kârûn –ila bin bin mülket –i Osmân felek

Sînemi çâk eyle cânûm hâk ü gönlüm derd –nâk
Çünkü Oğuz Hânûm oldu hâk –ile yek –sân felek

Ah ü vâ –veylâ dirîg ü hasret ü sad derd âh
Kim Oğuz Hânûm dahı görmege yok imkân felek

Kimseyi âlemde hergiz kîlmamışın şâd –mân
Ah idüp ağlar elünden bende vü sultan felek

- 15 İy felek nâ –mihsin bî –emn ü bî –amânsın
Kej –rev ü kej –şekl ü kej –âyîn ü kej –devrân felek

Ah elünden her zemân iy hâ 'in ü hûn –h ar felek (1)
Bî –bekâsın bî –safâ bî –vezn ü bî –lenger felek

(1) Yazmada hûn –hor şeklindedir.

Eşk-i dür-rizüm nice akup dem-âlûd olmasun
Bağrumı deldün belâ tîgiyle iy kâfir felek

- 18 Salalıdan beni girdâb-ı Freng-istân'a sen
Gözlerimden kanlı yaş deryâ gibi akar felek

Kanın içmişdür nice şeh-zâde-i meh-rularun
Ol sebebden geh kara geh görinür ahmer felek

Dökmedi Ya'kûb ben denlü gözinden kanlı yaş
Çekmedi ben çekdüğüm (1) zulmetde İskender felek
- 21 Gözlerüm şol denlü kan dökdi Freng-istân'a kim
Bahr-ı Mağrib cûşa gelmişdür taşüp çağlar felek

Kudret-i Hâkdur bana bu iy felek senden degül
Yazılanı çünkü âhir göriser her ser felek

Derd-i devrâni nice dîvân idê âşüfte dil
Gözlerim yaşıyla gark oldı suya defter felek
- 24 Göreliden hasret ü derd-ile iy Cem hâlünü
Gör nice dîvâne olmışdur sema' eyler felek

İy düzeltmiş işleri vîrân iden azgun felek
Cem şehen-şâhi murâdündan kılan mağbûn felek

Kanda bir ehl-i safâ var-ısa virürsin belâ
Ol cihetendür sana dırler melâl-efzûn felek
- 27 İşidelden şâh Oğuz Han'un şâhîd olduğunu
Derd-ile oldu Freng-istân'da Cem mecnûn felek

Yerde bu hâl-ile görümişdür beni mâtem tutar
Görme misin karalar giymişdür ay ü gün felek

(1) Yazmada "çekdüğüm" şeklindedir.

Canumı yakdun u yıkdun ömrümün dîvârını
Bîd-i eyvânun yıkısın aşağı geçsün felek

- 30 Her—geh akıldur cihâna kılmasun hîç i'tibâr
Fursatı fevt itmesün zevk ü safâ sürsün felek

Ela gözlü lâle yanaklı Frenk oğlanları
Açup ak bileklerin la'lin kadeh sunsun felek

Ruhları gül zülfî sünbül lebleri mül sâkîler
Salınup seyr eylesün meclisde raks ursun felek

- 33 Hasret—i sultân Oğuz Hân ben Cem'i hasretleri
Câm—i Cem'de âteşi tâsı gibi yaksun felek

I X

- 1 Câm—i Cem nûş eyle iy Cem bu Freng—istândur
Her kulun başına yazılın gelür devrândur

Mekketu'llâh'ı varup bir gün tavâf eyledüğün
Bin Karâman bin Arab bin mülket—i Osmândur

- 3 Şükr kıl Allâh'a kim geldün Freng—istân'a sağ
Sağluğına her kişi yidi iklîme sultândur

Fursatı fevt eyleme aşş eyle sür zevk ü safâ
Kimseye bakı degül bu mülk—i dünya fânidür

Geldüğün şehr—i Franca bağ--çesinün her biri
Sidre vü huld ü na'îm ü ravza—i Rîdvândur

- 6 Nâr ağaçları vü limon kaysı vü şeft—âlular
Güller ü zîbâ çiçekler hem nerenc—istândur

Aşş kıl şehrinde bu şeh—zâde—i Efrenginün
Kim be—gâyet nâzenîn ü husrev—i hûbândur

Pür—sahâvet pür—şeca'at pür—letâfet pür—kerem
İsmidür Bâni veîî sultân—i bahr—istândur

- 9 Ruhları rengîn lebi mey—gûn ü anber benleri
La'linün bir katresi bin Çeşme—i Hayvândur
- Gözleri şehlâ yüzî bedr ay kaşları hilâl
Zülf—i müşgîn anberîn nesîn—ile reyhândur
- Serv—kad sîmîn—beden Efrengî mahbûb—i melik
Ay—ila gün hüsninün işkînda ser—gerdândur
- 12 Sana bu hüsn—ile bir şeh—zâde sagar sunduğu
Taht—i Çîn mûlk—i Yemen İran—ila Tûrândur
- Pad—şâhîlik bundan özge olmaz iy şeh—zâde Cem
Hâtırın hoş eyle câm iç meclis—i cânândur
- Minnet ol Allâh'a kim tapunda her—dem husrevâ
Hûblar bân oğlu bânlar hüsnüne hayrândur
- Hûblar kâfir dilince nağmeler âğâz ider
Şol kara saçlar güneş yüzlerde müşg—efşândur
- 16 On iki bân oğlu bân karşısında câmî içer
On sekiz sâkî vü meclisde güzel oglandur
- Cümlesi zîrrîn—kemer altın libâçe giydüğü
Şukka altın başlarında kolları uryândur
- 18 Ellerinde yeşm—i ahdar la'l—i ahmerden kadeh
Her kim içer ol kadehden mest—i câvîdândur
- Göricek bu hüsn —ile ol hûb—i Efrengîleri
Kâfir—i Çîn kalbine bünyâd uran îmândur
- Gözleri câdû—yi Mîsrî kaşları mekkâr—i Hind
Ruhları ter—gonce—i gül—zâr—i huld—istândur

- 21 Kâ'be-i hüsnindeki şol anberin fulfülleri
Bir Habeşdür kim yidi iklim ana fermandur

Zengî leşkerler çeküp azm eyler İslâm üstine
Zülfün her bir kılı sultân-ı Hindustândur

Müşg-ile anber buhûrinden mu'attar cân ü dil
Cennet ol meclisdedür sâkîleri gilmândur
- 24 Sükkerî süd-ile yoğrılmış simidler külçeler
Sükkerî bâdâm üstünde şu kim erkândur

Ser-be-ser Mîsrî çinîler kâse-i fağfûrlar
Keklik ü turna gürgencin kuzular bîryândur

İssi otlarla mürekkeb sükkerî gül şerbeti
Hokka-i yâkût-ila terkîb-i Efrençândur
- 27 Kîpkızıl müşg-ile bişmiş tâze balık etleri
Kâse-i çinîde kand-ila gül-âb-efşândur

Alma vü emrûd enâr encir turuncular bî-hisâb
Funduk u piste mevîz ü meyveler elvândur

Yidi yıllık kaynamış sâfice mey la'lin şarâb
Sakî-i sim-sâk elinden her taraf rîzândur
- 30 Karşuna bân-zâdeler (1) el bağlayup tapu kılur
Bezm-gâhun Cennet-i Me'vâ gibi bostândur

Gül yanaklı mül dudaklı meh-likâ mahbûblar
Hüsün içinde her bîri mihr ü meh-i tâbândur

Bunlarunla iy şehen-şeh-zâde-i Sultân Cem
Bir gice zevk eylemek mi'râc-ı arş-istândur
- 33 Husrevâ gönlünü hoş dut aşa meşgûl ol müdâm
Yohsa bu dünyâ-yı dûnun âhiri vîrândur

(1) Yazmada "bân-zâde" şeklärindedir.

Âdeme bir zevk kalur dünyada bir yahşı ad
Saltanat bâkî kalur dırlerse bu yalandur

Hüküm idenler bu cihân mülkine şark u garba dek
Ger Süleymân ger Skender sonra peşîmândur

- 36 Pâd-şâh oldur ki hergiz zâtına irmez zevâl
Hayy u bâkî kâdir ü hallâk-ı ins ü cândur

Zü'l-celâl ü zü'l-kemâl zü't-tahiyye zü'l-bâkâ
Kendü zâtı-y-ila kâ'ım dâ'ümü'l-ihsândur

Pes anun cân virmek almak kudret-i kabzînadar
Nedür eşyânuñ vücûdi ol hâkîkat cândur

- 39 Âlemi bir emr-ile var eylemek emrindedür
Yine bir emr-ile yoğ eyler ana âsândur

Âlemü'l-esrâr-ı ins ü cinn ü vahş ü hem tuyûr
Kâdir-i mecmu'-ı eşyâ hayy u câvidândur.

Ni'metinün hamdi bî-had kahr u lutfî bî-hisâb
Rahmetinün zikri bin dünyâ tolu dîvândur

- 42 Birliğini bir bilüp dâ'ım ana şukr itmeyen
Kâfir ü âsı vü müşrik hâric ü şeytândur

On sekiz bin âlemün hallâkı Hayy-i lâ-yemût
Evvel âhir andan özge her ne kim var fândur

Tâ ebed pâyende vü bâkî çü oldur lâ-yezâl
Ol-durur pes Hudây hâlikü'l-insândur (1)

Didi Cem bu şî're Sultân Bayezîd'ün yâdına
Añıcak ol meclisi akan gözinden kandur

- 46 Husev-ı âlem şehen-şeh-zâde-i hâkân-ı Rûm
Sâhib-i cûd u kerem şeh-zâde Cem Sultândur

(1) Bu misrada vezin bozuktur.

- 1 İy dostlar görün yine bu bî–vefâ felek
 Kıldı belâ vü derde beni mübtelâ felek

 Gül–şen yirine ya'nî ki ni'me'l–bedel virür
 Pür eyledi durağumu hâr–ı cefâ felek
- 3 Nûş–ı safâ yirine virür nîş–i gam bana
 Şekker yirine sunalı zehr–i belâ felek

 Kûteh biçildi egnüme bu câme–i safâ
 Dîbâ–yı kahri ideli işbu kabâ felek

 Derd ü belâ vü hicr–i bîmâr idüp müdâm
 Kılmaz bu ben şikestesine bir devâ felek
- 6 Nâz u na'im yirine nâr–ı cahîm ider
 Budur hemîşe senden irişen (1) atâ felek

 Küffâra esîr eyledün İslâm ehlini
 Bir sora göre kimse görür mi revâ felek

 Bozila çenberi yıkıla çarh–ı kej–revi
 Görem ki aşağı geçe başdan başa felek
- 9 Giydürmedün bu kubbede bana kabâ felek
 Göstermedün bu soffada bana safâ felek

 Taşlarla döginüp yürütür âb–ı revâni gör
 Rahm eyledi bu hâlete kevn ü mekâni gör

 Tağlar başında ebr–i felek ağlayup gezer
 Yanınca ra'dun itdiği âh u figâni gör
- 12 Çak itdi yakasını seher subh–gâha bak
 Od saldı hirmenine meh–i âsmâni gör
- (1) Yazmada "irişen" ile "senden" kelimeleri yer değiştirmiş
 se de bu durum vezini bozmaktadır.

- Deryâlar aciyup göge boyadı câmesin
 Toprak döşendi rûy—i zemîn bu zemâni gör
 Îy kissamuz soran berü gel hisse—i gam al
 Sen dahı bir nedür felegün ermağâni gör
 15 İslâm içinde nâz u naîmi götürmeyen
 Küffâr içinde cebr—ile şimdî tûranı gör (1)
- Bilsem cihân içinde ki n'itdüm sana felek
 Düşmenlerümi güldürür oldun bana felek
- Kıldı zemâne cevr ü cefâlar bana dirîğ
 Zevk ü safâya olımadum âşinâ dirîğ
 18 Ben bir hevâda uçar—idum kayd ü bend yok
 Kanda irişdi bana bu dâm—i belâ dirîğ
 Düşmenler iç re niçe aceb hâle uğradum
 Bir dost yok kim eyleye bir merhabâ dirîğ
 Fürkat gününde haste vü zâr eyledi beni
 Bu dehr—i dûni gör ki ider mi devâ dirîğ
 Câme yirine atlas ü dîbâ begenmeyen
 21 Az kaldı bu kim ola kabâsi abâ dirîğ
 Kendü elümle başuma aldum belâları
 Kendümden oldı bana bu cărm ü hatâ (2) dirîğ
 Her kim ki işidürse bu hâli halâs—içün
 Rahmet ana ki kılmaya benden du'a dirîğ
 N'itdüm cihânda sana eyâ bî—vefâ felek
 24 Kim ben şikeste—dilden idersin devâ dirîğ
- Kıldun beni bu âlem içinde zebûn felek
 Görem ki dâ 'imâ olasın ser—nigûn felek
- Oldum esîr kâfire nâ—gâh bî—günâh
 Kendü elümle ayağuma balta urdum âh
 Demdür ki çâk idem bu zemân sabr cübbesin

(1) Bu bendde iki beyit eksiktir.

(2) Yazmada "cărm ü" yoksa da vezin ve manâ bunu gerektir-mektedir.

- 27 Yiri—dürür ki yire çalam dâ'îmâ külâh
 Kendüyi kanlara boyadı âf—tâb—ı çarh
 Bu hâli gördü sînesine şerha çekdi mâh
 Ger taş degülse yüregün iy pûr—cefâ felek
 Bak hâlüme terahhum idüp bâri gâh gâh
 Ger sihr bilmeyeydün eyâ dehr—i pîre—zen
- 30 Bir gün eser kılurdu sana subh—gâh âh
 Bir lahza hem—dem olmadı bu çarh—i bî—vefâ
 Yâr olmadı n'idem bana bu tâli'—i siyâh
 Bir dem ki derdümü anup efgâna başlayam
 Yol bulur—idi sakf—i semâvâta âh âh
 Bu bendi kim bana sen idersin eyâ felek
 Düşmenlerüme dahi anı virmesün İlâh
- 33
 Gerçi ki dâ'îm işümüz âh eyledün felek
 Kendü yüzünü yine siyâh eyledün felek
 Bir dem gönülden olmadı hâlî (1) n'idem nedem
 Bir dehr—i dûn cefâsına Yâ—Rab ki ben n'idem
 İy dostlar beni ânicak mâtem eylenüz
- 36 Eyle tutun ki gurbet içinde ben ölmışem
 Şimdi yirumi gûşe—i deyr eyledün felek
 Ol dem kanı ki mesken idi sâhet —i İrem (2)
 Nat'—i zeminde gam beni bir gün (3) adem kılur
 Kendü oyunum—ila çü şeh—mât olmuşam
 Hayfa ki kalmadı kerem ehl—i cihânda hiç
- 39 Her kime kim kerem disem eydür ki (4) ben kejem
 Dîvâne gibi idemezem bir nefes karâr
 Şâd olmasun cihânda ki aklum tâğıdı gam
 Bir yire gelmişem ki bedeldür cahîmden
 Banâ makâm olmuş—iken Konya'da Meram
 Bu bendi dahi kimseye geçdün mi iy felek
 Şimdi ki dâm kayduna ki ben dutılmışam
- 42

- (1) Yazmada "olmadı" ile "hâlî" kelimeleri birbirinin yerinde ise de bu durum vezini bozmaktadır.
- (2) Yazmada "sâhet" şeklindedir.
- (3) Yazmada "bir gün" ile "beni" yer değiştirmişse de bu durum vezini bozmaktadır.
- (4) Bu "ki" aslında yoksa da, vezin gereği olmalıdır.

Bildüm yakîn ki nice ki ben isterem felek
Yokdur terahhumun bana iy pür—sitem felek

- Pâyâna irmedi n'ideyim gam hikâyeti
Derdâ ki kılmadı bana devrân himâyeti
Tîrine pîr—i çarh ne itdüm ki rezmine
45 Dil pâre pâre dahı belürmez cerâhatı
Kimin emîr—i şâh ü kimin esîr—i bend
Budur hemîşe çarh—i bed—endîş âdeti
Ne turfe hâl olur arasât olmadın henüz
Başuma koparur bu zemâne kiyâmeti
Dil yandı cân dutışdı ne diyeyim (1)
48 El—kissa gussa hissesinün yok nihâyeti
Yokdur felek cefâsına çün çâre vaktidur
Hak hazretine arz idesin sen bu hâceti (2) (3)

Nûşını sen Cem'ün yine nîş eyledün felek
Sanur misin ki ya'nî bir iş eyledün felek

- Yâ—Rab seherde sıdk—ila olan du'a hakı
51 Ol demde arada geçen mâ—cerâ hakı
Ehl—i safâya senden irişen necât—içün
Mahremlere tapundan irişen atâ hakı
Gam Mervesinde sa'y idüben hacc—i vasî—içün
Hüccâc—i işka virilen ehl—i Safâ hakı
Gam putesinde hâk odunu nâr—i işk—ila
Zer kilan anı cevher—ile kimyâ hakı
Pas olmamağ—içün yüzü jeng—i cefâ—y—ila
Mirât—i câna irişen ol dem cilâ hakı
Esrâr—i hikmetünü görüp bilmeye müdâm
Çeşm—i dili münevver iden tûtiyâ hakı
Vakt—i selefde cümle gelen enbiyâ—y—içün
57 Vakt—i halefde mürşid—i Hak Mustafa hakı
Bu bend—i gamda koma beni sen necât vir
Hod—râyilik—durur kalanı sen Hudâ hakı

(1) Bu misra eksiktir.

(2) Yazmada hâcâti şeklindeyse de vezin bozuluyor.

(3) Bu bendde iki beyit eksiktir.

**59 Hak'dan inâyet irür—ise bana ger felek
Yüzün karası sana kalur bu geçer felek**

XI

- 1 Bu yüz mi—dürür ya mihr—i enver
Bu söz mi—dürür ya şehd ü şeker
Ahsente zihî cemâl—i zîbâ
Kim mihr ü meh olımaz berâber
Zülfüne sabâ dokınduğınca
- 3 Afâkî dutar nesîm—i anber
Pînhân oloban görünmedi hîç
La'lûni sizelden Âb—i Kevser
Sende göreli bu hüsni cânâ
Dil her—dem ider bu beyti ez—ber
- 6 Her kim ki vire yoluna cânî
Bulur o hayatı—i câvidâni
- Nûriyla cihânı itdi zîbâ
Hüsünү günü ideli tecellâ
Dil bülbüli dâ 'im ider efgân
Gül—zâr—i ruhun olalı peydâ
- 9 Dil mürdesine ne gam ki iy dost
La'lünde—dürür ilâc—i Îsâ
La'lûni görüp soğıldı Kevser
Kadduni görüp bükildi Tûbâ
Yüzünü çü gördüm ol safâdan
Her—dem iderem bu beyti inşâ
- 12 Her kim ki vire yoluna cânî
Bulur o hayatı—i câvidâni
- Hüsünü olalı latîf ü mahbûb
Çeşmün dü—cihâna saldı âşûb
Degmez yüzüm ayağına bârî
Yüzümi izüne eyle cârûb
Îşkuna olalı tâlib iy meh

- 16 **Vaslun dil ü câna oldı matlûb**
 Her—dem gam—ila olur perîşân
 Dil olduğu'çun saçuna mensûb
 Bir harf bu ma'nadan yazılmaz
 Evrâk—ı semâ olursa mektûb
- Her kim ki vire yoluna câni**
Bulur o hayatı—ı câvidâni
- 19 Dil olmuş—idî gamunla giryân
 Yüzünü görübén oldı hayrân
 Cân derdine bir devâ bulunmaz
 Îrmezse lebünden ana dermân
 Kimdir ki başını tûp kılmaz
 Zülfün alıcak eline çevgân
 Cân zülfünî görüp oldı pür—tâb
- 22 Dil yüzünü görüp oldı nâlân
 Gûş ideli cân bu sözi cânâ
 Diler ki ola yoluna kurbân
- Her kim ki vire yoluna câni**
Bulur o hayatı—ı câvidâni
- 25 Cân oldı gamunla çünki bîmâr
 Billah ki lebünden eyle tûmâr
 Dil bülbüli ider oldı efgân
 Hüsnün haremî olalı gül—zar
 Cân virür—idüm gamunla tenhâ
 Derdüm bana olmasaydı gam—h âr
 Pervâne gibi yakıldı cânum
- 28 Şem'—i ruhun olalı pür—envâr
 Yoluna fidâ—durur dil ü cân
 Oldum çü bu sözden âgeh iy yâr
- Her kim ki vire yoluna câni**
Bulur o hayatı—ı câvidâni

- Hüsünü anup kaçan k'udem âh
- 31 Odlara yanar felekdeki mâh
Olur dü-cihân içinde şâdân
Her kim ki bulur visâlüne râh
Ateş dutar âlemi gönülden
Âh eyledügümce her seher—gâh
Gerçi ki cihânda çok—durur hûb
- 34 Hüsn—ile tapun kamusuna şâh
Cân virmeğe isterem yolunda
İy cân olalı bu denlü âgâh
Her kim ki vire yoluna cânı
Bulur o hayatı—i câvidâni
- 37 Keşf olalı yüzünün nikâbı
Mahv eyledi mâh u âf—tâbı
- Işk âteşin eylemege teskîn
Bârân akıdur gözüm sehâbı
Cân mürdesi zinde olur iy cân
La'lünden işidicek hitâbı
Zülfün oluban kemend—i pür—çîn
- 40 Cem boynına saldı pîç ü tâbı
Bildüm bu kadar şikeste beste
Keşf olalı hüsnünün kitâbı
- 42 Her kim ki vire yoluna cânı
Bulur o hayatı—i câvidâni

|

Oldı yüzünün bürka'lı ol zülf—i semen—sâ
Sübâhâne kadîre ca'alel leyle libâsâ

Bu hüsn—i dil—ârâyı gören vâlih olup dir
Ahsente zihî hüsn takaddes ve te'âlâ

- 3 Her subh açar revzen—i zer mihr felekden
Hüsünün gününü kılmaga iy dost temâşâ

Ay yüzüne ay âyine—dâr olsa yaraşmaz
Zîrâ ki degül âyinesi sâf ü mücellâ

Sordukça dehânun n'ola hism itse gözün kim
Mey üzre kılur mest olan yok yire gavgâ

- 6 Tûbâ da görürse diye togrusı zihî kad
Nâz—ila hîrâm eyleyicek ol kad—i bâlâ

Cem bendene rahm eyler isen vakti—durur kim
Vasluni kılur her nefes iy dost temennâ

||

- 1 Oldı zülfeyni dâm—i zill—i hümâ
Gören eydür ki dâm—i zill—i hümâ

Şâne urdukça zülfine cân dir
Aslaha'llâhü şânehu ebedâ

- 3 Hased itdi tavâf itdügi—y—içün
İşigün Kâ'be'sini bâd— Sabâ

Yakamı dest—i hasret eyledi çâk
Hüblük kaddüne olalı kabâ

Bûse andukça tudağın isırur
Cânuma kasdı bu ki kila cezâ

- 6 Sünbul—i cennet oldı çün zülfün
Ana müşg—i Hatâ dimek ne hatâ

Hâk olduğu Cem gamunla dirîğ
Oldı sen bî—vefâ yolında hebâ

|||

- 1 Leblerün kâmi cân—durur sanemâ
La'l ile el—firâk fîhi şifâ

**Öldürürsen bu gün beni öldür
Niçe bir ola va'de—i ferdâ**

- 3 Fürkatün günlerinde hem—dem olur
Derd ü mihnet beni komaz tenhâ**

**Cân virürler tavâfa Mervé hakı
Işığın Ka'besinde ehl—i safâ**

**Gül yüzün hasretinden iy meh—rû
Dilde var lâle bigi dâğ—i cefâ**

- 6 Rahm kıl hastedür gönül gamdan
Lebleründen umar ki ire devâ**

**Cem gamundan ölürse kabrine yaz
Gafaru'llâhu zenbehu ve afâ**

I V

- 1 N'ola eylersen dil ü cânumda câ
Her biri yiründür iy bedr—i dücâ**

**Salinur—isâ Tûbâ kaddün eger
Bir nefes bizden yana Tûbâlana**

- 3 Gayre ger bencileyinsen ana âh
Ger benüm bigi degülsen vâ bana**

**Öldürem didüğü ahde dahı âh
N'eleyem ol bî—vefâ kılmaz vefâ**

**Hattıirişmiş habîbüñ iy gönül
Gâfil olma kim ecel işidi hâ**

- 6 Yüzini görsen gönül vası iste kim
Nûra karşı müstecâb olur du'a**

**Hışm—ı çeşmünden halâş olmağa Cem
Sâye—i zülfünden eyler ilticâ**

V

- 1 Sana ne gam ki benim gibi—dürür cümle sana
Gam banadur ki senün gibi degül kimse bana

Sinüme uğrayıcak n'ola söküp geçse rakîb
Ki melek dahı kılur kabr—i garîb üzre du'a
- 3 Çün bilürsin ki perîler yiri virâne olur
Bir nefes gitme gönülden çü perîsin sanemâ

Tınmadı la'li tabîbi lebin emsem diyicek
Didi hali ki açılmadı dahı dâr—i şifâ
- 6 İy sanem üstüne yaprak gibi ditrer çü gönül
Düşse her lahzada sen servün ayağına n'ola

Riște—i cân—ı Cem'i bükdî mahabbet eli kim
Nâzdan tâ dike ol kadd—i hîrâmâna kabâ

VI

- 1 Dün içüp ser—hoş olup gamzelerün câm—ı safâ
Çekdiler sahn—ı haremde bana hancer sanemâ

Dil—i senginün ile hâlüne hâlüm diyeyin
Hacerü'l—Esved'e karşı çün olur arz—i du'â
- 3 Ger hevâ—yi hat—ı sebzünle ölem kabrüme gel
Ki biten sebzelerüm hâlümî arz ide sana

**Her kime yakma beni didüm oda yakdı beni
Bir benüm yandığuma yanıcı yok âh bana**

- 5 Cem şu zülf-i siyehün yolına cân terk ideli
Yüzü aklığına şâhid kefen olursa n'ola**

VII

- 1 Gerçi eflâke çıkar dûd-i siyâhum sanemâ
Sana kâr eyleyimez âh kim âhum sanemâ**

**Bîçerem ömr ekinin dâs-i gam ile k'ölçek
Dil uzatmaya sana tâ ki giyâhum sanemâ**

- 3 Şol kadar eşk sipâhin yasadum dideye kim
Cûş iderse tuta dünyâyi sipâhum sanemâ**

**Püşt-i pâ urur idüm fark-i ser-i gerdûne
İşığın olsa eger püşt ü penâhum sanemâ**

**Dil güvâh-ıdı gamunda bana illâ n'idelüm
Şimdî hâzır degül isbâta güvâhum sanemâ**

- 6 Bî-güneh derdümce çek tîğ-i cefâ ödürü gör
Sevmedin gayrı seni varsa günâhum sanemâ**

**Düşeli zülf-i siyeh-kâruna Cem gibi dirîğ
Hem-dem olmadı bana baht-i siyâhum sanemâ**

VIII

- 1 Çün-kim bilürsin âhir olur meskenün türâb
Devr-i kamerde hoş-durur içmek şarâb-i nâb**

**Gönlüm harâbin eyle imâret ki vaktidur
Ma'mûr olmadı-ideli gam leşkeri harâb**

- 3 Gam meclisinde yiüp içüp aşitmege
Eşküm şarâb-i nâb-durur yüregüm kebâb**

Rahm eyle vaktidur ki gam—i ârızunla âh
Her—dem gözümden işigüne akıduram âb

- 5 İy Cem işigi hâkini buldun karâr kıl
Çün—kim bilürsin âhir olur meskenün'türâb

I X

- 1 Yüzüne öykünse gül olmaz aceb
Kim açılmış yüzlüde olmaz edeb

Zülfüni yüzünde gören dir senün
Kim görüpdür bir arada rûz ü şeb

3 Tâlib—i işk olan iy matlûb—i cân
Cân virüp her—dem seni eyler taleb

Bî—sebeb niçün idersin kan didüm
Didi hükm—i şâhide olmaz sebeb

Gül hayâdan derleyüp olur gül—âb
Arz—i ruhsâr eylesen iy gonce—leb

6 Zülf—ü ruhsârun gamından âh kim
Gözlerüm âh akıdır her rûz ü şeb

Şişe—i gönlin Cem'ün iy cân sîma
Kim bu şehr—i Konyadur sanma Haleb

X

- 1 Kâkül—i pür—çînini dün boynına saldı habîb
Takrı san sîmîn—sanem boynına anberden salib

Leblerün şeft—âliusunu ârzû kılanlara
Hey ne âsibi idi sünmasa ter gül tâze sîb

- 3 La'line kasd itme yârun iy rakîb—i seng—dil
 Kim döşüne taşdan özge nesne görinmez naşîb
- Çün safâ bulmaz beni kapunda gördükçe mukîm
 Ka'be—i kuyunda niçün sa'y ider bilsem rakîb
- 5 Çün garîb—i hüsndür Cem hâlini hâlüne sor
 Hâlini bilmez garîb olanların illâ garîb

XI

- 1 Olıcak zülfün yüzün üzre nikâb
 San nihân oldu bulıtda âf—tâb
- Kapuna yüz sürdügüm gören didi
 Levha—i zerle ne zeyn olmuş bu bâb
- 3 Dil cefâdan kaçdı vardı kûyuna
 Bileli cennet içinde—olmaz azâb
- Çeşm—i hûnînüm akıdur dem—be—dem
 Ayağın ıshârâna dürr—i hoş—âb
- Cân virüp sîrr—i dehânun remzini
 Lebleründen soraram vîrmez cevâb
- 6 Çün nayâlün tahtıdur vîrâne dil
 Derd ü mühnetle igen kılma harâb
- Cân—i Cem yoluna olmuşdur fidâ
 Söz budur vallâhi a'lem bi's—savâb

XII

- 1 Gösterelden bana cemâl iy dost
 Komadun cânda meçâl iy dost

Vuslatun devletüm—dürür çü benüm
Niçün irmez bana visâl iy dost

- 3 Terk—i cân eylemek olur âsân
Seni terk eylemek muhâl iy dost

Cânum almak dilerSEN eyleme âl
Al hâcet degüldür al iy dost

Bilün ile dehânun andukça
Eyerem yok yire hayâl iy dost

- 6 Anun—içün yoluna cân virürem
Ki budur âşika kemâl iy dost

Zülfüme el sun mecâl varsa didün
Yok—durur Cem'de bu mecâl iy dost

X I I I

- 1 Çün çekdi hatun gün yüzün üzre rakam iy dost
Ol hasret ile iki cihâni yakam iy dost

Rahm eyle bana cevr ü cefâ kılma igen kim
Işkunda çeken bunca belâlar benem iy dost

- 3 DâmânuNA yapışup ayağuna düşerdüm
Kurtulsa—y—idi ger gam elinden yakam iy dost

Çün gelmez elümden ki rehâ bulam ölümden
Ancak buna kaldı ki yolunda ölem iy dost

- 5 Dirler ki kerîm işi keremdür n'ola ger Cem
Vaslun ni'amından göré bir dem kerem iy dost

XIV

- 1 Yâd—i dehenün bağrumı pür—hûn ider iy dost
Aksi lebünün yașımı gül—gûn ider iy dost

Bir ben degülem leyli—i zülfeynüne mecnûn
Zülfün niçe akılları mecnûn ider iy dost

- 3 Gül ruhlarunun yâdına bu dîde—i hûnîn
Kanlu yaşını ağlasa Ceyhûn ider iy dost
- Cân vireli Cem kadd—i ser—eфрâzuna dilden
Kaddün gibi her şî'rini mevzûn ider iy dost
- 5 Dil almağ—içün ala gözün âl—ila gör kim
Yüz vech—ile her gûşede efsûn ider iy dost

XV

- 1 mest—âne gözün kasd—i ser ü cân ider iy dost
Hey dimez isen arada bin kan ider iy dost
- Zülfün yüzüne karşı kılur ârızuna kasd
Ol kâfiri gör garet—i îmân ider iy dost
- 3 Ger gözlerümün yaşını fûrkat oðı her—dem
Kuritmasa âlemleri ummân ider iy dost
- Lutfunla n'ola gönlümi ma'mûr ider isen
Zîra ki gamun leşkeri vîrân ider iy dost
- Şîrîn lebüni sormağâ budur hevesüm kim
Ben haste—dilün derdine derman ider iy dost
- Şol denlü dili deldi gamun okı ki dilden
Ney bigi firâkun anı nâlân ider iy dost
- 7 İd ayı diyü Kâ 'be—i kûyunda dil—i Cem
Ya kaşlaruna cânını kurbân ider iy dost

XVI

- 1 Dil işkuna mübte!âdur iy dost
Rahm eyle ki bî-nevâdur iy dost

Bâlâ—yi kadün ne arz idersin
Bâlâ degül ol belâdur iy dost
- 3 Uşşâka yolunda cân ü dilden
Baş oynamağa salâdur iy dost

Cân ü dil olalı sana bende
Her birisi pâd—şâdur iy dost

Geldükçe dile hayâl—i zülfün
Mûnis bana ejdehâdur iy dost
- 7 Bir lahzâ vefâni görmedüm hiç
Her lahzâ işün cefâdur iy dost

Hak işkunu eylemedin îcâd
Dil işkuna âşinâdur iy dost

Hâk—i rehuni dirîğ kılma
Cân çeşmine tûtiyâdur iy dost
- 10 Bî—şibh lebün şarâb—i nâbı
Dil hastesine şifâdur iy dost

Yâ kaşuna kim ki dirse kec—râ
Bu râyi anun hatâdur iy dost

Bin cân ü gönü'l şeker lebünden
Yok bûsene kem bahâdur iy dost

13 Merve hakı sa'y-i Kâ'be-i kûyun
Cân hâcisine safâdur iy dost

İşkun kemerini bağlanaldan
Ney bigi işüm hevâdûr iy dost

Cevr ü gamun eksük itme bir dem
Kim Cem kulunu atâdur iy dost

16 Cân bâğı içinde Sidre kaddün
Tûbâ gibi müritehâdur iy dost

X V I I

1 Cefâlarun bana bildüm vefâ-y-ımış iy dost
Bu fikri kim ben iderdüm hatâ-y-ımış iy dost

Irağa salma kapundan beni ki Merve hakı
Tavâf-i Kâ'be-i kûyun safâ-y-ımış iy dost

3 Düşümde zülfünü gördüm diyü sevinmiş idüm
Gözüme hod gorinen ejdehâ-y-ımış iy dost

Omldı zülfüne tutmış-idum veñ bildüm
O dahı ömr bigi bî-vefâ-y-ımış iy dost

5 Irişmek ister idî h an-i vasluna lñkin
Hemân nâşîb-i Cem âhir du'a-y-ımış iy dost

X V I I I

1 Sol la'l lebün hâli hayâli niçün iy dost
Ben hasta-dilün cânına urur doğun iy dost

Şâdam ruh ü zülfün gamı tenhâ bana olmaz
Zîrâ kara gün il-ile olur düğün iy dost

3 Dün gice der-âgûş ider idüm mehi düşde
Ta'bîri bu-y-ımış seni kucdum bu gün iy dost

Zer kila umar yüzini iksir¹—i gubârun
Budur yüzini kapuna sürdüğü gün iy dost

Dün gün gibi seyr eyler iken nâz—ila ol mâh
Didüm nazar it hâlüme bir lahza dün iy dost

Tâ kim diyeyin sana bu gün hâlumi bir bir
Zülfün neler eyledüğini bana dün iy dost

- 7 Ol gün oda yandum ki güneş yüzünü gördüm
Yakdum Cem'i diyü yürü bugün o gün iy dost

XIX

- 1 Nâlem var—iken nâlış—i dûlâb ne hâcet
Dûlâba gözüm yaşı yiter âb ne hâcet

Bir gece kapun hâr ü hasinde yatan için
Bâlin—i vaşak bister—i sincâb ne hâcet

- 3 Ebrû—yi siyâh olmasa yüzünde kayurmaz
Zîrâ sanemâ Kâ 'be'ye mihrâb ne hâcet

Hattunda görünmez nukat—i hâl didüm bir
Ta'îka dahı zîver—i i'râb ne hâcet

- 5 Didüm Cem'i gam öldüriser bâri sen öldür
Güldi didi kim ölmışe kassâb ne hâcet

XX

- 1 Cün eline aldı micmer kâkül—i müşgîn—i dost
Alemi kıldı mu'attar kâkül—i müşgîn—i dost

Dil zenâhdanı çehine düşdi kılmağ'a halâs
Rîsmân saldı mu'anber kâkül—i müşgîn—i dost

- 3 Öpdüğü'çün la'lını virür şeker bigi safâ
 Olicak dilde mükerrer kâkül-i müşgîn-i dost
- Câmi'-i hüsнinde zeyn için kaşı mîhrâbına
 Kâ'be örtüsiniasar kâkül-i müşgîn-i dost
- Hüsnünün ebyâtına yazmaga hüsн-i hatt-ila
 Kıldı gül-berg üzre mistar kâkül-i müşgîn-i dost
- 6 Kâkülüm zencîrinün dîvânesidür diyü Cem
 Boynına bend urmağ ister kâkül-i müşgîn-i dost
- Keffesi anber terâzûya çeküp cân Yûsuf'ın
 Sanasın müşgîle tartar kâkül-i müşgîn-i dost

X X I

- 1 Kılur dil derd-idil-berden şikâyet
 Nice bî-rahmdur kılmaz inâyet
- Ruh ü zülfün hayâli geçdi gözden
 Bir ay geçdi giceye yok nihâyet
- 3 Şeker tengi olupdur gırka-i âb
 Şeker la'linden olalı rivâyet
- Lebün ölü dirildür nutka gelse
 Kerâmet mi ki bu yâhud velâyet
- Hatun zülfeynün iy meh kaşlarunla
 Gül evrâkında yazdı penc âyet
- Şeb ü rûz olmaya bir ayda takrîr
 Ruh ü zülfünden eylersem hikâyet
- 7 Ne gam dermân irişmezse lebünden
 İder derdüñ Cem'e iy cân kifâyet

X X I I

1 Kiyâm itse kaçan ol serv—kâmet
Sanasın kim kopar ol dem kiyâmet

Beni hâk eyle iy gam eylemegil
Ki sala sâyesin ol serv—kâmet

Ser—i zülfini kesmiş benzer ol yâr
Ki buldu hâsılı ömrüm nihâyet

Rakîbe ilenüben kılma nefrîn
Ki bâdincân—i beddür irmez âfet

5 Dil ü cân terkin ur iy Cem yolında
Dilersen iki âlemde sa'adet

X X I I I

1 Bend—i zülfünden gönü'l bulmaz necât
Gör neye saldı beni bu kâ 'inât

La'lîn istersen gam—i zülfini çek
Kim karanuda olur Ab—i Hayât

3 Gel gözüm yaşına bak bir bûse vir
Çün meseldür eylik eyle suya at

Şekkerün la'lün görüp iy piste—leb
Başlarına su koyar kand ü nebât

5 Cem fakîr—i işk olupdur rahm kıl
Mâl—i hüsnünden ganîsin vir zekât

X X I V

1 Turre—i dil—dâr elinden el—gîy âs
Yandum ol tarrâr elinden el—gîyâs

Gözlerün kasd itdi kim kanum içe
Ol iki hûn-h ar elinden el—gıyâs

- 3 Vasla ırgürem didün ırgürmedün
Bu yalan ikrâr elinden el—gıyâs
Âşikin bülbül bigi nâlân ider
Ol yüzü gül—zâr elinden el—gıyâs
Ah kim eyler cefâ rahm eylemez
Dâ 'imâ ol yâr elinden el—gıyâs
- 6 Yüzünün âyinesin kılur nihân
Şol hat—i jengâr elinden el—gıyâs
Cem fakîre kılmadı hergiz vefâ
Bî—vefâ.dil—dâr elinden el—gıyâs

X X V

- 1 N'ola olursa zülf ü ruhundan müdâm bahs
Devr ü teselsül oldu çün olmaz tamâm bahs
Şol bir su'ali çünkü dimiş bâdeye lebün
Her—dem kılur arada sürâhî vü câm bahs
- 3 Hüsnün kitâbı şerh—ile hattun havâşısı
Vakti yiri—dürür ki olur subh u şâm bahs
La'lün hadîsin okı bana dâ 'im iy perî
Kim ol safâdan olsun orada müdâm bahs
- 5 Dime harâmdur Cem'e sun câm—i la'luni
Olmaz bu arada çü helâl ü harâm bahs

X X V I

- 1 Dil saçundan oldı sevdâyî mizâc
Şerbet-i la'lün—dürür ana ilâc

Dilden atma ihtimâl-i sabrı kim
Kim alur dîvâneden bâc ü harâc

3 Râz—i hüsün nîçe dil saklaya kim
Şem'i pînhân idemez çün—kim züçâc

Dil—berâ kuyun fakîri olayın
Hak—i pâyunsuzg erekmez taht ü tâc

Hatt—i müşgînün olaldan âşikâr
Müşg—i Çîn'e kalmadı hergiz revâc

6 Hacc—i vasla gelmişem sa'y eylerem
Ka'be—i kapunda vardur ihtiyac

Ta'ne taşın atma Cem gönline kim
Taşa döymez şîşe—i nazük—mîzâc

X X V I I

- 1 Gönül diyârını gam leşkeri kırılır târâc
Gözün siyâset ile cân ü dilden alur bac

Kaşun kemânına kurban olan dil ü cânı
Revâ midur kılâşın gamzen okına umac

3 Devâ—yi derdümi sordum tabîb—i la'lünden
Didi ki bûse—i dil—ber olupdur ana ilâc

Ulû sa'adet olur yüce devlet ol kişiye
K'ayağının tozin eyler hemîşe farkına tâc

- 5 Cefâ taşıyla Cem'ün gönlini sıma iy dost
Sınıcağız bütün olmaz bayağı gibi zücâc

X X V I I I

- 1 Oldı vakt—i sabûh irdi sabâh
Sâki sun râh—i râhatü'l—ervâh

Bağlanaldan bana der—i vaslun
Virdüm oldı hemîse yâ Fettâh

- 3 Leblerün şevki—y—ile meclisde
N'ola devr itse lâle—gûn akdâh

Gönlümün hânesine kâfiyedür
Zav—i hüsnün yakarsa ger misbâh

Âyet—i hüsnedür ruhun tefsîr
Mahzen—i işkadur gamun miftâh

Çün meyi la'lüne kılur teşbih
Niçün olmaz surahi kanı mubâh

- 7 İhtiyâr—i melâmet it iy Cem
Çün yaramaz sana bu zühd ü salâh

X X I X

- 1 Lezzet—i candur ibtidâ—yi kadeh
Râhat—i dildür intihâ—yi kadeh

Gönül âyînesin kılur sâfi
Mahzen—i sînede safâ—yi kadeh

- 3 Sındı sengîn dilünle dil kadehi
Lebleründen büyür bahâ—yi kadeh

Tevbesi gibi dil salâhı bozar
Sâki her—geh k'ider salâ—yi kadeh

Tığ-i gamzen du'a-yı Seyf okusa
Cem lebünden okur du'a-yı Kadeph

- 6 La'lüne benzeyeldən olmuşdur
Bûse-gâh-ı surâhi pây-ı kadeh

X X X

- 1 Çün öper her nefes ol la'l-i şeker-bârı kadeh
Rûzgâr eylese toprağumužı bârı kadeh

Lebün andukça n'ola sırrını fâş itse gönül
Lâzimidur ki ayân eyleye esrârı kadeh

- 3 Bâğ-ı hüsnünde letâfet gülü açılsa n'ola
Âşikâr itdi ruhun lutfını âsâr-ı kadeh

Âteşin mey dehenün âbına teşbîh olalı
Hak anun başına k'olmaya hevâ-dâr-ı kadeh

- 5 Çâre yok irmeğe iy Cem deheni câmına hiç
Kan yudup derd-ile nâ-çâr içelüm bâr-ı kadeh

X X X I

- 1 Kılalı nüsha-i yakûtdan hatın tercîh
Yazıldı la'l-i dürer-bârı üzre ente meşîh

Galat tasavvur iderdüm hatur irişdüğünü
Yanında zülfün eger çekmeseydi kayd-ı sahîh

- 3 Ne denlü mürdelere cân virürse mu'ciz-ile
Göreydi şive-i çeşmünü cân virürdü Mesîh

Cemâl câmi'iñe kaşı olalı mihrâb
Iki tarafdan asar zülfî anberîn tesbîh

- 5 Lebün hayâline câm—ila Cem leb—â—leb olur
Ki sana ola temennâ—yi bûse remz—i sarîh

X X X I I

- 1 Yazmış hatı risâlesine hatt—i yâr nesh
Kim anı göre nesh ola her kandâ var nesh

Gül nüshasında göstere yâkûtî şîvesin
Reyhân hatun yazarsa lebünde gubâr nesh
- 3 Rengîn ruhında hatt—i gubârını dır gören
Gül yaprağında böyle aceb kim yazar nesh

Yâkûtâ benzedür lebi devrinde kimse hîç
Hattı misâli yazmadı bir yâd—gâr nesh
- 5 Ko arızunda hattunu hat yazsun iy sanem
Tâ yazılıa bu mushafa hoş âb—dâr nesh

Bir kere yanlışup hatına benzerem dimiş
Oldı bu yüz karası—y—ila şerm—sâr nesh
- 7 Demler gelür ki hattunu anu p Cem ağlasa
Kanlu yaşıyla yazılıa her sebze—zâr nesh

X X X I I I

- 1 Eyleyelden gün gibi arz—i cemâl ol mâh—ruh
Ol safâ—y—ila bu nat'—i hüsne oldı mâh ruh

Ruhlarun nakşî hayâlı toğrı gelsün çeşmümé
Rast yürütür çün bilürsin iy sanem her—gâh ruh
- 3 Şah iken cân nat'—i dilden tarh olur ferzîn—vâr
Beydak—i hâlüñ disé hüsnün yüzinden şâh ruh

Gül-şen-i ruhsârunı seyr itmeğe hal-i siyeh
Nice hindû-beçcedür kim virür ana râh ruh

- 5 Cem göreliden gün ruhun dil hânesi dîvârına
Âh şâhum yazın didükçe yazar âh ruh

X X X I V

- 1 Boynuma takaldan resen ol zülf-i müca'ad
Mîhrâb-i kaşun oldı bana Kâ'be vü ma'bed

Zülfün görelî anber-i hoş -bû didi müşge
Katında bunun oldı bizüm yüzümüz esved

- 3 Âvâralığa düşdi dahı cem idemez âh
Olalı dil ol zülf-i perîşâna mukayyed

Bir dil ki vire yoluna cân-ıla cihâni
Adet bu midur olmayaşın ana mukayyed

- 5 Koma ki yana nâr-i gâma ümmet-i ışkı
Fer virdi yüzün nûrinâ çün nûr-i Muhammed

Tûbâ boyunu arz ideli serv çemende
Şermende olup didi ki toğrusı zihî kad

- 7 Cem yoluna cânını fidâ kıldı çün iy dost
Billâhi revâ mı ki tapundan kilaşın red

X X X V

- 1 Göstereldeni safha-i gülde hatun hatt-i sevâd
Yüz karasın hâsil idüp müşg-i Çîn buldu kesâd

Nakş-i hattunla miyânun dîde-i giryânda
San devât olmuş tolu iibrîşim ü müşgîn midâd

- 3 Bildi dil-ber kim sinukludur meta'-i zülfini
Kılca nesnem yoğ--iken boynuma sarmağ itdi dâd

Şast-i zülfün dakalı râ kaşların yasına ze
Tîrine bağlandı gönlüm bulmadı dahi güşâd

- 5 Sen peri^h-zâdun reh-i işkînda iy çok sevdigüm
Cem nice yol vara çün yok hûn-i dilden gayrı zâd

X X X V I

- 1 Gün yüzün irse kalmaz aya vücûd
Ki ruhun oldu mâ-hüve'l-maksûd

Zâri-i dil irisdi zülfünden
İşiden dir ne hoş bu nâle-i üd

- 3 Olmasa hâlün âf-tâb-perest
Kilmaz-idî güneş yüzüne súcûd

Hat ne hâcet şeker lebünde didüm
Didi helvâ kaçan olur bî-dûd

- 5 Ceni gönül mürgini kebab itdi
Işki dil ocağında yakılı üd

X X X V I I

- 1 Görlerümden yüzün olalı ba'-id
Ağlarâm derd ü gamla iy yüzü id

Gözlerium gözlemekden ay yüzünü
Çeym-i seyyâre bigi oldı sefîd

- 3 Gönüne âhum odi itmez eser
Seng-i hârâ mı bu aceb ya hadîd

Hırka-i işki gitmez egnümden
Niçे kim devr ide bu çarh-i anîd

- 5 Gam-ı işkunla Cem eger vire cân
Kabri üstine yaz sa'îd ü şehîd

X X X V I I I

- 1 Ne hâsîl kim kılur dil mûrghi feryâd
Terahhum eylemez çün ana sayyâd

İriş iy gam beni hâk-ı reh eyle
K'ola toprağum ilte kûyina bâd

- 3 Gönül mûlkini kıl lutfunla ma'mûr
Ki seylâb-ı gamun komadı bünyâd

Ayırma izz-i vaslundan yaraşmaz
Çü kıldun ben kuli lutfunla mu'tâd

- 5 Sana nass ile gelmiş katlı-i usşâk
Ki kaşun nûn-ı kudretdür gözün sâd

Leb-ı Şîrînî Husrev buldu tenhâ
Hemân yok yire cân terk itdi Ferhâd

- 7 Hevâ-yı kaddüne cân vireli Cem
Bitüpdür türbesi hâkînde şîmşâd

X X X I X

- 1 Bitürdi leblerün yine hummâ-yı ter lezîz
Devr-i lebünde bize bu hummâ yiter lezîz

Bâg-ı cemâlün içre ne şeft-âludur lebün
K'olmaz behîş meyveleri bu kadar lezîz

- 3 Bîmâr-ı gamzenem ko ki la'l ü ruhun öpem
Olur dehân-ı hasteye çün gül-şeker lezîz

Tekrâr anılsa lebleri lezzet virür dile
Zîra mükerrer olicak olur şeker lezîz

Nahl-i kadünü la'l lebün yâdına yaşum
Budur suvarduğu ki iriše semer lezîz

- 6 İçsün dehâni âbını unnâb-i la'li çün
Perverde-i fevâkihi cüllâb ider lezîz

Bir gün didün ki gel lebüm em derde çâredür
Şekker lebünden oldı bana bu haber lezîz

La'lün şarâbı yâdına kanlar yudalı Cem
Hoş görünür müdâm ana hûn-i ciger lezîz

- 9 Dil hânesine gel ki ciger eyledüm kebâb
Bir iki lokma sun ki olur mâ-hazar lezîz

XL

- 1 Dil ya kaşuna olmağâ kurbân hevesi var
Zîrâ ki bilür la'lünün Isâ nefesi var

Peykânlu gönül içre hayâl-i hat → sebzün
Bir tükiye benzer ki demürden kafesi var

- 3 La'lünde ayân olsa n'ola hâl-i siyâhun
Her kanda ki şeker ola lâ-büd megesi var

Ben derd ü befâ vü gamuna râziyam iy dost
Dünyâda bu resme işe kimün hevesi var

- 5 Cân nakdini Cem yoluna harc itse n'ola kim
Ser-mâyesi sensin dahi âlemde nesi var

XLI

- 1 Her lahzada mest-anе gözün kasd-i ser eyler
Hey dimez isen arada bin şûr ü şer eyler

Koma yüzüne karşı kılam âh hazer kıl
Kim bâd-ı hazân ırse güle çok zarar eyler

- 3 Sengîn diliüne olmadı hergiz eser-i âh
Âhumun okı gerçi hacerden güzer eyler

Dil zülfüne varmağa gözünden üşenür kim
Şeb-revlîk iden kişi asesden hazer eyler

5 Yüz virme igen hatt-ı siyeh-kâruna iy dost
Kim zülfüne baş koşdu igen fitneler eyler

Bu zülf-i perîşâna kaçan şâne ura bâd
Eknâf-ı zemîn nâfesini müşg-i ter eyler

7 Cem niyyet-i hacc itdi ger olsan ana hem-râh
Bin Kâ'be sevâbını bulur hoş sefer eyler

X L I I

Şîrîn tudağun Çeşme-i Hayvân olacakdur
Rengîn yanağun gün gibi tâbân olacakdur

İd ayı midur yoksa kemân mı kaşun iy dost
Her neyse gönül anlara kurbân olacakdur

- 3 La'lün dir imiş öldürürem beni işitmüüm
Ol ahde iverem sormağ kaçı olacakdur

Sordum dehenün sırrını hism eylede gamzen
Hey dimez isen yok yire bir kan olacakdur

5 Yüzünü koyup zülfüne varmazdı dil-i Cem
Bileydi ki bu resme perîşân olacakdur

X L I I I

- 1 İşgün Kâ'besi penâhumdur
İki âlemde secede—gâhumdur
- 2 Oda yakan felekde mihr ü mehi
Ateş—i âh—i subh—gâhumdur
- 3 Hükmi var cevr iderse kilsun yâr
Bendeyem ben o pâd—şâhumdur
- 4 Seni sevmek günâh—ımiş ki beni
Yakan odlara bu günâhumdur
- 5 Cem düşüp bend—i zülfüne didi kim
Bu dahı tâli—i siyâhumdur

X L I V

- 1 Halka—i dâ'ire—i lutf dehânun olısar
Âyet—i hüsn hat—i müşg—feşânun olısar
- 2 Göze göz yoluna cân virür isem de bilürem
Terk—i cân eylemedün diyü gümânum olısar
- 3 Katl—i usşâkı şehâ kendüne assı sanup âh
Kılma bu âdeti kim sonra ziyânun olısar
- 4 Hatt—i dil—dâr yazup dir ki bile cümle cihân
Mülket—i hüsnî tamâmet ki bu hânun olısar
- 5 Ya kaşuna n'ola kurbân olur ise dil—i Cem
Gamzen okına bilürem nişânun olısar

X L V

- 1 İy bâd—i subh yâr işigidinden haber getür
Her—dem dimâğ—i câna saçından eser getür
- 2 İrdükçe işigine anun lutf it iy sabâ
Kanlı gözüme çekmek için hâk—i der getür

Didüm ki vasluna ırmege bir çâre var mıdur
Gül gibi güldi didi ki var sîm ü zer getür

Bu haste gönlümün sanemâ çün tabâbisin
La'lünden ana sıhhât içün gül—şeker getür

- 5 Çün fîr-i gamzesi dile mihmân olup—durur
İy Cem ciger kebâbin ana mâ—hazar getür

X L V I

- 1 Cânuma cevr ü cefâ gâh gelür gâh gider
Bu da hoşdur ki şehâ gâh gelür gâh gider

Leb—i cân—bahşî müdâm olmayalı gözde ayân
Haste gönlüme şifâ gâh gelür gâh gider

- 3 Severem didüm ise ger seni ayb eyleme kim
Akłum iy mâh—likâ gâh gelür gâh gider

Gündüzüm gice gicem gündüz olursa n'ola kim
Yüzüne zülf—ü dü—tâ gâh gelür gâh gider

- 5 Cem ne gam görmez ise zevk ü safâyi ebedî
Ki bu demlerde safâ gâh gelür gâh gider

X L V I I

- 1 Gam bana ışkunda hem—dem şimdî mi olduğu var
Yaşlarum ol gamla hem dem şimdî mi olduğu var

Gül yüzün yâd eyleyüp kan ağlasa çeşmüm n'ola
Senden ayru bana bu dem şimdî mi olduğu var

- 3 Aşınayı yad idüp ağıyârı yâd itsen n'ola
Mûdde'—i katunda hem—dem şimdî mi olduğu var

Didüm iy meh bana hasret niçे bir cla didi
Âşik olana gam iy Cem şimdi mi olduğu var

- 5 Derd ü mihnet câna hem—dem gönlüme hasret enîs
Bana gam her lahzâ mahrem şimdi mi olduğu var

X L V I I I

- 1 Küfr—i zülfün kim cemâlün üzre kasd—i dîn ider
Hey di ol bî—dîne kim âlemde bed—âyîn ider

Zülf—i pür—çînün var—iken müşg—i hoş—bû isteyü.
Gey katı dîvânedür her kim ki meyl—i çîn ider
- 3 Lâle ruhsârun anup akdukça gözden hûn—i dil
Kan olası gözlerüm âlem yüzin rengîn ider

Yanar idüm işk odına ağlamasam rûz ü şeb
Lâ—cerem kim âb olıacak ateşi teskîn ider

- Zülf—i müşgînün yakaldan âteş—i hüsnünde ôd
Âlemün etrafını başdan başa müşgîn ider
- 6 Tûba—i kaddün hevâsi—y—ila Cem kîlsa du'a
Müntehâdur diyü Cibrîl el açup âmîn ider

X L I X

- 1 Sözün bu mürde cisme cân bağışlar
Lebün derd ehline dermân bağışlar

Hayât—i câvidân bulmağa gönlüm
Tudağun Çeşme—i Hayyân bağışlar
- 3 Hatun küfrine zülfün zulmetinden
Yüzünün pertevi imân bağışlar

I

- 1 Dile devlet nişâni yarasıdır
 Ki cümle derdümün ol çâresidür
 İzârunda ne Hindûdur benün kim
 Hemîşe meskeni gül arasidur
- 3 Hatun sevdâsına düşmiş benefşe
 Ki her bir meclisün âvâresidür
 Lebinden bûse umsam hism ider yâr
 Sakînur sanasın cân paresidür
- 5 İşigün zeyn iden dâ'im felek-vâr
 Cem'ün kanlı yaşı seyyâresidür

L I

- 1 İrelî gamzen okından câna tîr
 Dil kemend-i zülfüne oldu esîr
 Nükte-i esrâr-i gaybi ol bilür
 Kim ola sırr-i dehânundan habîr
- 3 Ne hayâsuz saht-rûdur âyîne
 Kim diler hüsnuñe arz ide nazîr
 Ya hayâlün dilde olsun yâ gamun
 Çünkü bir ikâme yiter şâh bir
 Gamzen okından şu denlü toldı dil
 Kim bulunmaz bir dahî tîrûne yir
 Mâl-i hüsünden ganîsin vir zekât
 Gurbet-i işkunda oldum çün fakîr
- 7 Zülfün ucından ayağa düştü Cem
 Âh eğer olmazsa lutfun dest-gîr

LII

- 1 Kemân—ı gamda kaçan kim gönü'l bir âh eyler
Bu çînîne siper üzre hadengi râh eyler
- Kalem bigi dil uzadan hatîna hibr hatâ
Misâl kâğıdı gibi yüzin siyâh eyler
- 3 Melâ'ik işde bir âdem diyü súcûd eyler
Ana ki Kâ'be—i kûyunı secde—gâh eyler
- İzün tozı eline girse—y—idi mihr ü kamer
Tefâhür itmek—içün başına külâh eyler
- Visâl fikri ne hoş mâlihûlŷâdur kim
Gedâyi dek turur iken cihâna şâh eyler
- 6 Cefâ vü derd ü gamun bana n'eyledüğini sor
Çü şâhdan tutilur her ne kim sipâh eyler
- Didüm Cem'i niçün öldürdün iy sanem suçsuz
Didi günâh ana yitmez mi her gün âh eyler

LIII

- 1 Yakdı odlara beni fûrkat elümden ne gelür
Ölmedin olmaz ise vuslat elümden ne gelür
- Vuslatundur sanemâ devletüm illâ n'ideyin
Bana yâr olmadı ol devlet elümden ne gelür
- 3 Büse—i la'lune bin cân virürem girmez ele
Çünkü bulunmaz ana kıymet elümden ne gelür
- Gözlerün hastesidür cân ü gönü'l sıhhât içün
Ger lebün virmez ise şerbet elümden ne gelür

Hâcetüm bu—y—idi kim gamzen okı cana ire
Çün kabul olmadı bu hacent elümden ne gelür

- 6 Hattun iy dost getürdi yine tezvîr—ile âh
Kanumı dökmek için hüccet elümden ne gelür

Hele ben yoluna cândan dil ü cân terk ideyin
Sen eger kılmaz isen minnet elümden ne gelür

Cân virüp derdün alursam n'ola her lahza şehâ—
Işk şehrinde budur san'at elümden ne gelür

- 9 Cem niçün zülfine irismeye didüm didi yâr
Ana budur ezeñ kismet elümden ne gelür

LIV

- 1 Bilinmez zülf—i müşgini nedendür
Hatâdur dir—isem müşg—i Hotandur

Neden kûyun muğaylânın tutam hâr
Ki güldür yâ semendür yâsemendür

- 3 Leb—i şîrînûne cân terk idenler
Kamusı haşre dek hûnîn kefendür

İtümden kim durur dimiş benüm'çün
Bu izzetler bana Yâ—Rab nedendür

Şikeste gönlüme tolaşdı benzer
Ki zülfün ucdn uca pür—şikendür

- 6 Dişün nazmın anup ağladığumca
Yanılmaz yaşlarum görüp diyen dür

İşigün hâkini terk idemez Cem
Ki evvelden ana ol yir vatandur

- 8 Nice çâk itmeyem sabrum yakasın
Ki kucan cismüni şol pîrehendür

L V

- 1 Ârızun şol deste—i güldür ki dâ'ım sudadur
Sünbul-i hattun gül üzere sanki muşg—âlûdedür

Gezme iy dil mîsr—i hüsnin şâm—i zülfinden sakın
Gâfil olma var iken ceyş—i Habeş busudadur

3 Her nefesde nefha—i Isâ nişânın gösterür
Şol hitâb—i mustatâbun kim itâb—âlûdedür

Niçün anmaz iy sanem bizi şeker senbûseden
La'l—i nâbı şekkerinün kim şeker pâlûdedür

5 Bâğ—i hüsnünden Cem'e bâr—i belâ arz eyleme
Leblerün dahi bilür kim kavl şeft—âlûdedür

L V I

- 1 Oldı bahar cümle cihân oldı lâle—zâr
Gül yüzlüler firâkı—y—ila oldı lâle—zâr

Açdı nikâbı çünkü yüzinden arâs—i gül
Kıldı şükûfeler başına sim ü zer nisâr

3 Nesrin ü yasemen semen açıldı her yana
Dibâ—yi sebz döşedi etrafi cûy—bâr

Toldı sadâ—yi bûlbûl ile bâğ ü gül—sitân
Oldı zemâne yüzü bahâr—ila sebze—zâr

Elden düşürme câm—i meyi nûş kıl müdâm
Bilürsin anı kimseye kalmaz bu rûzgâr

6. İy Cem bu demde hoş—durur içmek şarâb’ı nâb
Hâsâ cihân yüzü ola gül—zâr u lâle—zâr

L V I I

- 1 Dil bu mürde cisme umar cân gelür
Her kaçan kim ol lebi mercân gelür

Bağlanaldan zülfünün zünnârını
Kâkülün kûfri bana îmân gelür

3 Gamzen okına nişân olalı dil
Her yanadân turmadın peykân gelür

Bana düşvâr olalı derd ü firâk
müşkil oldur kim ana âsân gelür

5 Dil yakaldan nâr—i ruhsârunda Cem
Şem bigî meclise giryân gelür

L V I I I

- 1 Görül ol lebleri mercânı ister
Kişi ne görse umar cânı ister

Ben ağladukça dil—ber gülse n'ola
Ki zîrâ berg—i gül bârâni ister

3 Görüp Kevser lebün cennet ruhunda
Kim ola Çeşme—i Hayvân—i ister

Diler çâh—i zenâhdânunu gönlüm
Aceb dîvânedür zindânı ister

5 Kad ü ebrûna cânın terk ider Cem
Ki ol miskîn hemîşe anı ister

L I X

- 1 Lutfu kerem çü âşika cânâneden gelür
Senden belâ vü gam bize cânâ nedен gelür

Bi-gâne idemez cigerin tîrüne siper
Bu iş gelürse âşık-i dîvâneden gelür
- 3 Çeşmün hayâli zülfüne uğrar gelür dile
Ayyardur ki her gice mey-hâneden gelür

Pervâne gibi cân yakar o zünnar ışkuna
Ancak bu işi sanma ki pervâneden gelür
- 5 Dîvâneyem diyenleri cân isteyüp döge
Gör kim ita'at emre ne dîvâneden gelür

Zülfüne yoksa şâne mi urdu nesîm-i subh
Kim bûy-i cân meşâmuma ol şâneden gelür
- 7 Çeşmün şu resme mest ü harâb eyledi Cem'i
Her kim görürse dir ki bu mey-hâneden gelür

L X

- 1 Cânuma gönder cefâ vü gam be-gâyet hoş-durur
Pad-şehler kılsa kulına inâyet hoş-durur

Hattun oldu âyet-i hüsn ü lebün vakfı anun
Olacak sürh ü siyehle vakf-i âyet hoş-durur
- 3 Kâkülün ömrüm-dürür çün kesmeğe kasd eyleme
Kim kamer devrinde ömr-i bî-nihâyet hoş-durur

Dil-berün mey-gûn lebinden meclis-i usşâkda
İy gönül kan ağlayup kılsan rivâyet hoş-durur
- 5 Cem gamundan bulalı zevk ü safâlardur müdâm
Canuma gönder cefâ vü gam be-gayet hoş-durur

L X I

- 1 Leblerün vasfin hemîşe iy perî—rû gûş ider
Ol safâdandur ki mey hum—hâne içre cûş ider

Zulmet—i zülfinde hatt—i lebleri katında san
Hızrdur karanulikda Âb—i Hayvân nûş ider
- 3 Gü—sitânda her kaçan anlasa la'lünden haber
Gonceler şermende olup ağızını hâmûş ider

Al yanağın alına al ideli aldandı dil
Ol sebeddendür ki hûn dâ 'im gözümde cûş ider
- 5 La'l—i dür—pûşun dir—imiş kim Cem'i öldürürem
N'ola her ne eyler—ise eylesün kim hoş ider

L X II

- 1 Cefân—ila ciger pûr—hûn olupdur
Belân ile gönü'l mahzûn olupdur

Niçün rahm eylemezsin bana iy dost
Ki işkunla yaşam Ceyhûn olupdur
- 3 Şu denlü kanlı yaş akdı gözümden
Ki cümle yir yüzü gül—gûn olupdur

N'ola hûnî gözün kan eyler—ise
Ki kan itmek ana kânun olupdur
- 5 Cem'e leyli—i zülfün tolaşaldan
Firâk—i işk—ila mecnûn olupdur

L X III

- 1 Her arak kim subh—dem ol hadd—i cânândan tamar
Gevher—i seyyâredür kim mâh—i tâbândan tamar

Cür'a-i câm-ı lebünden sun didüm kıldum galat
Cür'a dîmek olmaz ana cün-kim ol cândan tamar

- 3 İşkuna gönlüm düşelden iy kamer-çehre senün
Turmadın kanlu yaşum bu çeşm-i giryândan tamar

La'lünün gîrdinde hattun düşünüp yatur müdâm
Hîzr'a benzer gûiyâ k'Âb-ı Hayât andan tamar

Hey ne tîr-endaz olur mest-âne çeşmün âh kim
Bağruma tîr urduğınca kanı peykândan tamar

- 6 Cem leb-i mey-gûnuna dil vireli iy piste-leb
Turmadın kanlu yaşı bu çeşm-i giryândan tamar

- 7 Haste gönlüme ger irse lâ-cerem bulur şifâ
Katreler kim dem-be-dem ol la'l-i cânândan tamar

L X I V

- 1 Şîrîn lebün halâveti şehd ü şekerdedür
Nazük ruhun tarâveti şems ü kamerdedür

Zîkrün hemîşe dilde vü fîkrün gönüldedür
Sözün dimâğ içinde vü sûzun cigerdedür

- 3 Gönümi aldı cânuma kasd eyledi gözün
Tek derdün olsun ol dahi işde nazardadur

Hûn-rîz gamzene ideli sînemi siper
Ne denlü ok ki gamz ile atsan siperdedür

- 5 Cem bûse istedüğü lebünden günâh-ısa
Ma'zûr tut bu cûrmin anun kim kimerdedür

L X V

Uşşaka cefalar kılıcı yâr kimün var
Bir bencileyin hasta vü dil—dâde vü gam—gîn

- 1 Bir sencileyin dil—ber—i ayyârı kimün var
Ser—geşte cefâ—dîde vü gam—h arı kimün var

- 3 Bir sencileyin âşikin öldürici suçsuz
Bî—rahm ü dil—âzâr ü sitem—kârı kimün var

Bir bencileyin derd ü belâ dâmına düşmiş
Bî—çâre vü âvâre giriftârı kimün var

- 5 Bir senileyin bülbülini gam dikende
Zâr—ila nizâr idici gül—zârı kimün var

Bir bencileyin gül—şen—i hüsün hevesinden
Bülbül bigi zâr olıcı her—bârı kimün var

- 7 Bir sencileyin kadd—ila büstân—i cinânda
Bir serv—i cefâ—berg ü belâ—bârı kimün var

Bir bencileyin üstine yaprak gibi dîtrer
Ol serv—i ser—efrâza hevâ—dârı kimün var

- 9 Bir sencileyin hüsni kumâşını satarken
Bâzârını germ idici tarrârı kimün var

Bir bencileyin nakd—i dil ü cârı kılup harc
Cân—ila o bâzâra harîdârı kimün var

Bir sencileyin dil—ber—i hûn—sifat el—hak
Sûretde melek—hûy ü peri—vârı kimün var

- 12 Bir bencileyin zülfî esîri iken iy Cem
Baht—i siyehüm gibi siyeh—kârı kimün var

L X VI

- 1 Âteş—i ruhsârı eşk—i çeşmumi deryâ kılur
Anun—icun bu dil—i gam—dîde yanar yakılır

Devlet-i hüsünde şâhâ bu revâ mı kim gözün
Leşker-i gam gönderüp dil mülkini yağma kılur

- 3 Hey ne sihr-engîzdür câdû gözün kim sihr-ile
Hâ diyince zülfeni bin başlu ejderhâ kılur

La'l-i mey-günun hayâli câ tutaldan şinede
Gönlüm ol demden berü meyl-i mey-i hamrâ kılur

- 5 Ya kaşın tîrine kurbân olalı cân terk idüp
Dilde ol demden berü gamzen okı me'vâ kılur

La'lünü sorduğuma hism itse çeşmün n'ola kim
Mest olanlar yok yire şûr ü şer ü gavga kılur

- 7 Gül yüzün ayrılığı iy lâle-ruh dâ 'im Cem'i
Gül-şen-i hüsün gamından bülbül-i gûyâ kılur

L X V I I

- 1 Olalı sen perî âlemde meşhûr
Gören didi melek midür yahud hûr

Kamer alnun güneş ruhsârun üzere
Görenler didi ki nûrun-alâ-nûr

- 3 Yüzün mâhiyi görmez oldı çeşmüm
Düşelden üstine bu zülf-i deycûr

Lebün dâ'iresinde sankî hattun
Süleyman hâtemine kasd ider mûr

- 5 Gözün yâdına mey nûş itdi nergis
Anun'çun oldı çeşmün gibi mahmûr

İmâret eyle lutfunla ki gönlüm
Harâb olalıdan olmadı ma'mûr

- 7 Eyâ sultân—ı âlem Cem kulunu
Ayağın toprağından eyleme dûr

L X V I I I

- 1 Çü senden bana her lahma cefâdur
Bana senden ne kim gelse vefâdur

N'ola gamzen okı zâhm ursa câna
Ki zahmi cânuma cânâ devâdur

3 Na hâsil ışkı olmayan gönülden
Harâb olsun ol ev kim bî—hevâdur

Irağ itme kapundan Merve hakkı
Çü Ka'be kûyunun sa'yî Safâdur

5 Çü zülfün sünbül—i cennetdür iy dost
Ana müşg—i Hatâ dimek hatâdur

Umîdi zülfâne tutdum velî âh
O dahı ömr bigi bî—vefâdur

Beni dûr eyleme şol hâk—i derden
Ki kanlu gözlerümé tûtiyâdur

- 8 Gedâ olduğu Cem kapunda bu kim
Gedâ—yi kûy—i hûbân pâd—şâdur

L X I X

- 1 Şol peri—rû tıfl kim kaşı sa'adet yayıdır
Zülfînün zencîrinün sevdâ—yi dil rüsvâyıdır

Maha benzetsem n'ola çün meh gibi kılmaz karâr
Mihre benzetsem ne var çün gün gibi hercâyıdır

3 Dişleri dürrine mânen olmaya dürr—i Aden
Ger yaşun nisâni pûr kila yidi deryâyi dûr

[^]Aşiyân tutalı başumda hayâl-i zülf-i dost
Leyli-i zülfinde dil Mecnûn gibi sevdâyidür

- 5 Dil delindi tîr-i gamzenden didüm güldi didi
İy niçe diller dele ol kim bu meclis yayıdır

İy dil ayağına düşmek gerçi kim düşvârdur
Cehd idüp düş var çün devlet nişâni pâyidür
- 7 Pâyına düşmek dilekçé rakîb-i seng-dil
Müstedâm olsun dir-imış yürü q̄l Cem payıdır

L X X

- 1 Hat-i müşğını kim nakş-i emeldür
Melek yazduğu dîvâne ameldür

Ne câm içildi gam mey-hânesinde
Ki dil bir cûr'adan mest-i ezeldür
- 3 Ecel didükleri dil-ber hatıdur
İrişdi n'eyleyem hatt-i eceldür

Göz elden çıkmadın ağlamağ-ila
Güzeller yoluna ölmek güzeldür

Didüm kûyun itinün iti olsam
Gülüp didi ki dahı nâ-mahaldür
- Bu dâr-i gamda iy Cem ger ararsan
Refîk-i bî-halel câm ü gazeldür
- 7 Bu dârû-hâneden ummân safâ hîç
Ki gitî soffası sahn-i emeldür

L X X I

- 1 Gerçî ki gönül gamzen okının siperidür
N'ola ne kılursan bana pes lutf eseridür

 Bu zülf-i ser-endâzunu çevgân idicek sen
Tup gibi düşen yoluna bu bende seridür
- 3 Ol yâr-i cefâ-pîse n'ola kîlsa cefâlar
Zîrâ ne kadar cevr ider-ise nazarıdur

 Zülf ü ruhunun yâdına iy meh gice gündüz
Odlara yanan derd-ile âşik cigeridür
- 5 Cem tuhfe diyü cânnı sana kılur îsâr
Billâhi kabûl eyle ki hoş mâ-hazarıdur

L X X I I

- Dem-be-dem şevk-i lebünle gözlerüm pür-hûn olur
Kâkulün fikri-y-ile cân ü gönül meftûn olur
- 2 Cânumı cânâ alursân bana minnetdür veñi
Korkum oldur âlem içre bir yını kânûn olur

 Hey nice hûni-dürür şol çeşm-i hûn-rızün senün
Kim hemîşe gamzesi tiriyle dil pür-hûn olur
- Zülf-i şeb-dizün görüp iy husrev-i şirîn-dehen
Yaşlarum rengi ruhun aksi ile gül-gûn olur
- 5 Leyli-i zülfüni ger Cem boynına takmazsan âh
Derd-i işkunla şehâ Mecnûn'dan mecnûn olur

L X X I I I

- 1 Yâr benden bir vefâyı çok görür
Bir vefâ kandan cefâyı çok görür

Kulunam didüm yüzüme bakmadı
Ah kim bir merhâbâyi çok görür

- 3 Yâdî yâd idüp beni yad eyledi
Yâdlardan âşinâyı çok görür

Derdini usşâkdan eyler dirîğ
Mübtelâlardan belâyi çok görür

Gel beni öldür didüm güldi habîb
Benzer ol bu mürtecâyi çok görür

Kaşına kec-râ didüm hism eyledi
Ah kim benden bu râyi çok görür

- 7 Kullarından tarh idüp kovdi Cem'i
Buncadan bir bî-nevâyi çok görür

L X X I V

- 1 Dişlerün nazmı şehâ dûrri Aden'den çıkarur
Leblerün dûrri dil ü cânı bedenden çıkarur

Dost miskîn dile rahm eyledi benzer ki gene
Uzadup zülfî ucın çâh-i zekandan çıkarur

- 3 Cennet-i kûyun içinde salinicak sanemâ
Lutfî Tûbâ kadünün servi çemenden çıkarur

Ger Hatâ'ya ilede zülfî kohusunu sabâ
Müşgi şermende idüp mûlk-i Hotan'dan çıkarur

- 5 Cem ne gam oldun ise yârun işiginden irag
Kişiyi devr-i felek çevri vatandan çıkarur

L X X V

- 1 Zülfün ol sünbul—dürür kim âf—tâb üstindedür
Dişlerün ol lü'lü' kim yâkût—i nâb üstindedür

Mushaf—i hüsnüne yüz sürelden iy dil—ber yüzüm
Levha—i zerrîne benzer kim kitâb üstindedür
- 3 Yüzüne zülfün nikâb oldukça ko ağlayayın
Yaraşur iy sîm—ten müşgîn nikâb üstindedür

Âh kim uyarmadı baht—i siyâhum zülf—i dost
Niçe kim ol nergis—i mest—ane h ab üstindedür
- 5 Ne kerâmet gösterür gözle bu zülf—i hırka—puş
Kim salup seccâdesin her lahza âb üstindedür

Kaşlarun tâkı kemend—i zülfün üzre sanasın
Sâye—bân—i anberîn müşgîn tınâb üstindedür
- 7 Mahşer—i zülfî hisâbı sen kıyâmet—kâmetün
Hey ne müşkildür ki Cem dahı hisâb üstindedür

L X X VI

- 1 Âf—tâb—i hüsnün iy men kim nikâb altındadur
Sanasın bedr—i ducâdur kim sehâb altındadur

Hatt—i sebzün ârizunda bitmedin olmuş ayân
San hayâl—i sebze—i nev—reste âb altındadur
- 3 Mesken itse n'ola ger genc—i hayâlün gönlümi
İy sanem genc—i nihân yiri harâb altındadur

İşigün hâki ele girse hemîn besdür bana
Çün cihân menzil—gehi âhir türâb altındadur
- 5 Hüsnün envâr—i tecellisi irişdükçe güneş
Benzer ol pîrûzeye kim âf—tâb altındadur

Yiridür ger ateş-i işk üzre yansa cân ü dil
Çün hemîşe âteş-i sûzân kebâb altındadur

- 7 Yaraşur Cem kaddini kapuna kilsa halka-vâr
Iy sanem çün âşika devlet bu bâb altındadur

L X X V I I

- 1 Âteş-i işk-ila her-dem dil ü cân oda yanar
Ger bir âh eyler-isem iki cihân oda yanar

Sûzîş-i işk beni şöyle yakupdur oda kim
Sözümi her kim işidürse hemân oda yanar

3 Nice şerh eyleyeyin ruhlarunun vasfını kim
Şem bigi dehenüm içre zebân oda yanar

İşkumı anun-icun bilmедин iy dost ayân
Dil ü cân hasret odi-y-ila nihân oda yanar

5 Dil-berâ eyle-hâzer âhum odından ki benüm
Âteş-i âhum ile kevn ü mekân oda yanar

Atma gamzen okını bu dil-i pür-âteşe kim
Ben benüm'çün dimezem tîrûn i cân oda yanar

7 Müdd'i nâm ü nişân isteme Cem'den yürü var
Ki hevâya uygıcak nâm ü nişân oda yanar

L X X V I I I

- 1 Zülf-i pür-çînün nigârâ dâmdur
Gözlerün gâret-ger-i İslâm'dur

Çeşm ü la'lün yâd idelen dil-berâ
Nukl-i sohbet şekkerîn bâdâmdur

- 3 N'ola diller cây idinse zülfuni
 Çün zücâcun yiri şehr-i Şâmdur
- An beni düşnâm—ı la'lünden müdâm
 Ol du'adur sanma kim düşnâmdur
- 5 Hacc—ı vası için şehîd olanların
 Câme—i hûnînleri ihrâmdur
- Kâmet ü zülf ü dehânun yâdına
 Kaddüm iy simîn—beden çün lâmdur
- 7 Eksük itme cevrüni bir dem şehâ
 Kim senün cevrün Cem'e in'amdur

L X X I X

- 1 Büy—ı zülfünden almağ için eser
 Yüz surer işigüne bâd—ı seher
- Geçdi dilden şu tîr—i gamze didüm
 Didi gam yimè kim o dahı geçer
- 3 Nice teşbih idem rakîbe segi
 Ol hod âdem—dürür bu ite nazar
- Severem didögüme hism itme
 Hiç olmaz çü bî—günâh beşer
- 5 Dün dimişsin ki hâk—i râhumdur
 Devlet ise yiter bana bu kadar
- Dâğ—ı hasretle yakdı sînesini
 Gün yüzüne nazar kılalı kamer
- 7 Fürkat—ı rûyun—ila ger öle Cem
 Nevver—Allâhu kabre yazalar

L X X X

- 1 Haylı demdür ki gözüm hayl-i hayâlün yolidur
Yaşlarumla pür idersem yaraşur ol yolu dür

Cigerüm yakdı kül itdi gül-i ruhsârun odi
Ol güle neşv ü nemâ viren ol odun külidür
- 3 S^hineme gamzen okı geçdi didüm güldi didi
Lâ—cerem sadra geçer şol kim ezelden ülidür

Lü'lü'-i la'lüne fi'l—cümle şebîh olmağ—içün
Subh—dem jâle kılur lâlenün ağzın tolı dür
- 5 Sanasın bâg—çe—i dilde hayâl—i hevesün
Bu harîm itlerinün pâyı nişâni gûlidür

Ruh—i gül—gûnun alaldan berü hüsn ögdülini
Devr—i hüsnünde şehâ hulle—i sündüs çûlidür
- 7 Cism—i Cem pîrehen içinde gamundan sanemâ
Sanasın târ kefen içre yatur bir ölidür

L X X X I

- 1 Her kaçan kîmgam—i işkun dil—i gam—nâke düşer
Dil ü cân söyle yanar kâteşî eflâke düşer

Didüm iy cân beni gel eyle şehîd—i gam—i işk
Didi öğretme bana bu kadar idrâke düşer
- 3 Kasd—i cân ü dil iderse n'ola gamzenle gözün
Çünkü tîğ oynamak ol merdüm—i çâlâke düşer

Zülf—i müşgînünü fîtrâk—i dil ü cân ideli
Dil ü cân zevk ü safâ—y—ila o fîtrâke düşer
- 5 Hatt—i yâkûtînî mahv ola dimez mi acebâ
Ki hâyâl—i hatı bu dîde—i nem—nâke düşer

**Her gice şem'-i ruhun yâdına âh eyleyicek
Âhum odi sanemâ kubbe-i eflâke düşer**

- 7 **Sâye-i kadduni Cem üstine salsan n'ola kim
Sâye-i servi bilürsin sanemâ hâke düşer**

L X X X I I

- 1 **Hevâ-yı cennet-i kûyun dile penâh yiter
İki cihânda kapun cânâ secde-gâh yiter**

**Günâhuma göre yanmağa haşr-i zülfinde
Hayâl-ihattı bana nâme-i siyâh yiter**

- 3 **Firâkı gicesi içre ol azmamaşa gönü'l
Çerâğ-i perteve-i hüsni de'sil-i râh yiter**

**Felekde odlara yakmaşa hirmen-i mâhi
Seherde sîdk-ila cândan irişen âh yiter**

- 5 **Cefâ vü çevre mükâfât gösterüp âhir
Olursa la'lün eger bana özr-hâh yiter**

**Ne şerh idem ki ciger şerha şerha olduğuna
Hadeng-i gamzesi peykânları güvâh yiter**

- 7 **Sever didükleri için seni dil ü cândan
Cem'i sen öldür gör bu kadar günâh yiter**

L X X X I I I

- 1 **Gözlerün merdümi kim gamzen okın câna atar
Dest ü bâzûsına kuvvet ki ne merd-âne atar**

**Kaşların yayı gibi egriyi kendüye çeküp
Gamzen okı gibi toğruyu yebâna atar**

- 3 **Atmasun gamzesi okın dil-i pür-âteşe kim
Ol dahı oda yanar bir dahı da yana atar**

Gözleri zülfî kemendi—y—ile rahm eylemeyüp
Bend idüp cân lü dili çâh—i zenahdâna atar

- 5 İşkun odında Cem'ün hâlini gören didi kim
Kim ola kendüzini âteş—i suzâna atar

L X X I V

- 1 Zülfün kemendi kasdı çü dâ 'im şikâredür
Sayd olacağı cânum ana âşikâredür

Eşküm sitâresi şu kadar akdı dîdeden
K'odum bu âlem içre şîhâb—i sitâredür

- 3 Cân râygân gerçi olursa ne diyelüm
Îgende gâfil olma ki bûs ü kenâredür

Tutдум ümidi dâmen—i vasluna lîkin âh
Hicrân ü gam elinde yakam pâre pâredür

- 5 Her gice revzenünden aşağı düşer kamer
Maksûdi gün yüzüne hemân bir nezâredür

Gamzen hadengi zahmila bî—cân olalı ten
Cânum yırine cân olan iy cân o yaratdır

- 7 Didüm ki derd—i hicre aceb çâre var mı hiç
Güldi didi ki gel lebüm em derde çâredür

Hey di kara saçuna ki alup karârumı
Her lahma kasdı şimdî bu ben bî—karâredur

- 9 Lü'lü'dişün ânup dökeli çeşm—i Cem güher
Gelmez Aden'den iy sanem işbu diyâra dür

L X X X V

- 1 Gördükçe ya kaşunu dil ü cân keman sanur
Tır—i belâya kendülerini nişân sanur

Devr—i ruhunda hattuna iy meh kilan nazar
Devr—i kamerde fitne—i âhir—zemân sanur

- 3 Dil işığünde zülfüne divâne olalı
Ger rîsmâni görür ise âsmân sanur

Öldüm gamunla bûse buyur kan bahâ didüm
Güldi didi ki kendüye gör ne ziyân sanur

- 5 Dil işk-i zülfün ile ayân-i cihân iken
Miskini gör ki işkini dahî nihân sanur

Can almağ âdet itdi dahî tıfldur habîb
Bilmez ki kana kan olısar râygân sanur

- 7 Cem zülfüne tolaşalı tûl-i emel çeker
Benzer cihâni kendüzine câvidân sanur

L X X X VI

- 1 Dil işk-i zülfün ile hemîşe nedem çeker
Bilmezin iy sanem anı her-dem ne dem çeker

Benzer kitâb-i hüsünue düşmiş galat hatun
Zülfün anun'cun üstine anun kalem çeker

Gün yüzün üzre hâl-i siyeh zülf-i anberin
Şan Hind şâhi mülket-i Rûm'a aleм çeker

Bâlâ-yı kaddüni analı dil belâdadur
Cân derd-i hicrûn-ile hemîşe sitem çeker

- 5 Cem hâlini aceb ne sorar çün bilür habîb
Kim hiç nesne gelmez elinden elem çeker

L X X X VII

- 1 Dil yüzün tal'atının pertevini mâh bilür
Seni cân mülkine iy cân-i cihân şâh bilür

Ben kulun hâlini iy şâh bilürsen n'ola kim
Şâh olan kullarının hâlini geh gâh bilür

Ben ne hâl-ile firâk odına yandığımı
Âhumun sırrına her kim ola âgâh bilür

Gerçi kim çâh-i cefâdur zenahun çâhi veli
Dil-i dîvâne anı kendüzine câh bilür

Cem neler çekdüğünü derd ü firâkunla müdâm
N'idelüm bilmez isen iy sanem Allâh bilür

L X X X V I I I

- † 1 Baş koşup zülfüne gamzen sanemâ ser mi çeker
Göz göre sahn-i haremde bana hancer mi çeker

Tağıdur zülf-i zirih-pûşunu hüsünde habîb
Yoksa Çinîmâliki Rûm üstine leşker mi çeker
- 3 Koma kim zülf-i siyâhunu çeke hâl-i ruhun
Çünkü abbâs-i alemdür anı kâfer mi çeker

Târ-i zülfün tağıdup safha-i mîhr üzre sabâ
Hüsünün defterini yazmağa mistar mi çeker
- 5 Tûba-yı kaddine ar'ar didüm açup yüzini
Güldi didi ki sekiz cenneti ar'ar mı çeker

Goncenün kan ola bağıri ki seher lâle gibi
Bir ayağ üzre turup şevk-ile sağar mı çeker
- 7 Adl mîzânına ur bâri rakîb-ile Cem'i
Gör ki çevrün sanemâ cümle beraber mi çeker

L X X X I X

- 1 Ger göreydi iy perî-ruh gül yüzünü bir nazar
Dağ-i hasretle kılurdu sînesin pûr-hûn kamer

Söyler-idüm zülfün ucından mutavvel kissamı
Ger dehânun fikrile olmasa-y-idi muhtasar
- 3 Zülfünü keşf eyle didüm gösterüp bir mü habîb
Didi zülfümden ger istersen nümâne bu yiter

Kondı çün-kim hâne-i dilde belâ vü derd ü gam
Bunca mihmâna aceb yiter mi bir biryân-ciger

- 5 Ko kemer olsun kolum bilüne iy cân-i cihân
Hoş yaraşur olıçak sîmîn miyâne zer kemer
- Didüm iy meh-rû lebünden bûse in'am eylegil
Didi kim tut ağızunu söylemenesün işbu haber
- 7 Hâk-i der-gâhunu Cem cândan kîlur dâ 'im taleb
Benzer ol araya ol miskîni toprağı çeker

X C

- 1 Gül-zâr-i cemâlün görinürse bana besdür
Çün bûlbûl-i cân dahı giriftâr-i kafesdür
- Dil uyhuya varmaz gelicek hâli hayâli
Rahatlık ile h ab ola mı cây-i megesdür
- 3 Tuyılmaya mı derd ü belâ reh-güzerinde
Bu kafile-i işka figânum cü ceresdür
- Can aldı gözün bûse virem diyü lebün îlk
Cânum yirine cân olan âhir bu nefesdür
- 5 Âh eylemeğe cân-ila iy Cem heves eyle
Dâ 'im cü cihân işi hevâ-y-ila hevesdür

X C I

- 1 Şol iki ruh ki hûşid-i cihândur
İki gündür ki gözümden nihândur
- Ser-i zülfini kesmiş ol kamer-ruh
Dirığa hasıl-i ömrüm hemândur
- 3 Nigârâ cân alup göster yüzünü
Ki her yirde teferruc râygândur
- N'ola kurbân olursam kaşlaruna
Ki sîmîn kabzalu müşgîn kemândur

- 5 Igen yüz virme ol zülf-i siyâha
 Ki iy cân fitne-i âhir-zemândur
- Görelden şol kemân ebrûnî cândan
 Hadeng-i gamzene sînem nişândur
- 7 Düşelden zülfünün sevdâsına Cem
 Sanur kendüye âlem câvidandur

X C II

- 1 İşigün Kâbesine bir dem irem diyü gezer
 Nice yıldur bu hevâ-y-ila yeler bâd-i seher
- Dili şol denlü ganı kıldı lebün fikri gözüm
 Müje-i cârûb-ila taşra döker la'l ü güher
- 3 Benlerün la'l-i lebünde senün iy piste-dehen
 Noktalardur ki konur rûşen ola diyü şeker
- Rûşen olmağa yüzün fikri-y-ile hâne-i dil
 İrişüp gamzen okı her yanadan revzen açar
- 5 Ay yüzünde gören ol zülf-i semen-sâyı didi
 Ömr uzunlukda heman bu ki yürüür devr-i kamer
- Tîr-i dil-dâra siper oldu çü âşık cigeri
 İşde meydân görelüm kimde ki var ise ciger
- 7 Zülfünün bend-i kemendine giriftâr ideli
 Her gice derd ü gamundan Cem'i görser ne çeker
- Subh u hurşid esîr-i sipeh-i işk olalı
 Biri boynunda kefen birisi fîğ elde tutar

X C I I I

- 1 İy semen—ber ravza—i hüsnün ne hoş gül—zârdur
Kim anun yâdına her gül—zârda gül zârdur

Kâ 'beteyn olalı tas—i işkuna cân ü gönül
Her biri nezd—i ruhunda iy kamer—ruh nârdur
- 3 Didüm iy meh şol zekanda müşg midür didi yok
Sîb—i sîmîn üzre bitmiş berg—i anber—bârdur

Hattuni yüzden giderdün yine yazılmış galat
Gel kazid mecmu'a—i hüsnünde çün tekrârdur
- 5 Lutf u mihre inanup şâd olma iy Cem yüri var
Eski derdüne inan çün sana eski yârdur

X C I V

- 1 Kıl kollarumı bilijüne iy sîm—ber kemer
Sîmîn miyâna hoş yaraşur çünkü zer kemer

Öpmez elini kimse meger âstîn öper
Kuçmaz bilini kimsene illâ meger kemer
- 3 Şekker lebüne hidmet idem diyü iy sanem
Yüz yirde bağıladı biline ney—şeker kemer

Mûy—i miyâni yâdına her ay hilâl olup
Sîmîn biline sîmden eyler kamer kemer
- 5 İy Kâ 'be yüzlü câmi'—i hüsnünde kaşlarun
Mihrâb düzdi anber—i terden meger kemer

Her—demî miyâni yâdına her ay hilâl olur
Ol sîm—ten kaçan ki bilinden çözter kemer
- 7 İy Cem dem oldı çâk idesin sabr yakasın
Çün dâ'ima o mûy—i miyâni kucar kemer

X C V

- 1 Her kaçan cevrün eli sabr tonın çâk eyler
Gözüm âbıyla hevân oðı beni hak eyler

Dil uzatmaða lebünden dehenün midhatine
Goñce aðzını gül-âb-ila seher pâk eyler
- 3 Ruh-i gül-gûnina ol husrev-i şîrin-lebi gör
Zülf-i şeb-dîzini cân asmaða fitrâk eyler

Sunmaða zehr-i gamun nîşini nûş eyleyene
Dehenün hokka-i lâ'lin tolu tiryâk eyler
- 5 Reng-i rûyumla gözüm yaþına gülsen n'ola kim
Zer ü sîmün naþarı cânî ferah-nâk eyler

Müje-i cârûb-ila pâk ideyin işigünü
Her seher gözlerümün yaþı çü nem-nâk eyler
- 7 Cem olup bûlbûl-i şûrîde ruhun gûllerine
Kanda bir gonce görürse yakasın çâk eyler

X C V I

- 1 Hüsnünün baþından ol kim nâr alur
Nâr alur sanur veþîkin nâr alur

Tîfl-i dil zülfünle oynar dem-be-dem
Nice üsenmez eline mâr alur
- 3 Leblerün yadına ölen kabrini
Kim kazarsa la'l-i gevher-bâr alur

Dil gözinden hâlet-i la'lin sorar
Mest iken bir bûseye ikrâr alur

- 5 Cân virürken ger ânılsa zülf-i dost
Hâlet-i nez'inde Cem zünnâr alur

XCVII

- 1 Âşikâr olalı gül yüzünde müşgîn hâller
Anlar ucından gelüpdür başuma çok hâller

Ay yüzünde deste-i gül yasdanur reyhân hatun
Kimde olur bu kamer devrinde bu ikbâllar

3 Al yanagun alına aldandı gönlüm âl ile
Ol elâ gözlüm dil almağa kılaldan âllar

Kâkülün devrinde ber--dâr itmege dil düzdini
İy kemân--ebrû ser-i zülfün asar çengaller

Mushaf-i hüsnünde fâl açsam elif kaddün gelür
Başuma bir gün kıyâmet koparur bu fallar

6 Dil gam--âbâdında cevrün leşkeri konalı âh
Cümlesi yağmâ diyü âvâz ider dellâllar

Zülfini tutup dehâni remzini sordum didi
Kılca dikkat sıgmaz anda kılma kîl ü kallar

Kâmetüm cevrünle lâm olduğına dâl olmağa
Levh-i sîmîn üzre zülfün yazdı müşgîn dâllar

9 Cem heyâ-yı kâkülünden hâk olupdur tut elin
Niçe bir zülfün o miskîni kîlur pâ-mâllar

XCVIII

- 1 İy aceb ol mihr-i âlem-tâb şîmdi kandadur
Kim cemâl-i mihri gözden dûr ü mihri bendedür

Zülfünün tâvusunu gül—zâr—ı hüsnünde gören
Dir sanasın tüti—i Bâğ—ı İrem gül—şendedür

- 3 Gönlümİ aldi harâmî gözlerün inkârı ko
Tutmazam inkârunı vallâhi gönlüm sendedür

Yaşuma rahm it ki yiri âteşîn sînemedür
Bak bu merdüm—zâdeye kim meskeni külhendedür

- 5 Gördüglince cübbe—i sabrını çâk eyler Cem'ün
Şol ten—i sîmînün iy dil—ber ki pîrâhendedür

X C I X

- 1 Yüzün ayını gözüm âyinelerden güniler
Nice hoş dikkat ider âyinelerden güniler

Lebuni bûseden ü bûseni cândan sakınur
Yüzünü gözden ü gözünü nazardan güniler

- 3 Yaşumun âb—i revânına nazar kılma ki dil
Yüzünü zâhir olan şeklär—i basardan güniler

Hüsünün farkı senün ay—Ila yirdeñ göge dek
Seni câñ—Ila seven gör ki nelerden güniler

- 5 Severem dimez idüm ben dahı iy cân seni kim
Delü gönlüm seni bu resme haberden güniler

- 6 Dilemez gündüzü dil zülfuni gösterdiği'çün
Gel kıyâs it ki cemâlünü nelerden güniler

Devr—i çeşmünde dile la'luni andurmadı cân
Bu ne dîvâne ki bâdâmi şekerden güniler

Her kaçan kim beni bî—zer göre bîzâr ola yâr
Can ü dil yuslatı bâzârını zerden güniler

- 9 Cem diler kim kimer—i zer kila kolın bilüne
Gerçi kim sim miyânuñi kemerden güniler

C

- 1 Cânumı sanman ki bir dem kuy—i cânândan gider
Gitmeyince kendüden kaçan bu cân andan gider

Reşk idüp kapun gubârını gözüm her dîdeden
Kanlu yaşıyla suvarur dil anı andan gider

- 3 Leblerinden bûse anduğumca hism eyler bana
Şöyle saklar sakınur san pâredür cânândan gider

Ağladum didüm lebün düşnâmını arz eyleme
Teng—i şekkerdür anı billâhi bârândan gider

- 5 Gamzen okın söyle mest atmış gözün kim sîneden
Geçdüğince bilmezem kandan gelür kandan gider

Serv şol resme hacil oldu görüp Tûbâ kadün
Bir ayak dahı eline girse büstândan gider

- 7 Cem tolaşup zülfüne düşdi enegün çâhına
Lutf idüp ol iki miskinüni zindândan gider

C I

- 1 Kıldum diyâr—i yarı koyup ben gedâ sefer
Allah ki nice müşkil imiş bî—rızâ sefer

Ben umduğum bu—y—irdi ki kapunda hoş geçem
Kim dirdi kim bu resm—ile nâ—geh ola sefer

- 3 Uşşâka gerçi sabr ü seferdür devâ velî
Sanman ki bana çâre kilur sabr u yâ sefer

Seyr ü seferde ben nice soram safâyı kim
Bâlâ—yi kaddün anıçak olur bela sefer

- 5 Sensiz sefer safâ degül iy Sidre—kad bize
 Sen bile olıcağız olur müntehâ sefer
- Bu denlü dest—res var—iken hâk—i pâyuna
 Bilsem neye gerek ola bâri bana sefer
- 7 Gel yoldaş ol Cem'e seferden safâ bula
 Kim yârı olmayan degildür safâ sefer

C II

- 1 Rehâ kîlsam kemân—i âhdan tîr
 Kîlur çarhun tokuz kalkanını bir
- Ne sengîn dilsin iy sîmîn—beden kim
 Dahı kîlmaz senün kalbüne te'sîr
- 3 Kemend—i zülfî cân avladığınca
 Ol âhû—çeşme kim olmaya nahcîr
- Delürüp kaddüne öykündigi'çün
 Takar su servün ayağına zencîr
- 5 Didüm dil toldı yir yok gamzene hiç
 Didi kim terkeş üzre yaraşur tîr
- Gel iy tîr—i müje dil hânesine
 Nazar revzenden atma içerü gir
- Ne yazılmış hadünde hatt—i reyhân
 Ne hoş kılmış benefše bâğı tahrîr
- Seni saltân—i hüsn eyleyen itdi
 Cem'ün âhi livâsin âsmân—gîr

C III

- 1 Egerçi iy kalem iki dilün var
Gamun şerh eylemeğe ne dilün var

Bana kil çevrünü didüm didi kim
Cefâdan nice usanmaz dilün var
- 3 Kimün kim sim ü zer görsen kefinde
Terâzû gibi ol yana dilün var

Irersin feth-i bâba sabr idersen
Gönül çün gam kilidine dilün var
- 5 Müdâm içersin iy Ce'n hûn-i sâgar
Leb-i yâr-ila benzer kim dilün var

C IV

- 1 Tuba budagi kâmeti Kevser tutağidur
Cennet dir-ise ol sâinemün hüsnî bağıdur

Lâ'lün zülâl-i çeşmesi şol Selsebildür
Kevser döker ki Çeşme-i Hayvân ayağıdur
- 3 Hüsnî risâlesine mehi mistar idinür
Zülfîn kaçan ki mihr-i ruhî üzere tağıdur

Âlem tolarsa bûy-i kebâb-ila tan mı kim
İy dil yirün hemîşe çü mihnet ocağıdur

Bir dem giderme ravza-i dilden-hayâlünü
Zîrâ harîm-i Ka'be mîlekler turağıdur
- 6 Evvel ne resme dil gam-i işka esîr idi
Bir dürlü ölmeli yine hâli bayağıdur

Gören muhît-i eşkümi ummân sanup didi
Bu bahr-i bî-hadîn yidi deryâ kulağıdur

- 8 Cem yaraşur o servi kenârına çekse berg
Cân gül—şeninde kâmeti çün gül budağıdur

C V

- 1 Gamzen hayatı çeşmümre hancer degül midür
Olan mukâbil ana dil—âver degül midür

İmâna da'vet eyleme zülf—i siyâhunu
Baş vire dîne gelmeye kâfir degül midür

- 3 Hergiz katında kıymeti yok reng—i rûyumun
İksîr—i cevrün—ile olan zer degül midür

Didi elümde şimdî ne var tutdı la'lini
Bu geldi nâ—gen ağzuma şekker degül midür

- 5 Didüm ki bûsene dil ü cân al gel iy peri
Bâzârumuz didi ki muhayyer degül midür

Dil bâl ü per şikeste—y—iken raks urur müdâm
Işkun hevâsi—y—ila kebuter degül midür

- 7 Cem sînesine şerha çekerse gamun n'ola
Işkun tecerrüdinde kalender degül midür

Gelmezse râh—i işkuna cândan n'ola rakîb
Lâ—büd tonuzlığını komaz har degül midür

C VI

- 1 Şol zülf—i siyeh—kâr ki sevdâya sebedür
Ser—fitne—i Rûm u Acem—âşûb u Arabdur

Tığunda şehîd olmağa gerçi talebüm var
Âhir beni başdan çıkaran işbu talebdür

- 3 Didüm ki aceb piste mi şol gonce—i handân
 Yapışdı tudağına gülüp didi ki lebdür
- Şol la'l—i şeker—bâr ruhun bâğ—çesinde
 Cennetde yitişmiş sanasın tâze rutabdür
- 5 N'ola keremünden bana bir bûse buyursan
 Çün biz kul anı söylemek iy şâh edebdür
- Kûyun iti Cem şimdi hemîn olmadı ancak
 Çokdan berü iy mâh bu ad ana lakahdur

C V I I

- 1 Görse yüzünü gül utanup sürh—rû olur
 Ansa benefşe sunbülüni kaygulu olur
- Didüm ne manzar—idi yüzün zülfün olmasa
 Güldi didi çerâğ gibi karanu olur
- 3 Gûl yüzün itse dilde n'ola yaşumı gûl—âb
 Gûl şîşe içre çünkü harâretle su olur
- Ger zülf—i müşg—bûyi yanına gelürse müşg
 Ol toprağa beraber olur müşg—bû olur
- 5 La'lün meyi hevâsila Cem ölse toprağı
 Mey—hânelerde yâ kadeh ü yâ sebû olur

C V I I I

- 1 Hat ki haddinde ol nigâr yazar
 Tûlicü'l—leyle fi'n—nehâr yazar
- Levh—i rûyumda kâtib—i eşküm
 Kissa—i derd—i intizâr yazar

- 3 Gird-i la'lünde hatt-i müşgînün
Hatt-i yakûti yâd-gâr yazar
- Derdümi saklayam didükçe hatun
Gözlerüm üzere aşıkâr yazar
- 5 Gussa-i mahmûrdur lebün câmîn
Sun Cem'e çünki mey humâr yazar
- Ârizun nûshasında hattunu gör
Kim nice nûsah-i ab-dâr yazar
- 7 Müjem eyler gözümde zülfuni nakş
Sanasın kıl kalemlle mât yazar

C I X

- 1 Dil gamun şerhini yazdukça kalem yana yazar
Çün kalem yana yazar dil acebâ yana yazar
- Zenahun hâline hattun tolaşaldan sanuram
Mûrdur tûşe içün meskenine dâne çeker
- 3 Haddi g'izlense hayâli n'ola gelse gözüme
Mîhr her-geh ki gurûb eylese ummâna batar
- Kanlı yaşımda kaşun halkaları nakşî müdâm
Şâh tevkî'ini san hâtem-i mercâna yazar
- 5 Kîlsa yir genc-i hayâline gönülde n'ola yâr
Çünki vîrâneler içre bu da vîrâne geçer
- Serv kaddün hevesi reşki şikest itmedise
Bâğ-bân serv ayağın tahta-y-ila ya ne sarar
- 7 Toprağa dökdi hevân odi Cem'ün yüzü suyin
Su gibi çünki gönül gördüğü oğlana akar

C X

- 1 Lebinden itme iy dil bûsesin cer
Gözi hancer çeküp cânuma sançar
-
- 3 Tolaşdı boynuma zencîr-i zülfün
Bu ben dîvâneden bilsem ne ister
-
- 5 Izârun nâri olmazdı makâmi
Eğer zülfeynün olmasa semender
-
- 6 Kaşundur gûşe-i Beytü'l-Mukaddes
Saçundur perde-i Beytü'l-Mutahhar
-
- 8 Gözümde aks-i ruhsârun hayâli
Güneşdür sanasın su üzre ditrer
-
- 9 Cemâlün mushafından şem'-i meclis
Kılur nûr âyetin her gice ez-ber
-
- 10 Ne câdûdur tudağunda hatun kim
Turur âb üzre kılmaz dâmenin ter
-
- 11 Kamer devrinde zülf-i anberînün
Mehi bâlîn idinmiş mihri pister
-
- 12 Su koydu şekerün başına iy dost
Cem idelen lebün vasfin mükerrer

C X I

- 1 Kılmadun kolum miyânuna kemer
Kılca ne'ün görmedüm iy sim-ber
-
- 3 Noktalar yazmış didüm la'lünde hâl
Didi kim bî-nokta yazılmaz şeker

- 3 Hâke düşse gözlerüm yaşı n'ola
Bî—bahâ olur çü toprakda güher

Nâr—ı işka yanmamış kimdir didüm
Gül gibi güldi didi mîcmer meğer
- 5 İy gözüm görmez misin hicrin didüm
Dir izâcae'l—kazâ amye'l—basar

An dehânın ko mutavvel zülfini
İgen uzatma sözün kıl muhtasar
- 7 Cem dehânun yâdına iy piste—fem
Bir diyâra vardı kim gelmez haber

C X I I

- 1 Her—geh ki âf—tâb cemâlün zuhûr ider
Başdan başa cihân yüzünü cümle nûr ider

Zülfün hevâsına ölenün ud—imiş diyü
Tâbûti tahtasını melekler buhûr ider
- 3 Şöyle müşebbek eyledi sînem siham—ı gam
San gamzen okları için anı kubur ider

Gamzen hadengi şöyle tekellüsüz oldu kim
Dil hânesinde sadra geçüp hoş huzûr ider
- 5 Cân terkin eylemez dir—imişsin yolumda Cem
Yok yire gör ki hâtırına ne hutûr ider

C X I I I

- 1 N'idem ki bana nedem derdün—ile hem—demdür
N'idem ki yaşlarum âb—ı revâni hem demdür

Kadümi bâr—i gamun halka kıldı hâtem—vâr
Başumda seng—i melâmet nigîn—i hatemdür

- 3 Rakîb çünkü sen âhûyi bana sayd itmez
Kimesne dimesün ol kelbe kim mu'allemidür

Didüm ki şerha neden çekdi sîneme gamzen
Kaşun hilâli didi kim bu ay muharremidür

- 5 Berât—i hüsnüne kaşun nişân çeker dâ'im
Ki mülk—i lutf u melâhat sana müsellemidür

Lebini sorduğuma gamzesi çeker hancer
Didi ki söyleme ayruk dilün tut epsem dur

- 7 Didüm ki turrelerün şâneden müşevveş—imiş
Didi igen ana tolaşma râz—i müdgamdur

İşitmedi hatunun çün kara haberlerini
Benefşe yaşılı görür ya bu ne mâtemidür

- 9 Didüm ki Cem gözü nemdir göreliden arızunu
Didi ki nem olur ise bana ne kim nemdir

C X I V

- 1 Câm—i la'lün var—iken bâde—i gül—reng nedür
Sâz—i nâlem var—iken zemzeme—i çeng nedür

- 2 Her seher nâlemi gel dinle eger bilmez isen
Mûcîb—i nâle—i mürgân—i şeb—âheng nedür

- 3 Sîm seng içre olur hod sanemâ dil diyü sen
Sîne—i sîmde bu bakladığın seng nedür

İy gönül bağladun—isa sefer—i işka kemer
Gel kadem bas gidelüm sorma ki ferseng nedür

- 5 Zülf ü çeşmün dehenün üzre niza itdi hatun
Girüp araya didi yok yire bu ceng nedür

 Hûn—ı eşküm çü degül mûcib—i sürhî—i şafak
Her gice dâmen—i çarhi boyayan reng nedür
- 7 Nâm ü neng isteme iy müdde'i Cem'den yürü var
Bî—nevâlar ne bilür nâm nedür neng nedür

C X V

- 1 Vâlib ü ser—mest ü hayrân nâ—geh eylerken güzer
Gördüm iki gonce—i ter bâğ—ı hüsn içre gezer

 Birinün müşgîn saçından bu umar müşg—i Hotan
Birinün lâle lebi yâdına içer hûn ciger
- 3 Birinün kandîl—i rûyından alur nûr âf—tâb
Birinün tâb—ı ruhından nûr umar cirm—i kamer

 Birinün serv—i sehî kadd—i ser—efrâzına kul
Birinün ayağına yüzin surer bâd—ı seher
- 5 Birinün kimse elini öpmez illâ astîn
Birinün kimse bilini kuçamaz illâ kemер

 Birinin âhû gözinün hamlesi saydı cihân
Birinün bir gamzesine diyemez bin şîr—i ner
- Birinün zülfî cihân mûlkine sûd eylese bes
Birinün çeşm—i cihân—âşûbına sevdâ yiter
- 8 Birinün bir zülfî kılına cihân mûlki bahâ
Birinün bir şivesi bin mûlk—i İskender deger

 Birinün zînet ruhı verdinden alur bâğ—ı hüsn
Birinün cüllâb—ı la'linden alur lezzet şeker

- Birinün müjgânı tîri âleme navek—figen
 Birinün bir gamzesi uşşâka bin hancer çeker
- 11 Birinün zülf-i siyeh—pûşî Hatâ mülkine şâh
 Birinün hâl—i ruhı sultân—i Hindistân geçer
- Birinün hal—i ruhından lâlenün bağırsında dâğ
 Birinün zülfîyle sünbül illet—i sevdâ çeker
- Birinün zülfeyni tâc—i devlet için ayn—i dâl
 Birinün hâk—i rehi izzet nişânından eser
- 14 Birinün her gûşede ebrûsı gizler bin kemân
 Birinün her gamzesi bir demde gizler bîn seher
- Birinün anber saçı yanında sünbül hâk—râh
 Birinün anber gözü katında nergis bî—basar
- Birinün lü'lü’—i lâlâsı için dil rîşdür
 Birinün yâkûtî katında güher seng—i meder
- 17 Birinün pâyına sîm—efşân çeşm—i âf—tâb
 Birinün hüsni nazîrin görmemiş çeşm—i lâzımer
- Birinün zülfî hevâsına döker şeh—per perî
 Birinün işigi hâki kîmyâ—yi ayn—i zer
- Birinün la'line teşne çeşme—i Âb—i Hayât
 Birinün zülf—i siyâhi Âb—i Hayvân'a makar
- 20 Cem nice şerh eyleye ol mâh—rular vasfını
 Mâ—hasal cevr ü cefâda biri birinden beter

C X V I

- 1 Misli var mı kaddünün didüm didi Tûbâ meger
 Ya yüzün mânendi dir mihr—i cihân—ârâ meger

Ölmış iken bir nefesden yını cân virdi bana
Kimse cân—bahş olmaya la'lün gibi Îsâ meger

- 3 Dün gice deryâya düsdüm düşde gark oldum sanup
Uyanup gördüm gözüm yaşı imiş deryâ meger

İtün izi şekl—i zerrîn yüzüme virdi şeref
Artururmuş her kumaşun nırhını tamga meger

Çın seher toldı Hatâ müşgi kohusından cihân
Bâd—i subha uğradı ol zülf—i anber—sâ meger

- 6 Bûse umsam lutf—ila ferdâ diyü virür cevâb
Bildüm ahir kim kiyâmet imiş ol ferdâ meger

Budur iy dil—ber surahînün ciger hûn olduğu
Bûse almış leblerinden sâgar—i sabba meger

- 8 Lâle seyrin kılmağ istermiş bu gün ol gül—izâr
Kan yaşumla zeyn olupdur dâmen—i sahrâ meger

Her seher serv—i sehî ditrer çemende sidre—vâr
Arz—i bâlâ eyledi ol kâmet—i bâlâ meger

Ya meger benzer didüm ebrûna hism idüp didi
Yâ kaşımı görmedün divânesin sen yâ meger

- 11 Bir nasîb umardı helvâ—yi lebinden dil veñi
Her kişiye kismet olmaz—imiş ol helvâ meger

Bu var—iken olmaz idi âyine gitâ—nûmâ
Yoğ—idi ol demde benzer bu ruh—i zîbâ meger

- 13 Nağme—i efgân—i Cem'den her seher ta'lim olur
Nâlışinden hâlet aldı bûlbûl—i güyâ meger

C X V I I

- 1 Günyâ bu nakş—i bî—cân sûret—i cânnum—durur
Nakş—i bî—cân bu ki kim dir nakş—i cânânum—durur

**İşbu şekli göreliden bülbül-i cân derd-ile
Her nefes feryâd idüp dir bu gül-istânum-durur**

- 3 Nicesi kurtarayın gönlüm işkîndan anun
Çün zerahdâni vü zülfî bend ü zindânum-durur**
- Andağumca la'lini bu haste dil bulur şifâ
Kim leb-i cân-bahşî her-dem derde dermânum-durur**
- 5 Şöyle cân virdi bu nakşa cân ü dilden Cem-garîb
Güyyâ bu nakş-i bî-cân sûret-i cânum-durur**

C X V I I I

- 1 Gönülden işkunun oðı kem olmaz
Gözüm nem olmadığı bir dem olmaz**
- Gönül mümkün yíkar seylâb-i eşküm
Binâ su uğrağında muhkem olmaz**
- 3 Rakîb-i har giyer hârâ veñîkin
Eşek dîbâ çul ile âdem olmaz**
- Yüzün gördükçe çeşmüm ağlamaz kim
Güneş dokınduğu yirde nem olmaz**
- 5 Rakîbe ko didüm yârun eteğin
Kazâsin ister ol kim epsem olmaz**
- Gönül niçün çeker kûyunda gamlar
Behîşt içinde dırler kim gam olmaz**
- 7 Olaldan sâye-i zülfün penâhum
Cihân bir yana olursa Cem olmaz**

C X I X

- 1 Hânesinde dil gamundan gayrı mihmân istemez
Cân lebün câmından özge Ab—ı Hayvân istemez

Ben cemâlüne hevâ—dâr olduğum sormaz rakîb
Ehl—i îmân olanı elbette şeytân istemez
- 3 Kapunun bir dem gedâsı olan iy şah—ı cihân
Olur ise ger yidi ikâlîme sultân istemez

Gül yüzün bağın gören âlemde iy serv—i sehî
Ömri oldukça dahı seyr—i gül—istân istemez
- 5 Cem bilelden derdüünün zevk ü safâsının iy sanem
Derdüni ister velî derdine dermân istemez.

C X X

- 1 Lebün halâveti şehd ü şekerde bulunmaz
Dişün letâfeti dürr ü güherde bulunmaz

Ne denlü da'va—yi hüsn eyler—ise mihr—ile mâh
Ruhun tarâveti şems ü kamerde bulunmaz
- 3 Ne yüzden öykünür—imiş saçuna nâfe—i Çin
Ki sünbülün kohusı müşg—i terde bulunmaz

İçerse kanumı çeşmün helâl olsun kim
Kaçan ki mest ola ol şûr ü şerde bulunmaz
- 5 Tokındı hod bilürem tîr—i gamzen iy dil—ber
Aceb budur ki araram siper de bulunmaz

Ne ince müy—imiş iy mâh—rû miyânun kim
Kemerde dikkat idicek kemер de bulunmaz

Ten—i za'if—i Cem'ün şöyle hâk—râh oldu
Ki bin yıl arasalar bir eser de bulunmaz

C X X I

- 1 Bülbül bigi gamunla figân oldu kârumuz
Sensüz geçeli iy yüzi gül rûzgârumuz

Bu zülf-i müşg-bûyuna baş koşalı gönü'l
Bû kaldı bizde kalmadı sabr u karârumuz
- 3 Kadd ü ruhun hevâsına şol denlü ağlaruz
Her kanda baksa serv ü semendür kenârumuz

Fasl-i bahâr idi senün-ile hazânumuz
Şimdi hazâna döndi tapunsuz baharumuz
- 5 Düşdüm ayaklar altına toprak olup ki bâd
Kûyuna varıçak bile vara gubârumuz

Biz gamsız olmazuz bize gelsün hemîse gam
Gamdur çü gam deminde bizüm gam-güsârumuz

Gerçi belâ vü derd ü gamun hâk ider Cem'i
Lîkin keremlerüne de var intizârumuz
- 8 Fürkatda yâr vaslin anup ağlayup direm
Kanı diyârumuz acebâ n'oldı yârumuz

C X X I I

- 1 Olamaz cân ü dil iy yâr sensüz
Ki olur her biri bîmâr sensüz

Görelden sidre kadduni çemende Tûba-yı cennet
Didi kim kadd-i bâlâda bu resme müntehâ olmaz
- 5 Kaşı mihrâbını gördükçe var iy Cem suçûd eyle
Ki bir vaktini fevt itsen ana hergiz kazâ olmaz

Bilenler ilm-i nârencâtı sayd-i hûb-ıçun dirler
Ki hırz-i şîm ü zerden yiğ mücerreb bir du'a olmaz

C X X I V

- 1 Olalı mihrâb kaşun kible-i ehl-i niyâz
Kılmazam bir andan ayruk kibleye dahı namâz

Zülfî ucın kesmege kasd eyledi dil-ber didüm
Kesme kim devr-i kamcrde hoş-durur ömr-i dirâz
- 3 Âh kim derd ü gam-ı işkunla iy meh-rû senün
Hem-dem olur bana her-dem sâz u sûz-ı cân-güdâz

Görmedüm kadd-i ser-efrâzun gibi bir serv hîç
Kim ola yaprağı şîve irishe yımışi nâz
- 5 Cün hakîkî işk yok iy Cem mecâziye duriş
Reh-nûmâ oldı hakîkî işka cün işk-ı mecâz

C X X V

- 1 Lebünsüz Çeşme-i Hayvân gerekmez
Dişünsüz gevher-i ummân gerekmez

Şehâ yap lutfun ile gönlümi kim
Hayâlün tahtıdur vîrân gerekmez
- 3 Rakîbi sür kapundan iy yüzü gül
Melekle hem-nefes şeytân gerekmez

Gedâ-yı kûyun olaldan nigârâ
Olursam âleme sultân gerekmez
- 5 N'ola Cem derdün-ile hoş geçerse
Ki derdün bilene dermân gerekmez

C X X V I

- 1 Boynuma bend uran ol zülf-i perîşândur henüz
Ol sebedden derd ü gamla dil perîşândur henüz

İşkuna cân viricek irişdi tîri gamzenün
Hamdi li'llah kim giden cân yirine cândur henüz

3 Zülfün ucunu kesmiş hattı kâfirdür veſî
Kat'-ı zünnâr itdi lîkin nâ—Müselmândur henüz

Ağlayup didüm ki zülfün kat' idüp göster yüzün
Didi kim müşg açmağ olmaz dahi bârândur henüz

5 Çün hayâlün tahtıdur dil lutf idüp ma'mûr kıl
Kim gamun vîrân idelden dahi vîrândur henüz

Leblerün kanum içüpdür şer'—ile sorsam gerek
Ger inanmazsan lebünde görinen kandur henüz

7 Fursatın bulup Cem'ün katl itmedügiy'çün habîb
Hey nice yanılmışam diyü peşîmândur henüz

C X X V I I

- 1 Kûyun üzre sabâ eser gelmez
Anun—içun dile eser gelmez

Dehenün şevki—y—ile cân gitti
Bir yire kim dahi haber gelmez

3 Ger işiddiyse leblerün haberin
Mîsr'dan bu yire şeker gelmez

Âşıkın öldürıcı bu resme
Dahi bir şûh—ı şîve—ger gelmez

5 Cem'den isteme sabr kim andan
Bilürem bu kadar hüner gelmez

Kılmağa bezm-i cârı nûrânî
Niçün ol ruhları kamer gelmez

C X X V I I I

- 1 Niçe bir gamzen ola iy mâh-rû gammâz-i nâz
Niçe bir meşhûr ola şânunda bu âvâz-i nâz

Ne belâdur kim kaşunla kirpügün cân kasdına
Birisi encâm-i nâz eyler biri âgâz-i nâz
- 3 Çün hümâ-yı kudsdür vaslun ne lâyıkdur şehâ
Kâşiyân-i zâga karşu eyleye pervâz-i nâz

Şöyle tahsîl eylemişdür nâz ilmin gözlerün
Kim bulunmaz anlara bu fende bir enbâz-i nâz
- 5 Hey dimezsen zülf-i anber-bâr ü müşg-âmîzüne
Âkîbet Cem gönlünü sayd eyler ol şeh-bâz-i nâz

C X X I X

- 1 Didüm câن tîr-i gamzen ana düşmez
Didi bu sehm-i devlet ana düşmez

Yusam müşg ü gül-âb-ila dehânum
Îzâr ü zülfün anmak ana düşmez
- 3 Rakîbe salma tenhâ sâyenî kim
Çü sâye dâ 'imâ bir yana düşmez

Gözüne nergis öykünmiş didi gül
Bu sözler çeşm-i nâ-bînâna düşmez
- 5 Nigârâ leyli-i zülfün kemendi
Niçün mecnûn olan şeydâna düşmez

Dirîğ itmen bu hân toprağı sâye
Nihâl-i müntehâ-bâlâna düşmez

Kohulayan Cem'ün kabri giyâhin
Ne bî-dil ola kim sevdâna düşmez

- 8 Didüm kûyun iti izi toziyam
Didi kim bu tefâhür sana düşmez

C X X X

- 1 Ne dil k'ol âsitân kadrini bilmez
Bilün kim asmân kadrini bilmez

Rakîb olmaz ruhum rengine mâ'il
Eşekdür za'ferân kadrini bilmez

- 3 Esîr-i kadd-i dil-cû olmayanlar
Meger serv-i revân kadrini bilmez

Yaraşmaz şîmesinde dâğ-ı işkun
Anun kim bu nişân kadrini bilmez

Ser-i zulfünde gel asma rakîbi
Ki ol ol rîsmân kadrini bilmez

- 6 Didüm vasla irişmez fûrkatunla
Şu kim geçmiş zemân kadrini bilmez

Firâka düşmeyen Cem bigi nâ-geh
Cihânda hân-ü-mân kadrini bilmez

- 8 Isirdum la'lını nâ-geh öperken
Gülüp didi bu cân kadrini bilmez

C X X X I

- 1 Yanmaz idi bu gam odlarına her-dem cânumuz
Ger nazar kîlsa bu kollar hâline sultânumuz

Tuyulur bir gün hayâlün genci suç benden degül
Kim igen vîrân olupdur bu dil-i vîrânamuz

- 3 İşk derîşî olaldan hoş kerâmetdür bu kim
Göz yumup açınca tolar la'l-ile dâmânumuz
- Hâk-i pâyun vasfını yazdukça sorsam yüzüme
Zer-feşân olurdu cümle defter ü dîvânumuz
- 5 Gel perîşân itme Cem gönlin didüm zulfeynûne
Didi kim diller perîşân eylemekdür şânumuz

C X X X I I

- 1 Ol melek ger bir gice olsa bizüm mihmânumuz
Cennet olurdu hemân bu külbe-i ahzânumuz
- Kâkülün zünnârını boynına takmışdur gönül
Kûfr-i zülfünle dürüst ola diyü imânumuz
- 3 Kaşlarun yası-y-içun kurbânlar olduğum bilüp
Irışüp gamzen okı didi kanı kurbânimuz
- Tîr-i gamzen cân alup yirine geçdi cân bigi
Şimdi ol demden berü gamzen okidur cânnumuz
- Subh olınca gözlerin seyyâre yummaz gözlerin
Göklere irdükçe iy Cem nâle vü efgânumuz
- 6 Yâ muâibe's sâ'ilîn fûrkatdan olmağa halâs
Sen meded kıl bize kim yokdur bizüm dermânumuz

C X X X I I I

- 1 Nice kim gözlerüm ol gözleri fettân uyumaz
Girçek imiş bu mesel fitne-i devrân uyumaz

Uyur—iken leb—i cân—bahşunu bir öpmek için
Nice yıldur bu hevâ—y—ila yeler cân uyumaz
- 3 Dime kimse öpemez uyur—iken tudağumi
Çün meseldür ki cihân uyur—iken cân uyumaz

Girme kanuma igen yoksa tutar dâmenünü
Uyur ardınca begüm olmasun insân uyumaz

Gussa—i zülfün—ile subha dek ay yüzün anup
Gice seyyâre sayar dîde—i giryân uyumaz
- 6 N'ola sînemde gamun gamzen anup uyumasa
Havf—i tîr olıcağız hânedî mihmân uyumaz

Kirpigüm üzre hayâlün uyumaz dîdede hîç
Hâri bâlin idinen degmede âsân uyumaz
- 8 Uyhu gelmez gözüme zülfî perîşân ideli
Şâd olan kişi kaçan ola perîşân uyumaz
- 9 Ruhî devrinde n'ola uyhu harâm olsa Cem'e
Mevsim—i gül olicak mürg—i hoş—elhân uyumaz

C X X X I V

- 1 Ol meh benümle hem—dem olduğu yokdur olmaz
Meñûs—i hûr âdem olduğu yokdur olmaz

Didüm lebün devâdur dil derdine ger emsem
Güldi didi ki epsem olduğu yokdur olmaz

- 3 Didüm yanuma gelsen cân dise hayr—makdem
Didi ki bundan akdem olduğu yokdur olmaz

 Kûyun mukîmi olsam nâr—i belâya yakma
Sahn—i cinân cehennem olduğu yokdur olmaz
- 5 İy dil vefâsin umma hergiz güzeller içre
Kavî ü karârı muhkem olduğu yokdur olmaz

 Âyış umma dehr—i dûndan iy âşık—i belâ—keş
Âşık cihanda hurrem olduğu yokdur olmaz
- 7 Bûse recâsin itme ol yâr—i bî—vefâdan
Gel fariğ ol var iy Cem olduğu yokdur olmaz

C X X X V

- 1 Zülfünün bendine bend olmağa cân eyler heves
Tâli’—i şûridesin gör kim bulunmaz dest—res

 Gitmesün peykânlu gönülden hayâl—i hatt—i dost
Çünkü âdetdür olur tütüye âhenden kafes
- 3 Zülf—i şeb—rengünle pinhân itme yüzün çün olur
Af—tâbun nûri hüsnün pertevinden muktebes

 Hâl—i müşgînün ruhunda yaraşur kılma nihân
Çün halî—i h andur kim olmasun andan ades

 İltimâs—i bûse eyledün dehânından didi
Çekme zahmet yok yire hâsil degül bu mültemes
- 6 Didüm iy meh düşde görsem hâl—i anber—bârunı
Didi evvel h ab olur mı anda kim olur meges

 Zülfünü kesmege kasd itmişsin iy çok sevdüğüm
Kesmedin bu zülf—i pür—çîni Cem'in ömrini kes

- 8 Zülf ü la'lün yâdına cânâ kan'at kılalı
Bana âlemde hemân bir lokma vü bir hırka bes

C X X V I

- 1 ~~Mushaf~~—i hüsün olaldan melce'—i hâcât—i nâs
Ayet—i hüsni güzeller andan eyler iktibâs

Giymesün devlet kabâsın hırka—i işkun giyen
Çünkü ihrâm üzere giymez mahrem olanlar libâs

- 3 Hattun irdükçe ecel biçmege ömrüm sebzisin
Dil göğinde gösterür kaşun hilâli şeklär—i dâs

Ger binâ—yi tevbe vîrân oldisa şükr ana kim
Kasr—i işaret vardığında tutısar muhkem esâs

Hil'at—i hüsünne mâhi alma köhne pâredür
Vâsle olmak câme—i atlasda yaraşmaz pelâs

- 6 [^]Ahenîn pây—ila dâ'im dâ'iren çizgindiği
Dil budur kim anı gören kila pergâra kıyas

Çünkü efgânundur iy Cem tâs—i işki çinradan
Râz—i işkun saklamâ kim fâş ider âvâz—i tâs

- 8 Tîr—i gamzen çıkmaya hergiz niyâm—i sîneden
Çünkü tutmışdur serâ—ser hûn—i dilden ânî pas

C X X V I I

- 1 Bulur isem zülfüne şâne bilgi dest—res
Bana nişâne yiter devlete bu ma'nâ bes

Şöyle müşebbek—dürür sîne ki dil görinür
Mürg—i hoş—elhân gibi k'ola eşîr—i kafes

- 3 Râh—i belâdan kaçan geçse gerekdür nîhân
 Kâfile—i işka çün oldu figânum ceres
 Hey ne şeker—rîz imiş la'l—i şeker—nûşı kim
 Hâl—i leb—i yâr—ila düzdi şekerden meges
 Didi lebüm sırrını bir nefes anma didüm
 Çün bana cândur lebün cânsuz olur mı nefes
- 6 Şevk—i izârunla Cem ağlayalı bildiler
 Cennet imiş iy sanem benba—i Nil ü Aras

C X X X V I I I

- 1 Çeksem kenâra şol kad—i bâlâyı bir nefes
 Alup dehâna la'l—i musaffâyi bir nefes
 Öldüm ümîd—i bûsen ile iy sanem yitiş
 Kılma dirîg nutk—i Mesîhâ'yı bir nefes
- 3 Ben her gün eylerem taleb—i vası lîkin ol
 Dilden komadı va'de—i ferdâyı bir nefes
 Her gün lebi hayâline iy kan olası dil
 Elden düşürme bâde—i hamrâyı bir nefes
 Hüsn—i arûsi boynına iy bâd—i subh—dem
 Kıl anberîne zülf—i semen—sâyi bir nefes

- 6 Gel bu sınuklu gönülmün eyle ziyâretin
Bulmazdı tavâf—i Kâ'be—i ulyâyi bir nefes

Âhumla taşdı eşk bîhâri aceb midür
Cûşa getürse bu yidi deryâyi bir nefes

Gör kim ne başlar oynaya meydanda yoluna
Tek devlet ile eyle temâşayı bir nefes

- 9 Çün Cem gamunla ölmeliü bîmâr olup—durur
Çok görmegil iyâdet—i merzâyı bir nefes

C X X X I X

- 1 Bulmadum ben mübtelâ vaslına yârun dest—res
Olmadum âlem içinde şâd ü hurrem bir nefes

Sinün—içün ölüür—isem iy peri—rû n'ola kim
Yoluna cân virmege ben bende kıluram heves

- 3 Sana tâlib olduğumu cân—ila ayb eyleme
Kim bana sensüz cihân iy meh—likâ olur kafes

İy gönül derd ü belâdan âlem içre niçe bir
Killasın feryâd çün—kim yok sana feryâd—res

La'lünün üstünde hâlün iy kamer—çehre senün
Sanasın kand—i mükerrer üstinde konmuş meges

- 6 Şâd ü handân ol gönül giryân ü nâlân olma kim
Çün habîbüñ derdidür kismet sana âlemde bes

**Hasretünle derd'ü mihnet Cem şu denlü çekdi kim
Utanur gözü yaşından ağlasa Nil ü Aras**

C X L

**Her lahma çeşmünün sanemâ kasdı cân—imiş
Rahm eylemedi bana nice bî—amân—imiş**

**Hattun güneş yüzünde şenîn iy peri^h—sifat
Devr-i kamerde fitne—i ahîr—zêmân—imiş**

- 3 Dil—teşneyem lebüne ki Âb—i Hayât dur
Kurbân olam kaşuna ki müşgîn kemân imiş

**Kapundan ayru düşeli oldum zefîl ü h ar
Bildüm ki devletüm benüm ol âsitân—imiş**

- 5 Bâzâr—i gamda cevrine cân virüp ölmédüm
Assı sanurdum anı velî ol ziyân—imiş

**Râz—i dehânumun dil ü cândan rumûzını
Dikkatle bulmadum anı râz—i nihân imiş**

- 7 Cem sîneni siper kıl o tîr—i hadenge kim
Sehm—i sa'adete çü bilürsin nişân—imiş

C X L I

- 1 Yâr şol zülf—i girih—gîri^h zencîr eylemiş
Ya'nî ben dîvânesin tutmağa tedbîr eylemiş

**Vasf—i la'lün yazdutoğumu kâtib—i eşküm görüp
Sürhi yirini kamu kan—ila tahrîr eylemiş**

- 3 Gözlerüm yaşını ^îsim itdi yüzüm rengini zer
Der—gehün hâki gubârin ol ki iksîr eylemiş
 ^
 Ateş—i işkuna ko kim yanayım hükm—i ezel
 Hâkümi âb u hevân—ila çü tahmîr eylemiş
- 5 Dün Cem'i öldürmek isterdi gözün öldürmedi
Bilmezem n'oldı ki bu hayr işi te'hîr eylemiş

C X L I I

- 1 Hatun kim safha—i câna yazılmış
Gazeldür sanki ^îdivâna yazılmış

Ne denlü kan iderse ^îtîr—i gamzen
Ciger kan—ila peykâna yazılmış
- 3 Çü ^îld ayı—durur kaşunu göster
Ki cânum sana kurbâna yazılmış

Lebünde hattunu gören didi kim
Mahabbet—nâmedür câna yazılmış
- 5 Didüm Cem defteründe nice dir
Bu defterde o dîvâne yazılmış

C X L I I I

- 1 Didüm zulfün kemendi pür—ham olmuş
Didi cânum anun'cuñ hurrem olmuş

Didüm kûyun itiyem iy kamer—ruh
Didi gör bu da ya'nî adem olmuş
- 3 Didüm çeşmümde mesken eyle iy dost
Didi yir yok yaşıdan pür—nem olmuş

Didüm gamzen okı zahm urdu câna
Didi şâd ol mahabbet muhkem olmuş

- 5 Didüm öldürmedin sen gamdan öldürdüm
Didi gam yime ol dem bu dem olmuş
Didüm bend urmağ ister câna zülfün
Didi zülfüm anun'çun pür-ham olmuş
- 7 Didüm Cem düşdi zülfünden ayağa
Didi andan tutam bir kıl kem olmuş

C X L I V

- 1 Yakardı âhum ile yiri âteş
Yaşum ger kılmasa tedbîr-i âteş
Hâdünde n'ola mesken kılsa hattun
K'olur dînden çikanun yiri âteş
- 3 Ruh ü zülfün dil ü cân micmerinde
Birisî üd'olupdur bîri âteş
Olupdur rûy ü zülfün hasretinden
Dil-i divânenün zençîri âteş
- 5 Siper tutmadığı Cem âhı bu kim
Kemân-i âhun olur îri âteş

C X L V

- 1 N'ola cânnum dir-isem kim leb-i cânandan imiş
Çün bilinmez lebi cândan mı ya cân andan imiş
Cân lebe geldi irince leb-i la'lün lebüme
Bildüm iy cân leb-i cân-bahşunu kim cândan imiş
- 3 Sen kaşun yayını çekmekde kusûr eylemedün
Tîrin eglenmediği sînede peykândan imiş
Ben müdâm ağlayayın gül gibi gülsün leb-i yâr
Çan sebeb gonceye açılmağa bârândan imiş

- 5 Kanmadı kana dahı sînede hûn—ı dil içер
 Bilmedük gamzen okı kanda olur kandan imiş
 Leb—i la'lünde ayân oldu hayatı—ı ebedî
 Menba'ı benzer anun Çeşme—i Hayvân'dan imiş
- 7 Cem işigin taleb eyler ki göre gün yüzünü
 Rûşen oldu ki vatan sevgisi îmândan imiş

C X L V I

- 1 Serv kaddün arz—ı bâlâ eylemiş
 Kâmetin Tûbâ'dan a'lâ eylemiş
 Safha—i gülde kitâb—ı hüsnini
 Yâr müşg ile muhaşşâ eylemiş
- 3 Zülf—i müşgini asup zencîr—i müşg
 Kaşı tâkin Tâk—ı Kisrâ eylemiş
 Zülfuni gidermek ister râ kaşun
 Gör bu kec râyı ne kec—râ eylemiş
- 5 Hattının tezvîrine hüccet virüp
 Kaşların üstine tuğra eylemiş
 Hâlün ol Hindû—durur kim bî—rızâ
 Gül—şen—i hüsnün temâşâ eylemiş
- 7 Cem lebünden bûse ister yok dime
 Çünkü az nesne temennâ eylemiş

C X L V I I

- 1 Şol dem ki dahı mülk-i zemâne halâ—y—imiş
Dil tal'at—i cemâlün ile âşinâ—y—imiş

Dil tıflı kadd ü zülf ü kaşun yâdına müdâm
Mushafda okuduğu elif lâm râ—y—imiş

Çün yok tulû'l meclis—i işka nefâ 'ide
Tutam cemâli bürç—i sa'adetde ay—imiş

Gitti çü zülfî sâyesi gün toğdı başuma
Bildüm ki zülfî sâyesi zill—i hümâ—y—imiş
- 5 Dil—dâr bana ahde vefâ kılmadı dirîğ
Ol dahı ömr bigi n'îdem bî—vefâ—y—imiş

Görüp cihânda meyve—i la'lün behâsını
Oldı hacâlet ile kamu bî—bahâ yımış
- 7 Hâk olduğu belâ vü gam ü derdün—ile Cem
Sen bî—vefâ yolında dirîğâ hebâ—y—imiş

C X L V I I I

- 1 Yüzünü zülfüne çeksen girür nikâba güneş
Revâ midur ki gire dâ'îmâ hicâba güneş

Gamunda gayrı hevâsında el yudukça bana
Meh—i felek legen olupdur âf—tâbe güneş
- 3 Şu yirde kim sala mihr—i ruhun meh—i pertev
Ne bî—basar ola kim diye âf—tâbe güneş

Görüp risâle—i hüsnüni şemse oldı kamer
Kitâbe—i zer olalıdan ol kitâba güneş
- 5 Kaçan ki yüzüne zülfün nikâb olur sanuram
Felek yüzünde girür anberîn sehâba güneş

Gözümde pertev-i aks-i ruhun makam ideli
Gören sanur ki nigârâ düşüpdür âba güneş

- 7 Tecelli-i ruhunu dâ'imâ Cem üzre düşür
Hemîse çünkü bilürsin düşer tûrâba güneş

C X L I X

- 1 Dil deldi-y-işe gamzesi okı ne zâr olmuş
Şâd ol yüri iy dil ki sana hoş nazar olmuş

Şîrîn bu ki tâhrîr ider-iken lebi vasfin
Başdan başa nâ-geh kalenüm ney-şeker olmuş

3 Düşümde seni kucar iken nâ-geh uyandum
Gördüm ki güneş pister ü bâlin kamer olmuş

Bir hulle-i sündüs midür ol zülf-i semen-sâ
Kim atlas-i nesîinden ana âster olmuş

5 Hüsnün gününü fîkr ider iken gice iy dost
Gün toğdı idi başuma gördüm seher olmuş

Yitmez mi ki işk ehlîne bu denlü kerâmet
Kim göz yumup açınca kenârum güher olmuş

7 Didüm ki Cem öldi sanemâ derd ü gamundan
Gül gibi gülüp didi ki Allah neler olmuş

C L

- 1 Çâre ger ister isen sünbul-i dil-dâra yapış
Buldun uş çâreni var iy dil-i âvâre yapış

Dâr olmağa ser-i zülfine Mansûr gibi
Ger sebeb ister-isen zülf-i siyeh-kâra yapış

3 Zenahı çâhîna düşüp yatur-iken gice mest
Resen-i zülfini sandı didi bî-çâre yapış

Mahrem oldunsa eğer zülf-i perişâna gönüл
Gam yime hîç yûri göz göre var mâra yapış

- 5 Çözme zülfini sabâ haddüni bil gözle yirün
Kim didi kim sana ol nâfe-i Tâtâ'a yapış

İy dil ol gonce içün çek gam-i ağıyâr müdâm
Çünkü gül girmez ele gül gibi var hâra yapış

İy Cem ol yârı uyur bulur—isân bûsesin al
Sonra ger tuyar ise dâmen-i inkâra yapış

- 8 Kufl-i gam fethine miftâh-i fütûh ister isen
İy gönüл kufl-i der-i hâne-i hammâra yapış

C L I

- 1 Aceb bu bend-i belâdan gönüл bulur mı halâs
Tutup yaşum yolunu dir ki lâ-tahîne menâs

Hemîşe gamzen oki sînemi kılur mecrûh
Meger zamîrine gelmez ki el—cûrûhu kîsâs

- 3 Yolunda bilmeye sidkumi hüsnî mushafına
Tefe'ül eyleyicek geldi sûre-i ihlâs

Dişün hayâlin ararsa yaşumda n'ola gözüm
Ki bahr içinde bulur hâs gevheri gavvâs

- 5 Şikeste gönlüme bülbül figâni hoşça gelür
Eğerçi kim dinür el—kâssu lâ-yuhibbü'l kâs

Bulinmağa dil-i vîrânede ruhun genci
Hatun hayâli yazar üstine tilism ü havâs

- 7 Cem'ün gamun sanemâ kâmetini çeng ideli
Semâ'i nâlesi eyler gözü yaşın rakkâs

C L I I

- 1 Arz ideli helâküme kaşun gözünle nas
Cân şevki-y ile śinede ke'ttayri fi'l-kafas

Mîsr-i cemâle Yûsuf-i sâñî misin nesin
Kim dâstânun oldu senün ahsenü'l-kisas
- 3 Didüm ayağın öpmeğe ruhsat olur mı hîç
Gül gibi güldi didi ki iyyâke ve'l-ruhas

Bir kerre germ olup dil uzatmış cemâlüne
Bu cü'lüm için zebânnını şem'ün keser makas
- 5 Cem gönlinün harîmine zülf ü ruhunla gel
Kandîl-i mâhi müşg-i siyeh rîsmâna as

C L I I I

- 1 Cefâ-yı işkunu feyz ideli banâ Feyyâz
Gönül cefâni diler gayrdan kılup i'râz

Yüzüne kendüyi şem' eylemiş meğer teşbih
Zebânnın anun-içün dâ'imâ keser mikrâz
- 3 Marîz-i işkuna sun imdi bûse tiryâkin
Devâ-yı bûsen ile çün bulur şifâ emrâz

Lebünde beyt yazar benzer ol hat-i müşgîn
Ki iki misra' arasında rûşen oldu beyâz
- 5 Cihân cinâni serâyı serîrin ideli seyr
Göürse Cennet-i Firdevs'i eyleye i'râz

Yir itdi ravza-i dilde çün ol kad-i şimşâd
Ne seyr-i serv iderem ne hod arzû-yı riyâz
- 7 Cem üç kadeh mey-i sâfîde bulduğu keşfi
Yüz erba'ın ile bulmadı zâhid-i murtâz

C L I V

- 1 La'l-i dûr-bâr-i habîbe olmaya cevher araz
La'l-i çün maksûd bi'zzât oldı cevher bi'l-araz

Dilde gamzen okını kan eyledüm didüm didi
Hay miskîn gey sakın k'ol tîre cân olur ivaz
- 3 Tîgunun şevki mâriziyam ne dermân bana kim
Ben buyin ger tîgun iirişmezse gitmez bu maraz

Dün didi uşşâkdan birini öldürsem gerek
Ol sözinden umaram bu gün ki ben olam garaz
- 5 Bulmaz imiş çün araz bî-cevher imkân-i vücûd
La'l-i yâr olalı cevher cân-i Cem oldı araz

C L V

- 1 La'lün kenârına yazılı hat—gubâr hat
Yâkût nüshasında kodı yâd—gâr hat

Müşg—ile çekdi cedvelini kâtib—i ezel
Yazup izâri mushafına âb—dâr hat
- 3 Hattun müşâliyam diyeli bildi cürmini
Yüz karasıyla başına toprak koyar hat

Mu'ciz degül mi gün yüzün üstünde iy perî
Rûşen kılur bir arada leyî ü nehâr hat

Zülfün eline micmer alup üd ider buhûr
Hüsnün harâmîne olalı perde—dâr hat
- 6 Hatın kazıldı buldu izâri hatın didüm
Didi su üzre olmaz igen pây—dâr hat

Bârân yirine dîde-i Cem dökse kan n'ola
Tutdi güneş cemâlîni çün âb-dâr hat

C L VI

Hâlini görüp didüm hattunda n'eyler bu nukat
Didi kim hatt olmaya ger yazıla bî-nokta hat

Ben miyanun kucayın diren lebün hayr ola dir
Benzer işidmiş-dürür lâ-hayre illâ fi'l-vasat

Nüsha-i yâkût hattin ebter itdi hatt-i dost
La'linün girdinde rûşen olalı bu hüsn-i hat

Arızun şevkine ağlarsam gönülden yaraşur
Lâzı mudur kim aka Bağdâd öninde cûy-i Şat

Görelî çekmiş kalem zülfî hat-i müşgînine
Cem galat sandı sevâd-i hattını kıldı galat

C L VII

Andukça lebün cânâ bulsam n'ola cândan hat
Kim ola ki almaya ol çeşme-i cândan hat

Hattun gelicek gözden geçdi gam-i zülfün âh
Hayfa ki bulunmadı ömr-i güzerândan hat

Yâd-i lebîne sâkî sun bize mey-i bâkî
Tâ kim alavuz bir dem bu aşy-i cihândan hat

Can vireli yolunda sanma ki ziyân itdüm
Assı bana oldur kim buldum o ziyândan hat

İy dil gam-i işk-ila feryâd ü figân eyle
Çün dil-ber alur her-dem feryâd ü figândan hat

Tî—i müjen iy dil—ber sînemde nişân eyler
Tâ bula dil ü cânum bu resme nişândañ hat

- 7 Gül seyrini eyler Cem lîkin bulamaz bir dem
Cânâ ne cemâlinsuz büstân—i cinândan hat

C L V I I I

- 1 Gamzen eyler cânum almağâ nizâ
Bî—sebeb cân almak itme ihtirâ

Cân ü dilden geçdi işkun oldı fâş
Külli sirrin câveze'l isneyni şâ

3 Safha—i cân üzre yazdum işkuni
Külli şey'in leyse fi'l—kirtâsi zâ

Mîhr eline aldı usturlâb—i zer
Kim tuta yüzün güninden irtifâ

5 Cem' olmaz âb u âteş gerçi hîç
Arızun üstinde buldu içtimâ

Yâ rakibi kat' kil yâhud beni
Kim arada olmasun kat'â nizâ'

7 Cem yüzünü gördü dir bî—ihtiyâr
El—vedâ iy zühd ü takvâ el—vedâ'

C L I X

- 1 Olaldan işkun iy meh bana vâki'
Gelüpdür başuma dûrlü vakâyî'

Gönül çün gördü vasluna işiş—mez .
Cefâ vü mihnetüne oldı kâni'

3 Tulù' itmedi ol meh revzenümden
Yoğ—imiş iy dirîga bizde tâli'

Dirîg itme marîz—i işk olandan
Şarab—i la'luni kim ola nâfi'

5 Bana yitmez mi derd ü gam ki zülfün
Yüzün görmege oldı ol da mânî'

Gönül bizden gidüpzülfinevardı
K'olur mevcud olan aslına râci'

Yire dökmeğe Cem kanını nâ—hak
Çeker gamzen hemîse seyf—i kâti'

C L X

Gazel—i hüsne ruhun matla'
Hüblük beytine lebün müşra'

Mürde—i câni zinde kıl ki lebün
Âb—i Hayvân'dur şehâ menba'

Zülfini kat' kıldı kim bulına
Ömrümün inkıtâ—'ına makta'

Çarh—i devletde eyleme ki tulù'
Mihr—i hüsne yüzün—dürüür matla'

Cem günin gamla eyledün bî—nûr
Hüsne zülfün olalı bürka'

C L X I

Kandil—i hüsne yanılıp nâ—gehâni şem'
Dil uzadâl odlara yandı zebân—i şem'

Her—geh ki ide hüsni kitâbin mütâla'a
Nâr—i ruhından oda yanar taylasan—i şem'

Hüsün çerâğ uyardığı meclisde iy sanem
Şem—i felek olursa n'ola şem'—dân—i şem'

Yanar harîm—i Ka'be—i hüsünde subha dek
İksir—i gamdan olalı zer nâv—dân—i şem'

San od içinde pûte—i sarrâfdur ki ol
Reng—i ruhum gibi toludur zer miyân—i şem'

Haddün hatunla yazılı zerrîn gîlaf ider
Tûmâresine Sûre—i Nûr u Duhân'ı şem'

Benzer yakında var seferi meclisine kim
Her gice turmayup akar âb—i dehân—i şem'

Her gice ağlayup yaşı scyyâresin döker
Benzer gözine girdi semânun duhân—i şem'

Asılmış ike odlara ykmak revâ degül
Düşdi zemine çün kesiliş rîsmâni şem'

Mîhr-i felek delîl olalı şem'-i hüsnüne
Her subh yüz yire urup ider figâni şem'
Cân meclisine la'l ü ruhun vasfını getür
Çün şeker-ile hoş yaraşur ermağân -i şem'

- 12 Mushaf yüzünde okuya ve's-Şems suresin
Tutılmaya ger olduğu cemde lisân -i şem'
Yanmasa şem'-i hüsnün elinden gezer midi
Yakup hasır başına her hânedân -i şem'
Gönlünde sıkla didi ruhum sırrını didiüm
Fânius şîsede kaçan olur nihân -i şem'
- 15 Her encümende encüm-i eşkin döküp yire
Dinlenmeyüp yakar oda her gice câni şem'
Bir gün ârus-i hüsnün önünde yanam diyü
Yakdı felekde odlara her gice câni şem'
Peykâni odlu nîze-i zerrîn düzüp-dürür
Kalb-i rakîbe kasd ideliden sinân -i şem'
- 18 Sem'i-ruhun hayâline cân virüp ölenün
Kabr, içre haşre dek yaka her üstün -âni şem'
Bir kez öndeşinde şevk-ile yanup yakılmaşa
Cân atup oda ruşen ider her mekâni şem'
Dil işk odına yanduğu rûşen olup -durur
Pervâne olalı arada tercemân -i şem'
- 21 İy Cem çerâğ -i hüsnî hayâline ol mehiün
Dil hânesinde sanki açıldı dükân -i şem'

C L X I I

- 1 Gerçek kim tâk -i felekde mîhr ü meh' yakar çerâğ
Şem'i envâr -i cemâlünden yakar anlar çerağ
Mushaf -i hüsnünde hattun süresin hîfz itmeğe
Subha dek Nûr âyetin her gice ez -berler çerağ
- 3 Mîhr -i hüsnün görmeyince gitmesün dilden ruhun
Kim harfim -i Ka'b'e de tâ subha dek yanar çerâğ

Dil düşüp zülfünden ger kandıl—i hüsnün istese
N'ola çün—kim gice zulmetde kalan ister çerâğ

Âyet—i imân görüpdür sûre—i hüsnünde kim
Şimdi barmak kaldırup imân arz eyler çerâğ

- 6 Zülfünün şeb—revliği rûşendür iy meh saklama
Kim hemiše dâmeni altında ol saklar çerâğ

Cân—i Cem pervâne olaldan cemâlün şem'ine
Acıduğından oda yanup ana ağlar çerâğ

- 8 Meclis—i hüsnün göreliden şol kadar germ oldu kim
Sînesi üzre ciger yağıń kesüp yakar çerâğ

CLXIII

- 1 Yine tolaşdı dil ol kâkül—i müşgîne dirîğ
Hey ne tolaşdı ser—i zülfî bu miskîne dirîğ

Kaşlarun yaşına kurbanlar olupdur dil ü cân
Hedef—i tîr—i belâ olalı bu sîne dirîğ

Zülfî virürdi naşîhat ki igen ay ü güne
Kasd ider arz—i nazır itmeğe âyîne dirîğ

Ay yüzün ta'n—i cemâl eyler iken ay ü güne
Düştü bendlîne gönül uymadı pendîne dirîğ

- 5 Zülfî zencîrine dîvâne bigi dolaşdı
Düşdü âvâralığın bendlîne dil yine dirîğ

Zenahun sîbîne diş bileyeli haste gönü'l
Cân virüp iremez ol gabgab—i simîne dirîğ

- 7 Âh—i Cem taşa güzer eyler iken âh kim ol
Dahı kâr eyleyimez ol dil—i sengîne dirîğ

C L X I V

- 1 Ol rakîb-i rû-siyâhi eyle kapundan ıraq
Hem-nişin olduğu yokdur bülbül-ile hic zâğ

Gördi yüzünü senün mâh-i münevver çarhda
Gayretinden lâle gibi yüreginde oldı dâğ

3 Gül yüzünden gayr yüze dîde kılmaz iltifât
Bu meseldür gün var-iken kimsene yakmaz çerâğ

Hüsünün sayyâdi dil mürgine rahm eylemeyüp
Benleründen dâne saçup zülfuni eyler duzağ

5 Yüzüne her-dem nazar eylediği budur Cem'ün
Kim kilur def'-i melâlet cân ü dilden rûy-i bâğ

,C L X V

- 1 Hışm-ila ol mâh-peyker kasd-i cân eyler dirîğ
Kime feryâd ideyin çün zulmî hân eyler dirîğ

Gözlerün mest oluban tîr ü kemân aldı ele
Bilürem k'ol iki câdû yine kan eyler dirîğ

3 Işkuna gönlüm düşelden çehrem üzre gözlerüm
Cûy gibi kanlı yaşunu revân eyler dirîğ

Hasretinden hattunun âh itdügümce dil-berâ
Dûd-i âhum âlemi tolu duhân eyler dirîğ

5 Niçe kim gönlümde râzum saklayam dirdüm velî
Reng-i rûyumla gözüm ayân eyler dirîğ

Ben garîbüñ kasdına hism idüp ol şûh-i cihân
Kaşlarıyla kirpiugin tîr ü kemân eyler dirîğ

7 Bu Cem-i miskîne iy cân rahm idersen vaktidur
Kim firâkından senün bağıını kan eyler dirîğ

C L X V I

- 1 Ne hoşdur şem'-i hüsnünde kemend-i tâb-dâr-ı zülf
Zihî kandil-i rûşen kim resendür ana târ-ı zülf
- 2 Tolaşdan ser-i zülfî perîşân gönlüme iy dost
Benüm bigi perîşândur hemîşe rüzgâr-ı zülf
- 3 Güneşdür şem'-i ruhsârun ne gam ger olmasa zülfün
Çü mihrün sâyesi olmaz ne hâcet ana bâr-ı zülf
- 4 Yile vardı ser-i zülfî hevâsı-y-ila ömrüm âh
Hemân bu-y-ımış âhir gör dirîğâ yâd-gâr-ı zülf
- 5 Hümâ-yı perçemün dâ'im gönü'l saydına kasd eyler
Ne lâzım anı sayd itmek olupdur çün şikâr-ı zülf
- 6 Siyeh bahtum elinden ben n'ola kan ağlasam her-dem
Ki eyler gül yanağından hemîşe büse kâr-ı zülf
- 7 Gel iy Cem hüsni gül-zârin temâşâ vaktidur seyr it
Ki mûri sebze-i hatdur olupdur mâri târ-ı zülf

C L X V I I

- 1 Kılalıdan gamzene sinem hedef
Oldı lâle gibi pür-hûn her taraf
- 2 Sâkiyâ sungîl berü câm-i şarâb
Kılmayalar nakdini ömrün telef
- 3 Mutribâ germ eylegil sâzunu kim
Bâde-y-ile olsa hoşdur çeng ü def
- 4 Derdini ni'met bilür yârun gönü'l
K'sidüpür böyle dimişler selef
- 5 Öldüricek bini ol câdû gözün
Buluram âşıklarun içre şeref

Dışlerün gibi şehâ dürr-i hoş—âb
Hasıl itmez hîç bahr içre sadef

- 7 Bu Cem'i gam—gîne iy cân rahm kıl
Gamzene her—dem kılur cânın hedef

C L X V I I I

- 1 Hurrem ruhun hevâsı—y—ila nev—bahâr—ı işk
Tâze hatun safâsı—y—ila sebze—zâr—ı işk

Her niçe mest isen mey—i la'lünle yâd kıl
Kim cânumu tudağa getürdi humâr—ı işk
- 3 Mahmil çözer bu sîne—i vîrânuma gelüp
Her kârbân—ı gam ki yiridür diyâr—ı işk

Ağyâr olursa ana cihân halkı gam degül
Şol dil ki zülfüne tolaşup ola yâr—ı işk
- 5 Gönlüm kararsuz ser—i zülfüne baş koşup
Oldı firâk u hasret—ile bî—karâr—ı işk

Deryâ—yi işkuna düşeni sanma kurtıla
Zîrâ ki yok—durur bilürüz biz kenâr—ı işk
- 7 Cem cânı gibi saklar anı iy peri—sîfat
Derd ü gamun olalı ana yâd—gâr—ı işk

C L X I X

- 1 Kâr idelden gönlüme deryâ—yi işk
Eyledi derdün beni rûsvây—ı işk

Irmez—ise keşti—i vası—ı nigâr
Gark ider bir gün beni deryâ—yi işk

3 Dil bu gün işkun gâmına döyemez
Ah eğer yüz göstere ferdâ—yi işk

Çeşm-i fettânun görelden eylerern
Cân ü gönül mûlkini yağmâ—yi işk

5 Cem görelden gün yüzünü derd-ile
Oldı cândan bûlbûl-i gûyâ—yi işk

C L X X

1 Ol lâle—ruh semeni—ber bir serv—kâmet ancak
Yok yok ne serv—kâmet ol kad—kîyâmet ancak

Eşküm cihâni tutdı âb üzre yürürem ben
Dervîş-i işk—bâzâ bu da kerâmet ancak

3 Zülfî ucında bu dil hattın görüp didi kim
Gelniş ecel dirîgâ bu ömre gâyet ancak

Gün yüzünü seherde garbdan yana gören dir
Mahşer nişânlarından bu bir alâmet ancak

5 N'ola hadeng-i gamzen cânı kılursa mecrûh
Ol dahi Cem garîbe bir hoş sa'adet ancak

C L X X I

1 Dem—beste vü hayrân yaturam bir nefesüm yok
Cân vîrmege bir mürdeye Îsâ nefesüm yok

Gül—zâr—i ruhun yâdına bûlbûl gibi her—dem
Feryâd iderem âh ki feryâd—resüm yok

3 İy bâd—i sabâ yâr işigidinden demidür gel
Kim senden ilerü dahi bir hem—nefesüm yok

Bu ravza—i kûyunda makam eyleyeli dil
Cennetde mukîm olmağa bir dem hevesüm yok

5 Oldum yine Cem gibi esîr-i gam-ı hicrân
Vaslına dirîğ ol sanemün dest-resüm yok

C L X X I I

1 Derd-i işkun âh kim tedbîri yok
Çünkü takdîr işidür tağyîri yok

Düşde öpdüm la'luni didüm dîdi
Çekme zahmet bu düşün ta'bîri yok

3 Zikri hayr olsun beni öldürmeye
Gamzenün bir vechile takşîri yok

Bilmezem sehhâr mîdur ya kaşun
Kim cigerde zahmî vardur tîri yok

5 Egleme öldür Cem'i iy mâh-rû
Çün bilürsin hayr işün te'hîri yok

C L X X I I I

1 Hat-ı reyhânunun neshî muhakkak
Rîka' ü süls ü tevki yazdı el-hâk

Yazarken tîğ-i gamzen vasf-ı hâlin
Zebân-ı hâmeyi kîlmış iki şak

3 Didüm cân al lebünün bûsesine
Didi kim cân ele girmeye aylak

Çü dil sana ilindi oda yak gel
Eğer yakmağ-ıçun istersen al yak

5 Uçup dil kûyunavardı didüm dir
Nasîb olmuş ana dünyâda uçmak

Dilersen göresin ayînede ay
Gönül ayînesinden hüsne bak

Cefa kılmağa uşşâk arasında
Behey zâlim beni mi buldun ancak

- 8 Çü görmez hâk-i pâyun dîde-i Cem
Yiridür gözlerine girse toprak

C L X X I V

- 1 Cân riştesini şem'-i ruhun nâri-y-ila yak
Uyar çerâğumu ki çerâgun uyara Hak.

Ummân dimezdi kimsenâ eşküm muhîtine
Ger mâ-cerâ o hâlete olmasa mâ-sadak

- 3 Evvel Süheyî eşküm ile perverîş bulur
Andan tutar akîk-i Yemen rengini şafak

Tûmâre-i benefše hatun dürcine rakam
Hüsün risâlesine gülün defteri varak

- 5 Didüm zekât-i bûsede Cem de nasîb umar
Gül gibi güldi didi ki vallâhi müstahak

C L X X V

- 1 Kalem yanar o da yazılısa ger beyân-i firâk
Yâ nice şerh olasın yâra dâstân-i firâk

Gönülde gözde toludur dem-i visâli aceb
Zemânlar ola mı kim anila zemân-i firâk

- 3 Şeker lebün hevesinin hevâsına düşeli
Makâm-i tütü-i dil oldı âşıyân-i firâk

Hemîşe hasta dile ermağan belâ getürür
Konup bu sine-i virâna kârbân-i firâk

- 5 Bâhâr—i hüsn—i ruhun derdi—y—ile dâğ —ı gamun
Gönülde lâle gibi eyledi nişân—i firâk
- Gelün alun bu gün erzân meta'—i derd ü gamı
Açıldı sînede her yana çün dükân—i firâk
- 7 Dilerdi kim çeke kendüye vuslatun yayın
Yebâna atdı Cem'i ok gibi kemân—i firâk

C L X X V I

- 1 İy sanem lâle ruhun lutfi gül—i hamrâda yok
Hâleti lü'lü dışünün lü'lü'—i lâlâda yok
- Lâle ruhlar arasında ihtiyâr idüp yine
Sevmişem bir bî—vefâ dil—dârı kim dünyâda yok
- 3 Şîve—i reftârını sorsam sabâ dir rasti
Nârvende servde şimşâdda Tûbâ'da yok
- Gül yüzünden ayru bülbül gibi zâram lîkin âh
Nâleme âheng ider bir bülbül —i gûyâ da yok
- 5 Lâle zâr olınca kana gark iderdüm anı da
Kanlu yașumdan eser bilsem nice sahrâda yok
- Senden ötrü iy sanem seng—i melâmet başuma
Bir cevâhir bast ider kim efser—i Dârâ'da yok
- 7 Hey ne âhû—yi Hatâsin iy gazâl—i Çîn kim
Zülf—i müşginün kohusi anber—i sârâda yok
- Ne halâvetdür bu kim şol la'l—i şeker—zâda var
Ne letâfet var ola kim bu ruh—i zîbâda yok
- Âşikâre bûşé ahd itdün Cem'e tenhâda lîk
Korkum oldur iy sanem kim diyesin tenhâda yok

- 10 Âhuma sordum sitâremden haber geldi didi
Fâriğ ol var kim sitâren kubbe-i minâda yok

C L X X V I I

- 1 Ruhlarun odında zülfün üd imiş anber hatun
Bezm-i hüsünde anun'çun gezdürüür micmer hatun

Mülk-i hüsün hâsilin her avda tâhsîl itmege
Safha-i mâh üzre bağlar müşg-ile defter hatun

3 Tâ cemâlün mushafında yazmağa âyât-i hüsün
Bağladı evrâk-i gülde anberîn mistar hatun

Ârizun devrinde Hindû zülfüne baş koşalı
Kışver-i Rûm'a Habeş'den saldı işkerler hatun

Zülfuni döndürdi dînden kendü îmândan çıkış
Kasd-i îmân eyleyüp el bir ider kâfer hatun

6 Çeşme-i Hayvân mıdur kim Hızr gibi dâ'imâ
Zulmet-i zülfünle Kevser la'luni bekler hatun

Dökmege Cem kanını toprağa nâ-hak zulm ile
Leblerüne dest-i hat vîrmişdür iy-dil-ber hatun

C L X X V I I I

- 1 Revnakın bozdı ruhlarun kamerün
Kiymetin sıdı leblerün şekerün

Veh n'idem sini k'iy kamier-çehre
Yok-durur bana merhamet ñazarun

3 Bilüne dikkat ile bakdukça
Görinür çeşmümé hemân kemerün

Zülf'ini düşde gördüğümü didüm
Dir nu'ab bir ki var uzun seferün

- 5 Ya kaşı atduğınca gamze okın
Eyle iy Cem ana siper cigerün

C L X X I X

- 1 Dil zebün oldu dahı n'olsa gerek
Dîde hûn oldu dahı n'olsa gerek

Zülfine asılılı dil yârun
Ser-nigûn oldu dahı n'olsa gerek

- 3 Dil—berâ derdün—ile bu tenden
Cân birûn oldu dahı n'olsa gerek

Derd—i işkunla gözlerüm yaşı
Lâle—gûn oldu dahı n'olsa gerek

- 5 Cem okiyalı işkunun dersin
Zû—fünûn oldu dahı n'olsa gerek

C L X X X

- 1 Dâğ—i gamla lâle bigi bağrumı hûn eyledün
Kanlu yaşamla ruhum rengini gül—gûn eyledün

Fîkr iderken zülfünün sevdâsını dil mülkine
Leşker—i gam gönderüp ansuz şebî—hûn eyledün

- 3 İşk odın bu şîne—i mahzûndan def' itmege
Gözlerüm yaşını derd ü gamla Ceyhûn eyledün

Leyli zülfün küre—gîr eyle dakı dil boynına
Çünkü ol miskîhi sen işk—ila mecnûn eyledün

5 Tûba-i kaddine iy Cem cân ü dilden şı'rûni
Kadd-i mevzûnu gibi her lahma mevzûn eyledün

C L X X X I

1 Çü dermândur bana derdi habîbüñ
Gerekmez minneti gayrı tabîbüñ

Mukîm olsa n'ola zülfünde gönlüm
Gice her yir serâyıdûr gaîbüñ

3 Seg-i kûyunu gördükçe beğenmez
Meğer kendüyi görmiştir rakîbüñ

N'ola feryâdum işitmeyen iy dost
Işitmeyen nâlesin gül andeîbüñ

5 İrişürsin Cem ol zülf-i siyâha
Eğer var-ısa ömründen naşibuñ

C L X X X I I

1 Rîste-i ömrüm dükendi gerçi nâzundan senün
Kılca eylük görmedüm zülf-i dirâzundan senün

Iy sanem işk-i hakîkî dahı olsa reh-nümûn
Ger dönersem kâfirem işk-i mecâzundan senün

3 Secde itsem kûyına ta'n itme zâhid kim anun
Yig-dürür bir secdesi cümle namâzundan senün

Devr eli gevşek buraldan iy gönü'l tanbûr-vâr
Od düşer evc-i semâya söz ü sâzundan senün

5 Nesne yok sana niyâzundan gönü'l var fâriğ ol
Çünkü fâriğ dil geçer dil-ber niyâzundan senün

Yakûp ağızin şem'i ber-dâr itdiler bâzârda
Fâş idelden iy sanem bir şemme râzundan senün

- 7 Hey ne âşıksın sen iy Cenî kim kamu hûbân—ı şehr
Kurtılımaz dîde—i ma'sûk--bâzundan senün

C L X X X I I I

- 1 Kaşun olalı hüsnün—içün sâye—bân—ı müşg
Zülfün kemendi takdî ana rîsmân—ı müşg

Didüm ki hattunu gider iy meh revâ degül
Didi ki miskin az mı sanursın ziyân—ı müşg

3 Kapmağa mihr tûpını mehden bu zülfî gör
Meydân—ı hüsn içinde salar savlecân—ı müşg

Tavus—ı kuds olmasa zülfün olur müdî
Müşgîn hatundan anun—içün âşiyân—ı müşg

Hattun hayâline akalı yaşum işigün
Bir Kâ'bedür ki oldı anun nâv—dân—ı müşg

6 ↑d—i ruhunda kaşuna kurbân olam ki ol
Bir ya—durur ki kabzası şîmîn kemâni müşg

Didüm ki eyle hattunu pînhân gülüp didi
Âleme bu ayân—durur olmaz nihân—ı müşg

Şana müsellem olmağ—içün mülket—i cemâl
Çekmiş berât—ı hüsnüne kaşun nişân—ı müşg

9 Kandîl—i hüsnüne n'ola olsa deşîl dil
Kim nâr—ı nûr gibi görünür duhân—ı müşg

Bir şemme zülfünün kohusından bulam diyü
Kan oldı bağıri dahı tolانur cihâni müşg

Çeşmün behîst nergîsı midür ki iy sanem
Gül—zâr içinde oldı yiri çün miyân—ı müşg

- 12 Cânum virüp irem mi ser-i zülfüne didüm
Güldi didi ki hîç ola mı râygân-i müşg

Hattun hadîsi metnini her kim ki şerh ide
Enfâsi anberin olur anun dehâni müşg

- 14 Sevdâ-yı zülf-i yâr-ıla ger cân virürse Cem
Cismi tûrâbı anber olur üstüh ânı müşg

C L X X X I V

- 1 Gönlümi zülfün gamından bî-karâr itsem gerek
Ol perîşânlıkda aklı târ-mâr itsem gerek

Seyl-i eşkümden igen gâfil salınmasun kim ol
Bir gün ol serv-i hirâmâni kenâr itsem gerek

- 3 Niçe bir pînhân yanam ol bilüben bilmezlene
Baş açup râzum öninde âşikâr itsem gerek

Şol dil-i sengînûne kâr ide diyü âh kim
Tiri peykânın yaşumla âb-dâr itsem gerek

Dâm-i zülfün hayâlin çün gönüilde bağıladum
Ben hümâ-yı vaslunu bir gün şikâr itsem gerek

- 6 Gül yanağın yâdına bu kan olası dîdeden
Kanlu yaşumla zemîni lâle-zâr itsem gerek

Tâ'na taş atduğu gice sakladığum bu ki ben
Ahîr anı kendüme seng-i mezâr itsem gerek

İşka sabr u yâ seferdür sabra çün-kim çâre yok
Baş u cân terk eyleyüp terk-i diyâr itsem gerek

- 9 Cem bigi çevgân-i zülfün yâdına baş oynayup
Cân ü dil nakdin tamâmet ben nisâr itsem gerek

C L X X X V

- 1 Ger dehânnâna Cem'ün bir dem ire câm—ı lebün
Tâ ebed câm—ı Cem ola sânenâ nâm—ı lebün
- Lebün ağızuma sögerse n'ola iy piste—dehen
Ki du'a gibi gelür ben kula düsnâm—ı lebün
- 3 H an—ı hüsnünde atâ kıl bana senbûse (1) müdâm
Çünkü âm oldı kamu âleme in'am—ı lebün
- Çün lebün cân—ımış iy cân lebüme irse n'ola
Cân lebe gelmek ise ger sanemâ kâm—ı lebün
- 5 Nukl—ı sohbette leb ü çeşmuni yâd eyleyeli
Şekkerin itdi kamu piste vü bâdâmi lebün
- Vehm iderdüm dehenün nokta—i gayb ola diyü
Âşikâr eyledi bu yok yire evhâmi lebün
- 7 Cür'a—i câm—ı lebünden bula ihyâ—yi ebed
Ger dehânnâna Cem'ün bir dem ire câm—ı lebün

C L X X X VI

- 1 İy gözlerüm gelün yaşam âb—ı revân tutun
Ol cûya karşı kaddini serv—i revân tutun
- Ol serv—i gonce—leb varıacak seyr—i gül—şene
İy lâleler başına semen sâye—bân tutun
- 3 Çün farkı yok felekden o meh âsitânunun
Yâ âsmân anı ya anı âsmân tutun
- Gûy—ı melâhat olmağa meydân—ı hünde
Zülf—i mu'anberin o mehün savlecân tutun
- 5 Âlem kaşına cân ile dâ 'im sucûd ider
Yâ kible—i cihân veya mihrâb—ı cân tutun

(1) *Sen buse şeklinde okunabilir.*

Gamzen hadengi cân ü dili hûn idüp didi
Boş elle gelmemeye bunı ermağân tutun

- 7 İy gamzeler çü kaşı nigârun kemân imiş
Tîrine Sîne-i Cem'i billah nişân tutun

C L X X X V I I

- 1 İy cân ü dil yüzin o mehün gül-sitân idün
Ol gül-sitâna yaşlarum âb-ı revân idün

Ten kila döndi mûy-ı miyâni hayâline
Eşküm dûrını dizmeg-içün rismân idün

- 3 Çün yaşlarum yüzümden akar âsitânına
Bârı yüzüm o Kâ'be'de zer nâv-dân idün

Bîn câna bûse-i lebine müşterî idüm
Yâr işidüp dimiş ki bahâsin gîrân idün

- 5 Çeşmine benzerem dir-imiş âhu-yı Hotan
İy gamzeler gelün yüregin tolu kan idün

Gonce didi güle nice irem cemâline
Nergis işitdi didi ki zer der-miyân idün

- 7 Cem işka bende olduğunu kılmağa ayân
Dâg-ı gam-ila sînesi üzre nişân idün

C L X X X V I I I

- 1 İy cân tabîbi n'ola ki bîmârunâm senün
Şehd ü şifâ lebün dîse tîmârunam senün

Sevmek günâh-imiş seni bildüm günâhumı
Başum kılıcun işde güneh-kârunam senün

- 3 Ben bir hevâda uçar iken kayd ü bendi yok
 Şimdi aceb hevâda gitirtärünam senün
 Zerd ü nahîf olup işigünde yetur tenüm
 Gören sanur ki sâye-i dîvârunam senün
- 5 Dellâl-i gam eline virüp nakd-i cânumı
 Bâzâr-i mihr içinde harîdârunam senün
 Toprağa salsa su gibi gözüm yaşı beni
 Gel yakma igen oda hevâ-dârunam senün
 Geçükçe bilmedün dahı Cem hâlini dirîg
 Niçe zemânlar oldu ki bîmârunâm senün
- 8 Bir yâr yok dir-iken irüp didi gam ne gam
 Çün ben kadîmî yâr-i vefâ-dârunam senün

C L X X X I X

- 1 Yüzini hâk ideli hüsn-i meh-i çâr-dehün
 Ahum odlara yakar hirmenini mihr ü mehün
 Nokta dâ'îm lebün altında olur bu ne aceb
 Lebün üstinde-dürür nokta-i hâl-i siyehün
- 3 Ben nice benzedeşin gün yüzüni ayın güneşe
 Çün güneş büse-genidür sanemâ gerd-i rehün
 Yüz süerdün ayağı tozına iy gün nice gün
 Cevher-i hâk-i rehinden pür ola tâ küleħün
- 5 Her gün âh odına Cem yanar idi cürmin anup
 Kalem-i afvin ana çekmese zülf-i siyehün

C X C

- 1 Meclis—i meyde anañlar nâm—i zülfünden senün
Anberîn itmek dilerler câmî zülfünden senün

İntihâ bulmadı mergûlun hevâsından heves
İbtidâ itdi meger itmâmi zülfünden senün

Çîn—i zülfün müşr—i hüsnüne Hatâ müşgi yiter
Tek sabâ çözsün göreler şâmi zülfünden senün

Vasle—i rahmet umar zînet tîrâzına müdâm
Perde—i Beytü'l-Harâm ihrâmi zülfünden senün

5 Nûş- dârû—yi lebün men' itme kim dîvâne—vâr
Uyu gelmez gözüme evhâm—i zülfünden senün

Sünbulün bendini açdukça meşâm—i âlemi
Pür ider bûy—i vefâ in'amî zülfünden senün

7 Bir dahı işkun hevâsına heves kılmaya Cem
İy sanem ger kurtılursa dâm—i zülfünden senün

C X C I

- 1 Kurdukça yíkar ay—ila müşgîn kemân kaşun
Kîlur nişâne tîrine cân bî—gümân kaşun

Üstine zülfün asmaz idi Kâ'be örtüsün
Câmi yüzünde olmasa mihrâb—i cân kaşun

3 Tefsîri hüsne âyet—i rahmet—dürür hatun
Mushaf yüzünde sûre—i Nûr u Duhân kaşun

Devr—i ruhunda zülfünü miskîn tûnâb idüp
İdindi şemse mihr ü mehi sâye—bân kaşun

5 Korkar ki üstine düşe ol yana uğramaz
Bâzâr—i dilde salaklı sınmış kemân kaşun

- 6 İy meh kemân—keş olmasa dâ'im çeker midi
İki kemân bir aradan ol nâ—tüvân kaşun

Müşg—ile tozlu kabzası müşgîn kemân satar
Bazâr—I hüsn içinde açaldan dükân kaşun

Âlem mutî'ün olmağa hüsnün berâtına
Mühr urdu la'lün üstine yazdı nişân kaşun
- 9 Düşürdi tâkdan sıdı Cem gönli şîsesin
Kıldı dirîğ mihrini nâ—mîhr—bân kaşun

C X C I I

- 1 Dilâ işkun odına yana girdün
Çü yanmakdan kaçardun yana girdün

Usanmadun mı çâh—I gabgabından
Anun'çun niçe kez zindâna girdün
- 3 Gezerken hüsni bağın didi aklum
Ne—y—içün bî—rızâ büstâna girdün

Ne girdün gönlüme iy çesm—i bed—mest
Ne hoş düz âne bu dükkâna girdün

Gözüm yaşında seyr itme hîrâmân
Ne gaflet yiridür ummâna girdün
- 6 Aceb silirün mi var iy tîr—I müjgân
Ki bir nâzüklik ile câna girdün

Bir elde cânun u bir elde başun
Yine iy dil aceb meydâna girdün

Dilâ zülfinde hüsniñ kıl temâşâ
Ki çîn içre nigâr—istâna girdün

9 Veli^h bî—bâk gezme hüsni mülkin
Ki iy rüstâyi şehr—istâna girdün

Edeble sakla her lahza yirün kim
Huzûr—i hazret—i sultâna girdün

11 Cem'e bir büse başı itmiş tudağun
Behey zâlim işriş ya kana girdün

C X C I I I

1 Kise—i ömri tehî eylemedin—dest—i ecel
Sâkiyâ kâse—i mey sun ki gide tûl—i emel

Işkun ile ölürem ger ölüür—isem sanemâ
Işkuni kısmet idüpür bana kassâm—i ezel

3 Niçe bizden kaçasın her nefes ağıyâra uyup
Bir nefes hem—dem olup ayş idelüm gel berü gel

Tır—i gamzen dil ü cândan geçicek geldi gamun
Minnet Allah'a ki bârî bu ana oldı bedel

5 Zülfuni eyle nihân ağladığumca sanemâ
Müşge bârân işiçek bulur elbette halel

Zülfün için n'ola ger cân ü dil eylerse nizâ
Var—durur devr ü teselsülde bilürsin çü cedel

7 Didüm iy cân Cem'i gel itlerünün hem—demî kıl
Gül gibi kıldı tebessüm didi billâhi mahal

C X C I V

1 Yâd—i la'lünle ne dil pür—hûn degül
Fîkr—i zülfuni ne cân meftûn degül

Boynuma tak leyli zülfuni didüm
Güldi didi bu igen mecnun degül

- 3 Kadd-i mevzûnına kasd itme rakîb
Çün bilürsin tab'unı mevzûn degül

Husrevâ şîrîn dehânun yâdîna
Dem mi var kim yaşlarum gül-gûn degül

- 5 Ger dehânun ansa öldürme Cem'i
Yok yire kan eylemek kânûn degül

C X C V

- 1 Budur âvîz-i ma'nâ-yı belâbil
Komaz dilde belâbilden belâbil

Şarâb-i la'tin itmezsen tenâvül
Belâ bil nûşunu nîş-i belâ bil

- 3 Didüm kim sidre mi kaddün ya Tûbâ
Gülüp didi ki dahi müntehâ bil

Tavâf itmek cemâlün Kâ'besini
Dile Merve hakı gâyet safâ bil

Söger didüm Cem ün ağızına la'lün
Didi kim sen anı sana du'a bil

C X C V I

- 1 Uğrayup derd ü belâya cân ü dil
Îrmedi bir dem devâya cân ü dil

Cân ü dil aldı ele didüm didi
Ne gerek sen mübtelâya cân ü dil

- 3 Çün tabâb-i cân ü dilsin iy sanem
Niçünirişmez şifâya cân ü dil

Cân ü dil câ tutdı zülfînde gözüm
Nice-enîs oldı-ejdehâya cân ü dil

- 5 Her gün akar yaşlarum seyyâresi
Vireli sen meh-likâya cân ü dil

Zülfî dahı bî-vefâlik gösterür
Düşeli ol bî-vefâya cân ü dil

7 Zülfine çün düşdün iy Cem bilürem
Terk idersin bu hevâya cân ü dil

C X C V I I

- 1 Şîve vü nâz olsa-y-ıdı bâr-i gül
Andan öyküne yüzüne bâri gül

Gel temâşâ kıl yüzün gül-zârını
Kim zemîni lâledür dîvârı gül

3 Bâga geldügün bilüp iy serv-i nâz
Yüz virüben zeyn ider gül-zârı gül

Gül-şen-i kûyun hevâsiyla müdâm
Hake düşüp yasdanur ahçarı gül

5 Gül kaçan benzeye yüzün ayına
Kim bir ay kalmaz geçer bâzâr-i gül

Sîhr ider benzer izârı âbına
Kim bitürdi âteş-i ruhsârı gül

7 Cem yüzün gül-zârına irişimez
Gel kerem eyle üzine bâri gül

C X C V I I I

- 1 Niçe bir derd ü belâ—y—ila bu âvâre gönü'l
Kendüye gelmeye her—geh ki sana vara gönü'l

Nice bir süm—i semendün hevesinden sanemâ
Her seher döşene toprak gibi yollara gönü'l

3 Yaka tennûr—ı belâ içre anı sûz—ı ciger
Gel beni yakma diyü ger sana yalvara gönü'l

Ben neyem kim gam—ı işkunla kılam nâle vü âh
Lîk komaz beni hâlümde bu sad—pâre gönü'l

5 Deheni şehdi şifâsı ise ger derde devâ
Çâre yok derdüne sabr it yûri bî—çâre gönü'l

Germ olup virme metâ—ı gama câñ nakdini kim
Niçe cânlar viresin ivme bu bâzâra gönü'l

7 Çünkü her zülf—i perîşâna düşer şâne gibi
Cem'i bu dâm—ı belâdan nice kurtara gönü'l

C X C I X

- 1 Çünkü gösterdi nikâbin keşf idüp dîldâr gül
Bülbül—i miskîni gamdan eyledi bîmâr gül

Fürkat ü derd—ile itdi bülbülü zâr ü nizâr
Sonra vasla irgürüben itmedi tîmâr gül

3 Almağa gül—zâr—ı hüsnünden nasîb iy gonce—leb
Muntazır olup oturur subha dek bîdâr gül

Gül yüzün gül—zârda ger eyleye arz—ı cemâl
Şah—i gül şerm eyleyüp vîrmeye hergiz bâr gül

5 Reng ü bûy—ila özin teşbîh idermiş yüzüne
Benzemedügin bilüp sonra eyledi inkâr gül

Gül yanağun güllerin şerh itse Cem gül—zârda
Gonceler her yıldan üstine kılur ıṣâr gül

- 7 Sensüz iy serv—i sehî bâğ içre olsam bir nefes
Hancer olur çeşmümé sûsen gözüme hâr gül

C C

- 1 Gözlerün şol mestdür kim h ab ana hâcet degül
Leblerün ol mül—dürür kim âb ana hâcet degül

Kâ 'be yüzinden budur kaşın tırâş itdiği yâr
Kibledür her guşesi mihrâb ana hâcet degül

3 Zülfünün kullâbını takma gönül boynına kim
Kendü varur kûyuna kullâb ana hâcet degül

Yakmağa dil mülkini seylâb—i gam gönderme kim
Seyl—i eşküm var—iken seylâb ana hâcet degül

5 İy meh—i nâ—mihr—bân hicrün şebinde bu Cem'e
Ay yüzün nûrı yiter meh—tâb ana hâcet degül

C C I

- 1 Egerçi mihr ider kat'—i menâzil
Olamaz yüzün ayına mukâbil

Gözün dirler ki uşşâk öldürürmiş
Ne gam bana bana tahsîl—i hâsîl

3 Hatıirişmedin cân vir yolında
Ölümden öndin öl iy kalb—i gâfil

Saçun sevdâsına işkun yolında
Yürür âvâre dil menzil—be—menzil

5 Cem'ün hâlini zulfünde görenler .
Nigârâ didiler vallâhi müşkil

CCII

- 1 Gitmege azm itme şâhum gitme gel
Çün yiğitsin alma âhum gitme gel

Sen sefer azmin kılıçak Cân ü dil
Çağırur kim âh şâhum gitme gel
- 3 Şînem üzre ger güzer kılsan sana
Dil uzadur her giyâhum gitme gel

Çün yanıldum secde—i sehv ola mı
Kaşlırundur secde—gâhum gitme gel
- 5 Cem kulun sensüz olamaz rahm kıl
Gel kerem kıl pâd—şâhum gitme gel

CCIII

- 1 Ahd—i kadîmi arada iy yâr unitma gel
Ağyâra baş koşup beni zinhâr unitma gel

Dil hasta oldu derdün—ile iy tabîb—i cân
Lâ'lünden itmege ana tîmâr unitma gel
- 3 İrdükçe ışigine sabâ ben gaşib içün
Di şeh katında biriki güftâr unitma gel

Çün—kim vefâna irmedi bu hasta dil senün
Bâri cefân—ila anı dil—dâr unitma gel
- 5 Dimişdün iy perî ki Cem'i vasla irgürem
Dimelü olmasun sana tekrar unitma gel

C C I V

- 1 Ruhunda şol ki ser-i zülfüne uzadur el
Çeker bu devr-i kamerde hemîşe tûl-i emel

Hati irişmedin ol cân yoñna can virelüm
Demi-dürür ölelüm irmedin belâ-yı ecel

3 Ruhunla zülfün anıldıka olsa n'ola nizâ'
Anılsa devr ü teselsül olur arada cedel

Kaşun kemânına kurbân olam ki gamzen okı
Cigerde mesken idelen gören didi ki mahal

5 Gamunla yüzünü zer kıldı bu Cem-i miskîn
Çü kalbi kalmadı anun eritme cânını gel

C C V

- 1 Dil bağlamak ol kâkül-i müşgîne ne müşkil
Zencîr-i kalmak dil-i gam-gîne ne müşkil

El sundı dehânına diyü zülf-i siyâhi
Yok cûrm-ile asılmak o müşgîne ne müşkil

3 Uymadı n'idem zülfine ulaşma didükçe
Müşkil yire tolaşdı gönül yine ne müşkil

Ahum okı âhende karâr itmez iken âh
Kâr eyleyimez bu dil-i sengîne ne müşkil

5 Ya kaşlarınun yasına kurbânlar olayın
Gamzen okına oldı nişân şîne ne müşkil

Ferhâd gibi yoluna iyî husrev-i hûbân
Cân virür isem sen leb-i şîrîne ne müşkil

7 Cem yârını isterdi bu gün kim göre her-dem
Kalursa bu gün derd-ile yarına ne müşkil

C C V I

- 1 Didüm iy çok sevdüğüm cevr ü cefâdan vâz gel
Didi kimdir kim diyen bana vefâdan vâz gel
Âşinâ cem'inl yad idüp kîlursın yadı yâd
Yoksa telkîn mi iderler k'âşinâdan vâz gel
- 3 Cân virem işkun hevâsında hevesden geçmeyem
Öldüğüm vaktinda dırılse hevâdan vâz gel
La'l-i yâr-ıçun ıgen ulaşma bana iy rakîb
Kan görünür gözüme ben bî-nevâdan vâz gel
- Haste dil kasına râ öğretme kej râ kaşunâ
Dil o râya döyimez billah bu râdan vâz gel
- 6 Çün düşüpdür dürr-i eşküm hâk-i pâyına gözüm
Al bu kuhl-i cevheriden tutiyâdan vaz gel
Cem lebün yâdına ırmäge du'a ider didüm
Didi kim geçdi geçen ol mâ-cerâdan vâz gel
- 8 Seyl-i eşküm çok geçüpdür âsitânundan didüm
Didi ol olmaz du'adur bu du'adan vâz gel

C C V I I

- 1 Şu'a-i şem'-i ruhun nârına yanar kandîl
Sabah olınca göreydün neler çekér kandîl
Gelince meclisüne sırcadan hicâb idinür
Meger cemâlüne bakmağa şerm ider kandîl
- 3 Gözümde ruhları şevki makâm ider sanasın
Mısır'da Nil kenârında düzdiler kandîl

Yüzüme sur yüzünü tâ ki dil ola pür—nûr
Hârîm—i Kâ'be'ye lâ—büd gerek çü zer kandîl

Cemâli nûri gözüm nûrunu za'if eyler
Ki hüsni mushafina sıçadan bakar kandîl

- 6 Perî bigi sözini halka şîşeden söyleşir
Derûni sûzişini viricek haber kandîl

Mu'ayyen olmak için menzil—i makâm—i cemâl
Ruhun nihâl—i kadün üstine yakar kandîl

Kadehlerine su koydukları müdâm ol kim
Zûcâc içinde mizâcını germ ider kandîl

- 9 Hatun risâlesini eylese mütâlâ'a Cem
Harîm—i hücre—i dilde ruhun asar kandîl

CC VIII

- 1 Kazid iy dost kazid hatt—i semen—sâyuni gel
Saklama ebr—i siyehde sanemâ âyunu gel

Dest—keş kılma kaşun yayını ağıyâra müdâm
Her kişiye sanemâ sunma igen yayunu gel

- 3 Devr—i zülfünde koma kim geze rüsvây gönü'l
Bağla ol bend—i belâ dâmina rüsvâyunu gel

Beni ger cevr—ile öldürmek ise rây—i savâb
Vaktidur egleme eyle sanemâ râyunu gel

- 5 Ağlamakdan gözü kan toldı Cem'ün sıhhât için
Sürmedür çek gözine hâk—i reh—i pâyunu gel

C C IX

- 1 Zâr ol iy dil bûlbûlî kim mürg—zâr eksük degül
Nâlene âheng ider bir mürg—zâr eksük degül

Hâk—i pâyun ön süpürmiş dîdeden nâ—geh müjem
Arada ol mâ—cerâ—y—icun gubâr eksük degül
- 3 Tâkdan düşürdi benzer kaşlarun iy seng—dil
Kim bu gönlüm şîsesinde inkisâr eksük degül

Ben umardum sidre kaddün sâyesinde hoş geçem
Yoksa her bir bâğda serv ü çenâr eksük degül
- 5 Yâr yokdur dime iy Cem bûlbûl—i gûyâ gibi
Sen hezâr it nâleni bir gül—izâr eksük degül

C C X

- 1 Kâkülünden her seher bâda nişân ismarlaram
Bilürem âhir bu sevdâlarda cân ismarlaram

Sakla diyü gönüme didüm dehâ nun sırrını
Gör beni dîvâneye genc—i nihân ismarlaram
- 3 Çün cilâ—yi çesm—i cändur hâk—i pâyundan şehâ
Bâd—i subha tûtiyâ—yi çesm—i cân ismarlaram

Hücre—i çesmüm hayâl—i gamzene oldu makâm
Gör nice dîvâneyem düzde dükân ismarlaram

Kaşlaruna tıflı—i dil ta'limi için dâ 'imâ
Kabzası sîmîn mu'anber bir kemân ismarlaram
- 6 Mûlk—i Çîn'e vardığınca zülfün iy Türk—i Hatâ
Nâfe—i müşg—i Hotan'dan ermağân ismarlaram

Dil degürüp hasta kîmasun diyü nergisleri
Sûsen için gonceye akd—i lisân ismarlaram

Harc için hân-i cemâlün sofrasında iy sanem
Âsmânda mihr ü mâha kurs-i nân ismarlaram

- 9 Didiler iy Cem bu yolda n'eyledün hâsil didüm
Gönlümi virdüm temâmet şimdi cân ismarlaram

C C X I

- 1 Çün olmadum harem-i kûy-i dil-bere mahrem
Gözüm bunarı akıtsa aceb degül Zemzem

Hayâl-i la'l ü ruhunu gözüme saldı habîb
Muhât içinde düşürdü san Ehrimen hâtem

- 3 Hat-i habîb ecelümdür çü gelmedi dahı ol
Benüm bu baht-i siyâhum neden tutar mâtem

Devâ-yı tâze kühen dâga çâredür dirler
Ki zahm-i tîrün urur dâğ-i sîneme merhem

Benüm bu âh-i ciger-sûzum figânuma sor
Çü nâledür bana tâ vakt-i subha dek hem-dem

Ko câm-i Cem hevesini yiter sana iy Cem
Sifâl-i mey-kede câm ü gedâ-yı mey-kede Cem

- 7 Benümle y-i kadîm olalı terahhum idüp
Garîb gönüli mi her-dem nevâziş eyler gam

C C X II

- 1 Görinen çarh-i mu'allak dûd-i âhumdur benüm
Hem firâz-i arş-i a'zam tekye-gâhumdur benüm

Leblerün aksi tutaldan çesm-i hûnînde vatan
Gûşe-i mey-hâne her-dem hâne-kâhumdur benüm

- 3 Zülfün ucından getüren ben za'fe dem—be—dem
 Bunca derd—ile belâ baht—i siyahumdur benüm
 Gözlerüm yaşı nazardan düştü merdüm—zâdedür
 N'ola rahm itsen ana kim özr—h âhumdur benüm
- 5 Didüm iy dil—ber Cem'i bilmez misin güldi didi
 Bilürem ol bî—nevâyi hâk—i râhumdur benüm

C C X I I I

- 1 Dil—berâ işkun yolında bir kitâbum var benüm
 Ol kitâb içre hezârân fasl u bâbum var benüm
 Kankı zâhid zühd idüp meyden tecennüb eylese
 Ger vefî olursa andan ictinâbum var benüm
- 3 İy güneş rif'at bulup hüsnüne mağrûr olma kim
 Kim seni eyler hacil bir âf—tâbum var benüm
 Der—gehün kapusına kaddüm olaldan halka—vâr
 İy sanem her bâb—ila bir feth—i bâbum var benüm
- 5 Tek sen iy serv—i sehî bir meclise gel mâ—hazar
 Eşk—i çeşmünden mey ü dilden kebâbum var benüm
 Dil lebün yâdına hâk—i pâyunu eyler heves
 Benzer ol yirde ya âb u yâ türâbum var benüm
- 7 Yâr ayağına nisâr itmege iy Cem yüz sürüp
 Gözlerümden dökilen dürr—i hoş—âbum var benüm

C C X I V

- 1 Gün yüzünün pertevi şevkine düşelden dilüm
 Senden ayrı iy kamer—ruh göz yaşıdur hâsilum
 Tan degül kurbân olursa hasret—i la'lünle dil
 Kim hemîşe hancer—i işkun kılur dilim dilim
- 3 Zülfün bendine düştü kurtla mı diyü dil
 Niçe kez sordum lebünden itmedi hal müşkilüm

Nice şerh eyleyeyin kandıll-i hüsün pertevin
Şem' gibi oda yanar söyledüğümce dilüm

- 5 Cem belâ-yı hicr-ile şol denlü derd ü gam çeker
İy aceb derd-ile mi tahmîr olup-durur gilüm

C C X V

- 1 Kılur dil-dâra dil dâ'im tazallüm
Niçe bî-rahm olur itmez terahhum

Yüzün gül-zârını görmeyeli dil
Kılur bülbül bigi her-dem terennüm

3 Gözüm ağlar bana merdümliginden
Yaşı çoğ ola hem eyle umardum

Yüzünden gayriya bakmadığum bu
Ki su olsa degül câ'iz teyemmüm

5 Nigârun ağızı sırrın kimse bilmez
Gel iy Cem kılma yok yire tevehhüm

C C X V I

- 1 Olalı derd-i işkun câna hem-dem
Gözüm hem yaş döker derd-ile hem dem

Kül oldum ben sözüm od oldı iy dost
Kerem kıl gel beni söyletme epsem

3 İrişdüğince gamzen okı câna
Dil ü cân şâd olup dir hayr-makdem

Kemâhi ol bilür esrâr-ı gaybı
Ki ola leblerün sırrına mahrem

5 Kaşunla ağzunu yâd eylese Cem
Kılur göz yaşı-y-ila âlemi nem

CCXII

- 1 Olmağa yâra hem—nefes n'idelüm
Var—durur cânda bu heves n'idelüm

Dil virenlerde şâne buldı hemîn
Zülf—i dil—dâra dest—res n'idelüm
- 3 [^]Arızun hasretinden akıduram
Dîdeden Nîl ile Aras n'idelüm

Hele biz dirdük iltimâs idelüm
Hâsil olmazsa mültemes n'idelüm
- 5 Cem nice istemeye vaslunu kim
Gitmedi cândan ol heves n'idelüm

CCXIII

- 1 Gamzesi tûgin çeküp kasduma ol yâr—i kadîm
Kasd—i bismil kîlsa bismî 'llâhi'rrahmâni'rrahîm

Kûyuna dil yol bûlup el—hamdülli'lâh kim yine
Virdi Rabbü'l—âlemîn ana sıratü'l—üstakîm
- 3 Müşg—ile zülfün çeker her safhada bir kayd—i sah
Devr—i haddünde olaldan nûsha—i hattun sakîm

Gel ayân it eşk—i çeşmümde hatun nakşini kim
Sikke olmayınca bulmaz kıymeti dînâr ü şîm
- 5 Dûrr—i eşküm hâsılıdur hâk—i pâyun cevheri
Zülfün el uzatmasun lâ—takribu mâle'l—yetîm

Açılıdan üstüne iyî mâh—rû bâb—i kerem
Dil dilinden gitmedi hergiz nevâ—yi yâ—kerîm

- 7 Didüm iy dil—ber dimişsin kim Cem'i öldürmeye
Didi yok vallâhi yok billâh ü tallâhü'l—azîm

C C X I X

- 1 Çün melâhat mîsrînun tahtında sultânın begüm
Yûsuf—ı hüsn ü letâfet şâh—ı hübânsın begüm

Kıl kana'at bir ciger biryânını ma'zûr tut
Bir iki gün hâne—i dervîşe mihmansın begüm
- 3 Ebr bigi karşısından sen mehün gitmez rakîb
Anun—içün dîde—i usşâka piñhânsın begüm

Dün beni öldürmege kasd eylemiş—idün bu gün
Şöyle benzer kim o hayr işe peşîmânsın begüm

Koma kim hîcrün şebinde senden ayrı olavuz
Kıl tecelîl meclise çün mâh—ı tâbânsın begüm
- 6 Gel günâhı var dime öldür Cem'i sabr eyleme
Cûrmüni yazmaz ferîste dahı oğlansın begüm

C C X X

- 1 Bini redd itme kapundan bir dem iy şâhum benüm
Kim odur yüz sürecek âlemde der—gâhum benüm

Şem'—i rûyun hasretinden her seher—geh iy sanem
Arş kandîlin uyarur şu'le—i âhum benüm
- 3 Âsitânundan beni dûr itmesün bir dem Hudâ
Kim işığın toprağıdır devlet ü câhum benüm

Gün yüzün göster koma zülfün gamından subha dek
Yire dökem yaşlarum seyyâresin mâhum benüm

5 Âh—i Cem'den iy meh—i nâ—mîhr—bân eyle hazer
K'oda yakar âlemi âh—i seher—gâhum benüm

C C X X I

- 1** Ol semen—sîmâ vü sîmîn—ber ki yârumdur benüm
Hâsılı dünyâda vü ukbâda varumdur benüm
- Şol kadar seng—i belâ yağdurdı hicrûn başuma
Şimdi ahcâr—i belâ seng—i mezârumdur benüm
- 3** Gam ayağına yüzüm înak eylesem ayb eylemen
N'ola izzet eylesem çün eski yârumdur benüm
- Şâh—bâz—i zülfüne sayd olalı tîhû—yi dil
Mürg—i devlet—âşyan her—dem şikârumdur benüm
- 5** Bağlayaldan Cem izârunla nizâm—i nazmını
Söylenen dillerde şî'r—i âb—dârumdur benüm

C C X X I I

- 1** Yazarken ışkı şerhin yana yazdum
Çün evvel yanayazdum yana yazdum
- Lebüñ yanında hat n'eyler didüm dir
Mahabbet—nâmedür kim câna yazdum
- 3** Kemân ebruna îd—i Yuslatunda
Kabûl it cânumu kurbâna yazdum
- Ne denlü dil dilerse tîr—i gamzen
Ciger kanı ile peykâna yazdum
- Hayâl—i hatt—i haddünilde iy mâh
Tîlism—i genc imiş virâna yazdum
- 6** Kitâb—i tıbbı tıbb içinde iy dost
Cefâ vü derdüni dermâna yazdum

Didüm iy gamze kanmadun mı kana
Didi kanun içicek kana yazdum

Dil ü cân safhasında küfr-i zülfîn
Ne denlü küfr ise Îmâna yazdum

Kabûl eyle şenâ kim Cem kulundan
Bu arz-i hâli sen sultâna yazdum

- 10 Yazarken ruhlarun vasfında nâme
Elümden hâme düşdi yana yazdum

C C X X I I I

- 1 Dil olalı Kâ 'be-i işka harîm
Çekdi hayâl-i hatun ana harîm

Yazdı kadd u zülf ü dehânun senün
Mushaf-i hüsnüne elif lâm mîm

- 3 Toprağa sahma dür-i eşkümi kim
Düşdi ayağına çu bir kaç yetîm

Düşse yüzün pertevinün zerresi
Cennet-i Firdevs ola nâr-i cahîm

- 5 Yaka kamer-i hey'et takvîmini
Ger göre takvîm-i cemâlün hakîm

Gonca safâdan yakasın çâk ider
Gül yüzünün vasfini ansa neşîm

Oldı gözün sihri-y-ile cân-i Cem
Nergis-i sevdâ-zede gibi sakîm

- 8 Cânumu ditretse n'ola rûz-i hicr
Zelzeletü's-sâ'ati şey'un azîm

C C X X I V

- 1 Mümkin degil bu hod ki şehâ âşinân olam
Yiter bu denlü bana ki sînün gedân olam

Bir gün irerse dest—i inâ yet fakîrüne
Yıllarla yolun üzere düşüp hâk—i pân olam
- 3 Derd ü belâsı câna yiter niçe bir gönü'l
Işk odına tutışmağa ben reh—nûmân olam

Didüm ki kulunam bana çekdürme derd ü gam
Didi ki bu yiter sana kim pâd—şân olam
- 5 İy şâh—i hüs'n Cem bigi dâ'im belân—ila
Yazuk degül mi odlara yanam gedân olam

C C X X V

- 1 Belâ—durur gam u derd—i habîbi ben bilürem
Veñ odur yine ol gam tabîbi ben bilürem

Garîb gönlümi zülfünde hâlini bana sor
Ki her gice ne çeker ol garîbi ben bilürem
- 3 Hemîşe gussanı yir lutfunı görür ammâ
Yidügi hakkını bilmez rakîbi ben bilürem

Didi ki sîb gerek mi yapısu gabgabına
Didüm ki bana irişen nasîbi ben bilürem
- 5 Figân u nâle kılur Cem kimesne bilmez âh
Olalı güñ yüzünün andeñîbi ben bilürem

Saçun hayâline zünnâr bağlandurdu gönü'l
Görinse çeşmine zülfün sañîbi ben bilürem

C C X X V I

- 1 Mümkin olmaz ki ben ol la'l-i şeker—bârı öpem
Kadeh irür lebine ola k'anı bârı öpem

Ne safâdur bana sen bûseni virmezlenesin
Ben alam leblerüni ağzuma yıl—vârı öpem
- 3 Kâ'be yüzünde benün çün Hacerü'l—Esved imiş
Yaraşur her nefes ol hâl-i siyeh—kârı öpem

Ayağın öpmege çün irmez elüm dürişeyin
Ola kim hâk—i rehün olduğu yolları öpem
- 5 Cem döküp yaşları dürrini budur zikri müdâm
Hîç ola mı ki ben ol la'l-i durer—bârı öpem

C C X X V I I

- 1 Toprağum levhinde kılmağa gamun şerhîn rakam
Rûzgâr eyler ölicek üstüh anumdan kalem

Geh havâle âteş—i işk idesin geh nâr—i gam
Niçe bir bu resme ben dil—haste yanam yakılam
- 3 Dîdeden hûn—âb u dilden hûn—i nâb akar müdâm
Lâle rûyun yâdına iy gonce—leb her dem—be—dem

İy sanem nâz eyleme cevr ü cefâdan vâz gel
Bu cefâ vü cevr—ile sanma ki senden usanam
- 5 Didi gel kes zülfümi al yâd—gâr olsun didüm
Kendü ömrümden kesem bir kılın anun kesmeyem

Şîne tîr—i âhdan şöyle müşebbek oldu kim
Âteş—i dil her şikâfindan çeker her—dem âlem

- 7 Gel dirîğ itme lebün câmını Cem'den bir nefes
Tâ dinilsün leblerün câmına iy meh câm—ı Cem

C C X X V I I I

- 1 Cân ü dil delmek diler tîrûn begüm
Âferîn bu—y—isâ tedbîrûn begüm

Bir dahı var—isâ gamzen bigi tîr
Îşde başum işde şemşîrûn begüm
- 3 Çün yüzün güldür kadün serv—i revân
Gül—şen—i cândur senün yirün begüm

Gamzen âhû—yi dile zahm uralı
Gey zebûndur koma nahcîrûn begüm

Hüsne kîsrâdur kaşun tâkına as
Zülfuni kim ola zencîrûn begüm
- 6 Kilk—i kudret nokta yazmış hâlüni
Yazar iken nakş ü tasvîrûn begüm

Cem yüzün hâkister iken kıldı zer
Hey nice cevherdür iksîrûn begüm
- 8 Toprak u su yirine müşg ü gül—âb
Gil olupdur k'ola tahmîrûn begüm

C C X X I X

- 1 Dün gice ol mâh—i mihr—ârâyı mihmân eyledüm
Hüsni dil mülkinin tahtında sultân eyledüm

Yaşlar akıtdum yüzüme yâr meyl itsün diyü
Sîm ü zer arz eyleyüp tezyîn—i dükkân eyledüm

- 3 Şol kadar kan ağladum kim dâr-ı dil dîvârinun
 Bir taşın yâkut ü bir taşını mercân eyledüm
- Alnuna sür bâri gel boynuna alma kanımı
 Cânumı çün kaşlarun yasına kurbân eyledüm
- 5 Sen azîz-i misr-ı hüsün olalı iy Yûsuf-cemâl
 Ben zenahdânun cehin gönlüme zindân eyledüm
- Olamaz cevher ayârı hâk-i pâyuna ayâr
 Hüsünue çün keffe-i çeşmümî mîzân eyledüm
- 7 Yâr geldi kim göre Cem gönlünün vîrânesin
 Bir ciger kalmışdı anı dahı bir yân eyledüm

C C X X X

- 1 Bin yıl yanarsa işk odına bir karâra Cem
 Bahr-ı gamunda gelmeye hergiz kenâra Cem
- Dimiş hatuna nâfe-i Çîndür hatâ-y-ila
 Bu yüz karasila kapuna nice vara Cem
- 3 Ger taş degülse yüregün iy Cem terahhum it
 Taş-ısa dahı döymeye bu intizâra Cem
- Lutfun-durur ki hâk-i rehümdür didün veî
 Degmezdi iy sanem bu kadar i'tibâra Cem
- 5 Fürkat hazâni şöyle sarardursa benzini
 Hîç ummazam ki iriše fasl-ı bahâra Cem
- Tîr-i belâya karşı tutupdur siper gibi
 Yâ-Rab ne kıldı n'eyledi bu rûzgâra Cem
- 7 Had yok belâ-yı dehre yüz ur âsitânına
 Dök yaşlarun sitâresin iy bî-sitâre Cem

CCXXXI

- 1 **Getürdükçe sabâ yilli gubârını diyârından**
 Gözüme tutlyâ bigî çekem her—dem gubârından
 Leb—i fa'lün şarâbından ezel bezminde nûş itmiş
 Gönül mest ü harâb oldu gör ol hamrun humârından
- 3 **Gel iy serv—i sehî bir dem kenâra vaktidur seyrün**
 Ki yir yüzini âb itdüm gözümün çeşme—sârından
 Yaşum gözüm bunarını harâb—i seyl—i eşk itdi
 Dahi el yumaz ol dil—ber gözümün cûy—bârından
- 5 **Lebün yâdına hâk olsam ziyâret—gâh—i işk olup**
 Alurları müdâvâya mezârum hâk—sârından
 Güneş gice irişüpdür diyü tutar kenâra yüz
 Tecelîl kîlsa gün yüzün eger zülfün kenârından
- 7 **Hatun sevdâsı—y—la Cem ne resme hâk olduğuın**
 Sorarsan bilesin hâlin mezâri sebze—zârından

CCXXXII

- 1 **Ömrümün mîhrin kara zülfün zevâl itmek neden**
 Yâ kaşun fikriyle kaddumi hilâl itmek neden
 İşigünde dilleri sayd itmesün fettân gözün
 Bir harâmîye harem saydın helâl itmek neden
- 3 **Çün bilinmez zülf—i pür—çîni neden müşgîn imiş**
 Müşg—i Çîndür diyü zülfî kî ü kâl itmek neden
 Hey elâ gözlüm gönül almak dilersen âl ile
 Bende hod dil yok bilürsin böyle âl itmek neden

Gönlümün mülkinde dâ'îm derd ü gam eyler nizâ'
Bir harâbe üstine bunca cidâl itmek neden

- 6 Mushaf-ı hüsninde hattı çevre yüz tutdu didün
İy rakîb-ı rû-siyeh bu resme fâl itmek neden

Cânumu kurbân ider 1d ayıdur diyü gözün
Ya kaşundur görünen egri hayâl itmek neden

İy sanem ömrün-dürür bu zülf-i pür-çinün senün
Dâ'imâ toprağa salup pây-mâl itmek neden

- 9 Lâm-ı zülfün ışkına Cem hod elifden toğridur
Kaşlarun nûnu gibi kaddini dâl itmek neden

C C X X X I I I

- 1 Hasretâ derdâ ki dûr oldum yine dil-dârdan
Ol boyu ar'ar lebi şeker yüzü gül-zârdan

Ben garîb-ı hastenün hâlini bilmezsen ne tân
Kim ne bilür sağ olan hâl-i dil-i bîmârdan

- 3 Dostum dirsən lebüm cân oldı bûsem cânadur
Ben ana cân virürem tek dönme bu bâzârdan

Niçe bir dest-i cefâ çâk ide sabrum yakasın
Gülsin iy âmâñ-beden gel dâmenün çek hârdan

- 5 Küfr-i zülfünden kaçan Cem kurtıla didüm didi
Vaz gel kim kurtılır bu halka-i zünnârdan

C C X X I V

- 1 Gönül cânanesüz cânı n'idersin
Saçı küfrinsüz âmâni n'idersin

Rakîbi koma kûyunda nigârâ
Behîst içinde şeytâni n'idersin

3 Dilâ çün derdinî nî'met bilürsin
Taleb kılınâ ki dermânı n'idersin

Çü peymân—ila ahde turmayıçak
Pes idüp ahd ü peymâni n'idersin

5 Cem'i öldürme yâd itse dehânun
İdüp yok yire bu kanı n'idersin

C C X X X V

1 Niçe bir zülfün ucına dil—berâ cân asasın
Bâri öldür çekmeye her lahma çevirün tâsasın

Niçe demdür sana yır virdüm gözümde iy yaşum
Gidliğin vaktin revâ midur yüzüme basasın

3 Ben umardum gamzenün tırine cân idem hedef
Sen niçün cânâ kemân ebrûlarunu yasasın

Bağrumı kan eyleyüp senden revâ midur ki bu
Toldurásın kan ile her lahma çeşmüm kâsesin

5 Hancer—i hicrünle çün gönlini çak itdün Cem'ün
Vaktidur kim sâzen—i lutfunla ani kasasın

C C X X X V I

Dişlerün nazmın işitse âb olur dürr—i Aden
Kâkülün bûyini tuysa hâk olur müşg— i Hotan

Kâkülün dârına ber—dâr olmağa dîvâne dil
Anberîn sünbüllerün hazırlamış müşgîn resen

3 Hattunu fîkr eyler—iken kaddüni andum didüm
Rastı bu kâmete öykünimez serv—i çemen

Hâra saymaz Kâ'be-i kûyun muğaylanın gönü'l
Kim gül-i ter dir ana ol yâsemendür yâsemen

- 5 Cân virüpdür zülf-i müşgînün hevâsı ile Cem
Perde-i Beytü'l-Mutahhar'dan kılun ana kefen

C C X X X V I I

- 1 İy benüm bağrumu dâğ-i gamla pür-hûn eyleyen
Yaşumı şîrîn lebi yâdına gül-gûn eyleyen

Didüm iy dil-ber çü kânun eyledün kan eyleme
Didi kim âdet-dürür kan ide kânûn eyleyen

- 3 La'l-i dür-pûşun var-iken dişlerün nazmîn görüp
Yanılır âlemde vasf-i dürr-i meknûn eyleyen

Niçe nâlân olmayam kim bu dil-i miskînümün
Hâlini sormaz girû zülfine meftûn eyleyen

- 5 Leyl-i zülf-i girih-ârını Cem boynına tak
Çünkü sensin anı bu âlemde mecnûn eyleyen

C C X X X V I I I

- 1 Kemend-i zülfünü her-dem ko âşikâr olsun
Ki cân ü dil anı görüp ana şikâr olsun

Hadeng-i gamzeni cânâ çü virdün alma yine
Ki cânda saklayayı'n anı yâd-gâr olsun

- 3 Kiyâmete şu kimesne kim eyleye inkâr •
Kiyâm-i kâmetüni di ki şerm-sâr olsun

Çü tîrini dil ü cânumdan itmedi takşîr
Keremler eyledi gamzen cihânda var olsun

- 5 Yüzünde kâkülüni târ-mâr eyle ki Cem
Kara saçun gibi iy dost târ-mâr olsun

C C X X I X

- 1 İçelüm câmî râh—i rûh olsun
Akla kuvvet dile fütûh olsun

Zâhidâ virmegil bana tevbe
Tevbeye tevbe—i naşûh olsun

Ruhları şevki—y—ile sun bâde
Sâkiyâ sohbet—i sabûh olsun

Akd—i zülfüni boynuma bend it
Ki dil ü cânûma fütûh olsun

5 Sabr—i Eyyûb vasluna niçे bir
Tut ki Cem ömri ömr—i Nûh olsun

C C X L

- 1 Ak iy gözüm yaşı kan—ila kim şarâb olasın
Yan iy ciger gam—i işk—ila kim kebâb olasın

Ne hâsil itmeyecek bezmümüzi nûrârnî
Tutam ki burc—i melâhatda âf—tâb olasın

3 Ne kıldum iy şiken—i zülf—i anberîn sana kim
Arada mâni olup yüzine nikâb olasın

Ne diyem iy dil—i pür—sûz dâd elünden dâd
Beni cihânda harâb eyledün harâb olasın

5 Şu denlü derde giriftârı var habîbüñ kim
Arada sanmağıl iy Cem ki sen hisâb olasın

C C X L I

- 1 Ser—geşteyem ol zülf—i siyeh—kârun elinden
Dil—hasteyem ol nergis—i bîmârun elinden

Hâkim o—durur bana yine zulmî ol eyler
Ben kime şikâyet ideyin yârun elinden
- 3 Öpüp elini düşdüm ayağına rakîbüñ
Kurtarımadum sen gülü ol hârun elinden

Yüzüne gelüp la'lüne el sunduğu için
Kanlar yudaram hatt—i siyeh—kârun elinden
- 5 Cem boynına bend eyledi rahm eylemeyüp âh
Feryâd ü figân turre—i tarrârun elinden

C C X L I I

- 1 Niçe bir dil vireyin kâkül—i pür—çinün için
Niçe bir kan yudayın ol leb—i rengînün için

Her gice mihr ruhun degdi diyü mâh düşer
Revzenünden aşağı bûse—i bâlinün için
- 3 Husrevâ kûh—i gamunda n'ola Ferhâd gibi
Terk—i cân eyler—isem şol leb—i şırınün için

Zenâhun şibine dış biler iken nâr—i cefâ
Düşdî cân hirmenine gabgab—i siminün için

Çün kitâb—i ruh—i hüsnünde galât düşdi hatun
Gel kerem kıl kazid anı sanemâ dînün için

Cân—i usşâka cefâ eylememek resmini ko
Yoksa âlem yıkılır bu yını âylînün için
- 7 Kâr—ger olmağa efgân—i Cem iy sîm—beden
Bir du'a bilsem okurdum dil—i sengînün için

C C X L I I I

- 1 Kim perîşân olmaya bu sünbül-i pür-çînden
Kim siyeh-kâr olmaya bu hatt-i müşg-âğınden

Zülfün ucunda hat-i sebzünle hâlün sanasın
H âce-i Hindû—durur tûfi getürmiş Çîn'den
- 3 Zülf-i kâfir-kışını gör kim hat-i müşgînûne
Baş koşup âhir o miskini çıkarmış dinden

Kendüzini yig görürmiş kûyun itinden rakîb
Ya dahı ne hayr umarsın ol seg-i hod-bînden
- 5 Sen perî teshîri için dîde-i Cem iy kamer
Her gice seyyâre indürür yire Pervîn'den

C C X L I V

- 1 Öginürsen ki bana cevr ü cefâ eyleyesin
Yakdun odlara beni dahı bana n'eyleyesin

Hâsılı la'l ü ruhun derdinün iy gonce-dehen
Dilde dem dîdede nem dahı nem ola diyesin
- 3 Öpdüm ağızını uyurken uyanıp güldi didi
Bu dahı sana kalursa varasın söyleyesin

Gey yaraşur sana bu hüsn kabâsı sanemâ
Dilerem hüsn kabâsını hemîşe giyesin
- 5 Va'de vü'ahdi yalan eyleyüp iy piste-dehen
Nice bir bûse virem diyü Cem'i aldayasın

C C X L V

- 1 Didüm iy gül yüzlü gül yüzde ne hoş pür-hâlsin
Didi kim ol hallardan sen aceb bed-hâlsin

**Kâmetüm lâm olduğına bu siyeh bâhtumdan âh
Hâlüme iy zülf-i anber-bû hemîn sen dalsın**

- 3 Mahşer-i zülfinde ser-gerdân idersin gönümi
Benzer iy hatt-i siyeh kim nâme-i a'malsin

Düzd-i dil asılmağa iy zülf-i pür-çîn dem-bê-dem
Çîn ü Maçîn'de düzilmiş anberîn çengalsin

- 5 Ağzuna öykündüğün duymış sabâ dir gonceye
Epsem ol miskin bu sözden söylemesin lâlsin

Âh kim iy haste dil terkümüz uraldan bizüm
Ol perî-şânun perîşân zülfine pâ-mâlsin

- 7 İy ser-i zülf-i siyeh perr-i hümâ misin nesin
Gitme başından Cem'ün kim sâye-i ikbâlsin

C C X L V I

- 1 Açı yüzünü hicrüm gicesi tâ seher olsun
Çöz zülfuni dil gül-şen-i pür-müşg-i ter olsun

Didüm ko lebün vasfını tâhîr ideyin dir
Sen anı dilerdin ki kalem ney-şeker olsun

- 3 Zülfünde mutavvel olicak kıssa-i derdüm
Andur dehenün fikrini kim muhtasar olsun

Bî-sîm ü zer olmadı müyesser çü visâlun
Gözüm yaşı sîm ü yüzümün rengi zer olsun

- 5 Râ kaşlarınun yaşına kurbânlar olayın
Gamzen okının tîrine terkeş ciger olsun

Şol gamzelerün tîrine olmağa mukabil
Ten cevşen ü bu sîne-i sûzân siper olsun

- 7 Sür hancerüni meşhedi taşına Cem'ün kim
Çâk eylemege sînesini kâr-ger olsun

CCXLVII

- 1 Geldüğince sîneme gamzen okı ta'zîm için
Hâk-i pâyına fidâdur cân ü dil teslîm için

 Hüsünü bu ahsen-i takvîmde görse hakîm
Âf-tâb u mâha yazmadı rakam takvîm için
- 3 Arızun nârını zülfün gül-şen itmiş sanasın
Ateş-i sûzânî gül-zâr oldu İbrâhîm için

Mushaf-i ruhsâruna hatt-i gubâr-ıla lebün
Süre-i Kevser yazar dil tiflîna ta'lîm için
- 5 Hublik mülkine sultânsın berât-i hüsne
Kaşlarun tuğra yazaldan bu yidi ikfîm için

Halka-i zülfeynûne hoş düşmiş ol hâl-i siyâh
Gerçi kim bir nokta kâfi olmaz iki cîm için
- 7 Reng-i rûyunla yaşun çün sana sîm ü zer yiter
Bir dahı zer yok diyü gam yime iy Cem sîm için

CCXLVIII

- 1 Gözlerün kasduma hançer çekmesün âşûb için
Galib olanlar kaçan hançer çeker mağlûb için

Sîhhat olsa çeşmûme gil cismün için n'ola kim
Hoş devâdur Yûsuf'un pîrâheni Ya'kûb için
- 3 Ko yüzüm toprağı zer sursün berât-i hüsne
İy sanem çün rîg hacetdir kamu mektûb için

**Her kaçan zülf-i ser-endâzun sala çevgân-i müşg
Âşik olanlar basın meydâna atar tub için**

- 5 İşigün Kevser'le sulayup seher pâk itmege
Hûr-i cennet deste bağlar sünbülin cârûb için**

**Gird-i lâ'lünde hat-i yâkûtunun kim şîvesin
Cân virürdi görse ger yâkût ol üslûb için**

- 7 Yâr didi yoluma cân terkin it iy Cem didüm
Câna kalur mı muhibb olan kişi mahbûb için**

C C X L I X

- 1 La'lünün metni beyân olmazdı her tafsîl için
Hatt-i müşgînün havaşî yazmasa te'vîl için**

**Ya kaşun îd ayıdur kurbânun olsun hûblar
Şimdî mi oldu melek kurbân-i İsmâ'îl için**

- 3 Câmi'-i hüsünü kandîl-i ruhun tezâyîn için
Anberîn zencîr asaldan zülfün ol kandîl için**

**Kanda kim pâyun nişânı şekl-i mihrâb eylese
Niçe yıllar secde—gâh olur o yır Cibrîl için**

- 5 İşigünden ayrı gamdur hâsilum didüm didi
Şimdî mi oldu vatan terk eylemek tahâsil için**

**Mushaf-i hüsnde münzel sûre midür hatt-i yâr
Ayet-i rahmet midür yâhud bu ol tenzîl için**

- 7 Geçdüğince hâk-i pâyundan nişân kaldı diyü
Arzû yüzin sürer Cem kapuna takbîl için**

C C L

- 1 Kisvet-i fakra eger cân-ıla muhtaç olasın
Hâk isen dahı cihân farkına ser-tâc olasın

Penbe-i gûşunu çekdünse işit cân sözini
Arı ko dârı kabûl eyle ki Hallâc olasın
- 3 Mû-be-mû kadr-i ser-i zülfini yârun bilesin
Vâkif-i mertebe-i gev-şeb-i Mi'râc olasın

Çün murâdın beni gark itmeg-idi eyledün
Yiter iy kulzüm-i eşküm niçe mevvâc olasın
- 5 Yâr işkında eger kalb kumâşun var-ısa
Dilerem iy dil-i gam-dîde ki târâc olasın

Defter-i cevrüne sebt it beni didüm didi kim
Sanma bu defter-i gamdan ki sen ihrâc olasın
- 7 Âhir iy Cem seni lu'b-i ruhı şeh-mât kılur
Nat'-i işkında eger sanî-i Leclâc olasın

C C L I

- 1 Görinen mâh mı ki yine bu gün
Yâ güneş indi mi zemîne bu gün

Bî-hatâ zülfî şâmi çözse girih
Bû bağışlaya müşg-i Çîn'e bu gün
- 3 Yire geçsün yirini yirini gün
Çün bu yiter güneş yirine bu gün

Zülf-i küfrinde ne kerâmet var
Ki yüzün gördü geldi dîne bu gün

Veh ki asıldı kaşı tâkına dil
Sınmasayıdı bu âb-gîne bu gün

- 6 Gül yüzü şevki yâdi—y—ila n'ola
 Gonce—veş çâk olursa sîne bu gün
- Genc—i sabr umma gör dahı benden
 K'oldı yağma kamu hâzîne bu gün
- 8 Saldı habs—i külâha zülfini
 Girdi ceyş—i Habeş kemîne bu gün
- 9 Kesdi ol gün külâlesini meger
 K'irdi Cem ömri âhirine bu gün

C C L I I

- 1 Bu gün bir meh gönül tûrin müñîr itdi tecellâdan
 Sanasın hûrdur îndi yire firdevs—i a'lâdan
- Beşâret arz ider la'lî dem—i enfâs—i Îsâ'dan
 İşaret gösterür hüsnî kemâl—i sun'—i Mevlâ'dan
- 3 Saçı yüz zâhid—i huşki çeker seccâdeden ser—mest
 Irar bin âbidi çeşmi salâh u zühd ü takvâdan
- Saçı çîninde mir'ât—i cemâlinden cihân peyda
 Nûmûne arz ider nakşî meger kim nakş—i Mânâ'dan
- 5 İder zülf—i zer—endûdîn kaşı tâkina zer zençîr
 Ki yâ'nî hüsne kîsrâyam nişân uş Tâk—i Kîsrâ'dan
- Tağıtmış leyli—i zülfeynini evrâk—i gül üzre
 Bu Cem bî—çâre miskîni ki mecnûn ide Leylâ'dan
- 7 Veñî hatt—i siyeh—pûşı yaşamış leşker—i Fir'avn
 Tutar Mîsr—i cemâlini meded irmezse Mûsâ'dan

C C L I I I

- 1 Gül bana gerekmez bana sen gül de yitersin
Tek gül sanemâ gül de karanfil de yitersin

Dil bâğı harâb oldu kerem kıl nazar eyle
K'ol bağa begüm sen gül ü bülbül de yitersin

3 Koma ki hatun anber ü sünbüllene dâ'im
Bu bû-y-ıla sen anber ü sünbülide yitersin

Sen sağ ol eğer geçdi—y—ise devr-i gül iy dost
Cennet gülisin âleme sen gül de yitersin

5 La'lün var—iken sunma Cem'e bâde—i hamrâ
Çün mest ü harâb itmege sen mül de yitersin

C C L I V

- 1 Câm—ı la'lün var—iken kimdir mey—i nâb isteyen
Yâ görüp gül yüzünü gül—berg—i sırlâb isteyen

Devr—i hüsnünde lebün yâdına dâ'im kan yudar
Gül—şen—i cennetde bitmiş tâze unnâb isteyen

Leblerün dârû's—şifâsını açup Hindû benün
Çağırur iy teşne diller kani cüllâb isteyen

Nâle vaktında gözüm yaşın temâşa eylesün
Âşık—ı bî—çârelerden seyr—i dûlâb isteyen

Ay yüzin bedri şeb—i zülfuni pür—nûr eylemiş
Câm—ı la'lün dir ki gelsün seyr—i meh—tâb isteyen

6 Sâde düşmiş hâlden yârun ruhı kâşânesi
İy dil—i bî—çâre kimdir bî—meges h ab isteyen

İşgün hâki bisâtın nat'—ı dîbâ bilmeyüp
Taşdan özge bulmasun bâlin—ı sincâb isteyen

Nehr olüpdur yaşlarum gül yüzdé hattun yâdına
Devr-i guldür kanı gelsün sebze vü âb isteyen

- 9 Fikr-i ebrûn eylemez Cem mescid-i hüsnünde hîç
Kâ'be'de divânedür mahsûs mihrâb isteyen

C C L V

- 1 Her seher dil kan yudar bir ruhları gül-gûn içün
Hey ne kiydum kendüme ol yâr-i gendüm-gûn içün

Zülfî altında hat-i nev-reste kim saf bağlamış
Sanasın ceyş-i Habeşdür kim turur şeb-hûn içün

La'lüne hatt-i siyeh benzer ki şîrînlîk yazar
Kim nebât üzre lebün sihr okıdı efsûn içün

Kaşların üzre aceb düşmişdür ol Hindû benün
Gerçi kim bir nokta kâfi olmaz iki nûn içün

- 5 İy sanem benden kaçurma hâk-i pâyun cevherin
Tütîyiâ alsam gerek bu dîde-i pür-hûn içün

Leyli-i zülfûni tak Cem boyınına didüm
Anberîn zençîr olur mı hîç bir mecnûn içün

- 7 Devr-i müldür sen müdâm-ıla müdâm it devrünü
Sâkiyâ ger dûn degûlsen gam yime gerdûn içün

C C L VI

- 1 Ger haşre degin nâr-i firâkunla yanam ben
Sanma sanemâ hîç ki senden usanam ben

Ben söylemezem kimse benüm hâlümi bilmez
Yanayıdı cihân şerh-i firâkunu disem ben

- 3 Her nev'-ile cəvr eyleyici ben kula sensin
 Her vech-ile cevrün çeken iy dost benem ben
 Sensin beni nâlân iden iy dōst v'eger-ni
 Bu yolda figân itmege her lahma neyem ben
- 5 Kismet bu-y-imiş ikimüze iy Cem ezelden
 Kim dehr cefâsin çekerüz hem sen ü hem ben
- 6 Ben dimezen artuk ki cihân içre kerem var
 Gezdüm bulmadum bu cihân içre kerem ben

C C L V I I

- 1 Yüz sürüp ayağına öpmege dil-dârun elin
 Günde bin kez öperem yalvarup ağıyârun elin
 Cevre el sundı diyü kesme didüm zülfün ucın
 Didi ayb eyleme ger kesseler ayyârun elin
- 3 Dest-gîr ol bana bîmârun iken eyle şifâ
 Lâzımîdur ki tabibe tutâ bîmârun elin
 Dil ser-i zülfine bağlı yatup öper elini
 Müslümanın tutağı gibi k'öpe küffârun elin
- 5 Sen kerem kıl sanemâ bakma günâhına Cem'ün
 Ger eli kanda-y-isa kesme güneh-kârun elin

C C L V I I I

- 1 Arz it saçunu Rûm diyârı Hotan olsun
 Dendânunu keşf eyleki âlem Aden olsun
 Güftâra gel iy bülbül-i bostân-i melâhat
 Tûti işidüp sözünü şîrin-sühân olsun

Her yıl ki eser lutf—ila Kûyun tarafından
Cândur diyüben mürdeye sağ u esen olsun

Âşık ki ruhun şevkine cân eyleye teslim
Anun kefeni berg—i gül ü yâsemen olsun

- 5 Cân virtür asılmağa bu sevdâ —y—ila Cem kim
Tek boynına zülfün gibi müşgîn resen olsun

C C L I X

- 1 Çeker cevr ü cefâ dil senden ayru
Görür cân derd ü müşkil senden ayru

Benündür tohm—i gam dil mezra'ında
Hemîn bu oldı hâsil senden ayru

- 3 Olursa ravza—i Rîdvân gerekmez
Bana iy mâh menzil senden ayru

Ne demler çekdigi bu haste gönüüm
Degüldür vasfa kâbil senden ayru

Ruhun yâdına her—dem su yirine
İçer cân zehr—i kâtil senden ayru

- 6 Cihân mülkinde Cem bir dem dirilmek
Şehâ vallâhi müşkil senden ayru

C C L X

- 1 Dil yandı yüzün şem'ine pervâne midür bu
Cân düşdi saçun bendine dîvâne midür bu

Her lahzâ firâk u gamun olur dile mihmân
Yoksa sanemâ anlar içün hâne midür bu

- 3 Zülfüne gönül düşdi görüp hâl—i siyâhun
Dil mürgini dâma düşüren dâne midür bu

Vârâne-i dilde bulunur genc-i hayâlün
Ol genci nihân itmege vârâne midür bu

- 5 La'lün Cem'e bir câm sunupdur soraram kim
Ol tevbe unîtdurıcı peymâne midür bu

C C L X I

- 1 Çîn-i zülfünden alalı bir bû
Cümle hûn oldu nâfe-i âhû

Geldi ^îmâna dîl yüzünde didi
Eşhedü-en lâ-ilâhe illâhû

^Ateşin dilde çeşm-i fettânum
Yir tutar mîydi olmasa câdû

La'l-i dûr-pûşî hasretinden âh
Sadef-i çeşmüm akıdur lü'lü'

5 Çesmüm oldu yolunda âb-i revân
Olalı kirpügüm ana cârû

Eşk-i çeşmüm gamun kurıtsa ne gam
Akduğrı yire çün akar yine sû

7 Cem iki kibleye tutar yüzini
Kible olalı ol iki ebrû

C C L X I I

- 1 Anberîn midür bu zülf-i müşg-bû
Kim hacîl eyler hemîşe müşgi bû

Sürh-rû olur sekirden her yana
Eşküm anun'çun olupdur sürh-rû

- 3 Yâd—ı lâ'lünle şarâb akar müdâm
Hâkümi ger rûzgâr ide sebû
- Râst gelmez gözlerüme ârizun
Geç gelür deryâya lâ—büd gelse sú
- 5 Gâh deyre varuram geh mescide
Ya'ni kim yârı araram kû—be—kû
- Gel beni ağlatma la'lün yâdına
Çün ziyân eyler şeker tengine sú
- 7 Haşr—ı zülfeyni hisâbin hoş bilür
Sen kıyâmet—kâmetün Cem mü—be—mü

C C L X I I I

- 1 Dün saldı bana karşı nikâb ol büt—i meh—rû
Âheste su'âl itdüm ez'ân dil—ber—i hoş—hû
- Dîdüm bu ne gözdür bu ne yüzdür bu ne kaşdur
Didi biri mü'min biri kâfir biri câdû
3. Didüm bu ne kaddür bu ne haldür bu ne hatdur
Didi biri ar'ar biri anber biri hindû
- Didüm bu ne bendür bu ne dildür bu ne saçdur
Didi biri bülbül biri fulfül biri gîsû
- 5 Didüm bu ne nâz ü ne itâb ü ne cefâdur
Didi biri nâz ü biri işk ü birisi hû
- Didüm kani aklum kani gönlüm kani cânnum
Didi biri pînhân biri hayrân biri bağılu
- 7 Didüm ki Cem'ün hâli nedür çeşmün elinden
Didi ne sorarsın nicedur âh—ila sayru

C C L X I V

- 1 Kenâr idem diyü bilün kimerde
Delü gönlüm umar kılca kemerde

Nisârundur kamu eşk-i durer-bâr
Ne kim hâzır bulunursa nazarda
- 3 Çemendür sanki su altında bitmiş
Hayâl-i hatt-i dil-ber çeşm-i terde

Gözüne nergis öykünmiş didi gül
Başret yoğ-ımış bu bî-basarda
- 5 Hatun sevdâsı-y-ila cân virürsem
Ne reyhânlar bite bu kâse-serde

Didüm bu haller la'lünde n'eyler
Didi ki noktalar yok mı şekerde
- 7 Deleydün gamzen-ile bir göreydün
Ki kaç peykân bulunur bu cigerde

Mutavvel zülfünün şerh-i bedî'in
Dehânum dir beyân-i muhtasarda
- 9 Cihân rindi olupdur Cem ki her-dem
Gözi gönlü şarâb ile püserde

C C L X V

- 1 Görüp zülfeynünü dil düşdi ağa
Şehâ rahm eyle tolaşdı duzağa

Düşümde gördüm iy mâh eyle ta'bîr
Ki sen mâhi ben almışdım kuçağa
- 3 Nigâra gamzeni cânum göreliden
Ölecek gibi katlanur bıçağa

Lübün cânum olalı ben Hudâ'dan
Dilerem kim gele cânum tudağa

- 5 Rakîbe söyleme sırrunu iy dost
Yayılır âleme düşer kulağa

Benüm hâlumi bîlmezsen n'ola kim
Ne rûşen ola sayru hali sağa

Beni redd idüp anmazsan n'ola kim
Dile gelmez düşen gözden ırığa

- 8 Yüzün şem'ini cân—ı Cem görelden
Düşer pervâne bigi ol çerâğâ

C C L X V I

- 1 Öykünür imiş bu hat—ı dil—dâra benefše
Sonra oldı hacıl başladı inkâra benefše

Sünbül hatuna reşk iledüp bâğ—ı ruhunda
Toçrak döşenüp yüz vurur ahcâra benefše

- 3 İy ruhları gül gül—şene geldügün işitmış
Müşg ile buhûr eyledi yollara benefše

Gül yüzde görüp sünbül—i müşgînünü iy dost
Toprağa suçûd eyledi bî—çâre benefše

- 5 Mesken tutar ise n'ola zülfünde dil—i Cem
Zîrâ ki gelür hoş dil—i bîmâra benefše

C C L X V I I

- 1 Güffâchlârunun arz ıdeli bâğ—ı benefše
Bîr—iste—i güldür ki ola bağı benefše

Sünbul saçuna çünkü dükel şîfte vü zâr
Dîvâne gibi yâ ne gezer tağı benefše

- 3 Peykânlu dile urma igen dâğ—ı belâlar
Kim lâle bigi götürmez dâğı benefše

Gül yüzde bulurdu hat—ı müşgîni sanasın
Başdan başa zeyn eyledi uçmağı benefše

Sarmazlar idi destesine rişte hemîşe
Sünbul saçunun olmasa tutsağı benefše

- 6 Âhû gözün olmasa gazâl—ı Hotan ü Çin
Hattundan olur mı—y—idi otlağı benefše

Her kimi ki hâk eyleye ol hatt—ı semen—sâ
Bitüre hemîşe teni toprağı benefše

- 8 Lâf eyleyicek hatt—ı perîşâni geçermiş
Sûsen işidüp didi ki kulağı benefše

İy Cem ruh—ı gül—zârını seyr eyle ki dâ'im
Güller bitürür hârı vü yaprağı benefše

C C L X V I I I

- 1 Dil giriftâr olalıdan zülf—i müşg—âmîzüne
Cân ü dil kurbân ola şol gamze—i hûn—rîzüne

Cân—ı şîrîn virmişem Ferhâd gibi husrevâ
Şol ruhi gül—gûnun ile kâkül—i şeb—dîzüne

- 3 İşkuna gönlüm düşelden dil—berâ cân terk idüp
Dâ'imâ baş oynaram şol gamze—i hûn—rîzüne

Mâh—rûlар mîhrini Hak sana kîlmamış naşîb
Sûfiyâ bildüm sebeb budur senin perhîzüne

- 5 Derdine dermân olurdu iy kamer—çehre Cem'ün
Ger ireydi bir nefes la'l—i güher—âmîzüne

C C L X I X

- 1 Gamzen dil üzre her—dem urur yara yaraya
Çeksün belâyi ola ki sen yâra yaraya

Ger göstereydi meh yüzin ol mâh—rû bana
Cân ü gönü'l vireydüm ana bir nezâreye
- 3 Her pâresi çü zülfün ucında şikestedür
Rahm eylesen n'ola bu dil—i pâre pâreye

Hattun cemâlün üzre senün iy semen—beden
Almış benefşe berg—i gûlü sahki araya
- 5 Cem gibi bulımaya cefâ —keş kimesne hîç
İşbu cihâni ger geze ser—tâ—ser araya

C C L X X

- 1 Terk eyleyeyin gönlümi cânâna gerekse
Cânumı fidâ ideyin ol câna gerekse

Ger saklar isen genc—i hayâlünü kerem kıl
Gönlümde nihân it anı vîrâne gerekse
- 3 Ger mümkün ise kûyunu bir dem vatan itmek
Cân ü dilümi al sana şükrâne gerekse

Dur müdde'i yâr alsal gerek cânumu didüm
Cânuma benüm minnet o cânâna gerekse
- 5 Çün yoluna cân vireni terk eyledün iy dost
Ağyârı getür yanuna bî—gâne gerekse

Zencîr—i girih—gîri çü bu zülf—i siyehdür
Bend eyle Cem'ün boynına dîvâne gerekse

C C L X X I

- 1 Yüzün görelî ol iki sünbul arasında
Dil hastî yatur bend—ile kâkül arasında

Hâlün sanemâ gül yüzün üstinde gören dir
Hindû—beçedür düşdi yatur gül arasında
- 3 Gül ruhlarunun vasfi—durur iy şeh—i âlem
Her lahza giden gulgule bülbül arasında

.Çeşmümde hayâl—i lebün iy dost meselde
Bir sâgara benzer ki ola mül arasında
- 5 Zincîr—i gamundan sanemâ eyleme âzâd
Kim Cem bigi kul olmaya bin kul arasında

C C L X X I I

- İtdi bir mihr—i cihân—tâb tecellâ bu gice
Kim kamer nûri ana olmadı hem—tâ bu gice

Görelî gün yüzini leşker—i ışkına hemân
Eyledüm cân ü gönül mülkini yağmâ bu gice
- 3 Çünkü sen hûr—i cinân bizüm ile aşkı kılur
Oldı bu meclisümüz Cennet—i Me'vâ bu gice

Mey—i la'lünle demidür vîrevîz câna safâ
Çünkü esbâb—i tarab oldu müheyyâ bu gice

- 5 Şeb—i hicrâna nihâyet bulunur çünkü yine
İtdi hurşîd—i cihân—tâb tecellâ bu gice

Cem'e yüz tutdı yine burc—i sa'adet güneşi
Ki güneş gibi görindi ol ruh—i Zîbâ bu gice

- 7 Büy—i zülfünle yalınız sanemâ bağ dègül
Müşg—bû oldu kamu dâmen—i sahrâ bu gice

C C L X X I I I

- 1 Çün tuflû' eyledi ol mîhr—i münever bu gice
Yaraşur âlem ola gün gibi enver bu gice

Mey—i la'l—ile müdâm eyleyelüm aş u safâ
Kim gönül istedüğü oldu müyesser bu gice

Şeb—i mi'râc midur bu acebâ yoksa bize
Leyletü'l—Kadr midur k'oldı mukadder bu gice

Dil—berün zülfine mi uğradun iy bâd bu dem
Ki neşmün dağıdur her yana anber bu gice

- 5 Demidür kim yine hoş diye sürâhî kulkul
Vaktidur kim tolana arada sâgar bu gice

Çün yüzün şem'i safâdur bize iy nûr—i Hudâ
Dil yakar üstüne pervâne bigi per bu gice

- 7 Diline almaya Cem bir dahı tekrâr şeker
Çün lebün sundu ana kand—i mükerrer bu gice

C C L X X I V

- 1 Bâd—ı sabâirişmedi pây—i semendüne
Serv—i sehî yitişmedi kadd—i bülendüne

Ben de işigüne sanemâ bende olmuşam
Cân bend olalı zülf—i siyâhunda bendüne
- 3 Miskîn gönü'l belâ vü gamun mesken eyledi
Nâ—gâh tolaşalı şu miskîn kemendüne

Dermândeyem demidür iriş iy tabîb—i cân
Dermân lebünden eyle yine derd—mendüne
- 5 Cem h an—i la'lünü analı geldi cân lebe
Sen búse bahşın it sanemâ müstemendüne

C C L X X V

- 1 Her kaçan kim hasret—i rûyunla kılam dilden âh
Âhum odından yanar oda felekde mihr ü mâ

Zülf—i müşgînün ucandan hattun oldı âşikâr
Gör neler getürdi âhir başuma baht—i siyâh
- 3 Der—gehünde her gün âh itmek günâh—isa şehâ
Şöyle benzer ben kulundan eksük olmaz her gün âh

Bir nefes dûr olmağa senden rıza virmez gönü'l
Ger ola mûlk—i cihâna senden ayru pâd—şâh
- 5 Hasret—i hattunla cân virdügümî şerh eyleye
Dil uzadup sînemün üstinde biten her giyâh

Dil cefâ—yi zulmet—i hicrânda kalurdı müdâm
Ger cemâlün âf—tâbi olmasayı özr—h âh
- 7 Zülf—i müşgînün hevâsiyla Cem'ün hâk olduğın
İşidenler diye cândan tayyibâ llâhu serâh

C C L X X V I

- 1 Lâ ılünden olmadı dile sıhhat ne fâ'ide
Vaslundan ırmedi bana râhat ne fâ'ide

Bir lahma meclisümüze eylemedi tulû
Ol âf-tâb-ı burc-ı sa'adet ne fâ'ide
- 3 Devlet bu-y-ıdı bana ki yüz sürem izüne
Yokdur başumda çünkü bu devlet ne fâ'ide

Hicrün şebini vasl-ıla çün rûşen eylemez
Yanmak arada şem'-i mahabbet ne fâ'ide

İy Cem çü bî-vefâ-durur ol yâr-ı pür-cefâ
Çekmek yolında bunca meşakkat ne fâ'ide
- 6 Kadd ü dehân ü rûyun ile hoş geçenlere
Tûbâ vü Âb-ı Kevser ü cennet ne fâ'ide

C C L X X V I I

- 1 Koparur başuma kıyâmet âh
Ne belâdur bu kadd ü kâmet âh

Devletümdür visâl-ı yâr ammâ
Bana yâr olmadı bu devlet âh
- 3 Baş komak pâyuna sa'adetdür
Lîk yok başda bu sa'adet âh

Hattı tezvîrine kaşı şâhid
Gör ne eğri kılur şahâdet âh
- 5 Çünkü zulmü yine sen eylersin
Cem kime eylesün şikâyet âh

C C L X X V I I I

- 1 Niçe bir nâz idesin şol gamze—i gammâz—ila
Nâzdan gel vâz gel yakdun bizi ol nâz—ila

Dest—gir olmazsa lutfun âşiyân—ı vasluna
Mürg—i dil hergizirişmez iy perî pervâz—ila
- 3 Bu dil—i nâlânı zülfünden niçün dûr eyledün
Çün şikâr olmak da lâzimdür ceres şeh—bâz—ila

Perde—i usşâkda çün bûse—lik itdün karâr
Mutriba ateş düşürdün cânuma ol sâz—ila
- 5 Nâle vü efgânı çınratdı dile çün tâs—i işk
Vaktidur iy Cem ki râzun diyesen avâz —ila

C C L X X I X

- 1 Ham kıldı kadüm derd ü gamun bârı sebeb ne
Çekmek bu kadar derd ü gamun bârı sebeb ne

Bir bûse virem dimiş iken gonce dehânun
Terk itdi yine yok yire ikrârı sebeb ne
- 3 Gül—zâr—i cemâlün gülü gül gibi gülelden
Reşkinden ider ol güle gül zâri sebeb ne

Hattun var—iken kesme ser—i zülf—i siyâhi
Kat' eylemek ol kâfire zünnârı sebeb ne
- 5 Bir bûseye bin cân viricek yok didi gamzen
Serd eylemek iy dost bu bâzârı sebeb ne

Zülfün koma kim hem—ser ola bâd—i sabâya
Virmek yile ol nâfe—i Tatar'ı sebeb ne

- 7 Sen pister—i nâz içre yatup gül gibi her—dem
Cem derd—ile bâlîn idine hârı sebeb ne

C C L X X X

- 1 Dir gören bu zülf—i müşgîni ruh—i dil—dârda
Hoş dükân—i müşg açılmış güse—i gül—zârda

Germ olup kendüyî teşbih itdiği'çün yüzüne
Yakdilar şem'ün zebânnin asdilar bâzârda

- 3 Leblerüne zülfün irdükçe ko kim yüz süreyn
Zer—nişân olsa yaraşur la'l—ile zünnârda

Nâr u nûrâ ârizi nûrin nice teşbih idem
Kim bulınmaz ruhlarının nâri nûr u nârda

- 5 Sen tecelli kılalı dil hânesinde kan—ila
Âh şâhum yazaram ben her der ü dîvârda

Lâceverdi hatt ile müşgîn hatun cedvel çeker
Safha—i gülde ki yokdur şîvesi pergârda

- 7 Çem yüzünden gayriya bakmadığı budur sebeb
Aşık—i dîdâr olan kalur hemâñ dîdârda

C C L X X X I

- 1 Arz—i dîdâr eyleyüp dil—ber didi bak hâlüme
Ağladum didüm ko anı bir nazar kıl hâlüme

Su gibi dökdüm hevân odında toprak başuma
İy dirîğâ vâkif olmadun dahı ahvâlüme

- 3 Mahşer—i zülfünde hattundan siyâh olur günüm
Her günâhum yazılırsa nâme—i a'malüme

Dün öpüp mushaf yüzün kıldum tefe'ül iy sanem
İki âlem reşk ider bu gün bu zîbâ fâlüme

- 5 Gam Cem'i pa—mâl idüpür zülfüne didüm didi
Mahlas isterseñ eger gel sâye—i ikbâlüme

C C L X X X I I

- 1 Şol büt—i Efrencî kim kâküllerin kîlmış girîh
Sanasın giymış ten—i ȳımînîne zerrîn zirih

Serîv kaddünde turuncî gabgabun sîbin gören
Dir nihâl—i sidre vû nâz üzre bitmiş tâze bîh

- 3 Gönlümi vîrân idüp almak diler câdû gözün
İy dîrlîga kim bana çok gördü bir vîrâne dih

Tîrüne ȳinem nişân olmaña kurbân olduğum
Kaşlarun yayına zülfün rîsmâni takdî zîh

- 5 N'ola Cem zünnâr—i zülfün bağlanursa iy sanem
Kâkülün kûfri çü ȳımâna olupdur müştebih

C C L X X X I I I

- 1 Ben mukâbil tutmazam iy meh cemâlün aÿına
Ger felekden ay ine ola mücellâ âyine

Sırça gönâlüm sindi pâ—mâl oldı seng—i gamdan âh
Korkaram kim zahm ire nâ—geh hayâlün pâyına

- 3 Cevri çokdur sa'id—i ȳımînün sal boynuma
İy sanem her kişi kâni'dür çü kendi payına

İrdügince tîr—i gamzen ȳine—i mecrûhum
Haste gönâlüm çağırur kurbân olayın yayına

- 5 Gamzenün peykâni kalmış ȳinede fettân kaşun
Bir dahisün gönderür kim var anı ara yine

Tır—i gamzen yanlışup cândan güzer kılmış meger
Cân atup bîri dahı irişdi anun payına

- 7 Râyına kej râ kaşunun kim buradan cân—i Cem
Varımaz oraya kim irişe fîkr ü râyına

C C L X X X I V

- 1 Rasti cârı terk iderdüm la'l—i cânâن olmasa
Şöyle ben cânum virürdüm ana ger cân olmasa

Zülfüne kâfir didüm döndüğü—y—içün dînden
Mushaf—i hüsnün gibi öninde Kur'ân olmasa

- 3 Mescid—i hüsnünde dâ'im mu'tekif olmazdı ger
Hattunun içinde iy meh gizlü îmân olmasa

Mîsr—i hüsnünde esîr olmaz—idi dil Yûsuf'ı
Ger zenahdânun çehi mânend—i zindân olmasa

- 5 Lebleri şeft—âlusının hastesi olanlara
Hey ne âsîb idi ol sîb—i zenahdân olmasa

Ağladum aç anberin zülfuni didüm didi kim
Anber açmak gösterirdüm sana bârân olmasa

- 7 Gül yüzün vasfı hezâr olursa bülbül Cem yiter
Andeşîb ol gül—şen—i câna gazel—h an olmasa

- 8 Koma kapundan rakîbi kim bilesin kadrümi
Âdemün kadri kaçan biline şeytân olmasa

C C L X X X V

- 1 Kemend—i sünbül—i yâra giriftâr olmasun kimse
Benüm baht—i siyâhumdan siyeh—kâr olmasun kimse

**Belâ dâmında dil mürgin eşîr-i bend-i işk eyler
Hümâ zülfün hevâsına hevâ—dâr olmasun kimse**

- 3 Gönül dârını bâzâra çıkardum gamzen okları
İşidüp şuf'a tutmuşlar harîdâr olmasun kimse
- Seni çok sevdigüm cândan eger cânâ giinâh—isa
Huzûrunda benüm gibi güneh—kâr olmasun kimse
- 5 Lebi dâru's—şifâsında işaretler kılur çeşmi
Ki bu İsa—nefes devrinde bîmâr olmasun kimse
- 6 Kılur lâle bigi her—dem gönüerde tâze dâğ—i gam
Belâya eski yârumdur diyü yâr olmasun kimse
- Hatâ—yi zülf—i pür—çinün hevâsı ile Cem bigi
Vatan dârını terk itmekde nâ—çâr olmasun kimse
- 3 Şu tenhâ gûşedür didüm bana bir bûse vir güldi
Didi ara ol arayı yuri var olmasun kimse

C C L X X X V I

- 1 Bulınmaz şîve—i kaddün hevâsı gül budağında
Açılımaz gül yüzün mânendi gül firdevs bâğında
- Lebün hâlini zülfün halkası çekmiş kenârına
Sanasın tıfl—iken İsa yatur Meryem kucağında
- 3 Leb ü çeşmün hayâline gözüm şöyle harâb olmuş
Yatur ser—mest ü lâ—ya'kil şarâb oynar kabağında
- Temâşâ eylesem hüsnün bana hism itmesün çeşmün
Göze çün—kim yasağ olmaz şehen—şehler yasağında
- 5 Tolarsa tan degül âlem yine bûy—i kebâb—ila
Çü bîryân bisürür gönlüm bu gün mihnât ocağında

Kurup gamzen kaşun yayını tırın gizleyüp gözler
Yanında benzer âhû var yatur gâfil yatağında

Lebün girdini devr itmiş görenler hattunu eydür
Ne Kevserdür bu kim dâ'im biter sünbul ayağında

- 8 Akardı Çeşme—i Hayvân mezârum kazsalar iy Cem
Ger ol İsa—nefes dil—dârı öpseydüm tudağında

C C L X X X V I I

- 1 Zülfün ansam zehr olur mâr ağzuma
Bûse tiryâkin sun iy yâr ağzuma

Zikri hayr olsun du'adan yâd ider
Sögüp ol la'l—i şeker—bâr ağzuma

- 3 İy sanem kand—i mükerrer yir idüm
Leblerün irişe tekrâr ağzuma

Gül yüzün'cün kirpügünden mâ—cerâ
Söyler idüm batmasa hâr ağzuma

- 5 Gel Cem'ün adını yâd eyle didüm
Didi kim siğmaz bu güftâr ağzuma

C C L X X X V I I I

- 1 OI gamze—i gammâz—ila nâz itme igende
Âşıklaruna lutfunı az itme igende

Hoş gelmez imiş yâra niyâz itdüğün iy dil
Gel tut ögüdüm sen de niyâz itme igende

- 3 Cândan sana yâr olanı yad eyleyüp iy dost
Ağyâr olanı mahrem—i râz itme igende

Gam kaddumi çeng eyledi rahm it sanemâ gel
Bu nağmeli âvâzeye sâz itme igende

- 5 Andukça ruh ü zülfini dir devr-i kamerde
İy Cem heves-i ömr-i dirâz itme igende

C C L X X X I X

- 1 Bin cân fidâ yolına eger olsa cân-ila
Bir gice sohbet eylemek ol dil-sitân-ila

Fikr-i lebinde hâlümi dîvân idüp gözüm
Eyzân lehu yirini kamu yazdı kan-ila

- 3 Didüm ki cân virüp elün öpsem didi gönül
Şehler eli öpilmeye kim ermağan-ila

Zülfün gamında reng-i ruhum şerhin eyleyen
N'ola yazsara müşg-ile hem za'ferân-ila

- 5 Gör nice asdı zülf ü ruhun bezm-i hüsne
Kandıl-i mâhi müşg-i siyeh-rîsmân-ila

Ben cân yoluna virmeye cân-ila turmişam
Şübhen var-isa tecrire kıl imtihân-ila

- 7 İy gam Cem'i igen dahı hâk itme kim habîb
Şâyed'ola garîbinî ana zemân-ila

C C X C

- 1 Hatt-i ruhsârun kitâb indürdi tenzîl üstine
Sâye-i zülfün şeref kor perr-i Cibrîl üstine

La'l-i nâbun sırrını benzer ayân itmek diler
Kim hatun müşgîn havaşî yazdı te'vîl üstine

- 3 Şem'-i hüsün yâdına dil kaşunu kıldı mekân
Zeyn içün san câm asar mihrâba kandıl üstine

**Eşk-i çeşmümde kaşun tâkı hayâlı iy sanem
Geçmek için köprü yaptı sanasın Nil üstine**

- 5 **Büy-i zülfünden Cem'e bir mû yiter kılma dirîğ
Kim o miskîn gelüpdür hâli bir kıl üstine**

C C X C I

- 1 **İy genc-i hayâl-i lebüne dîde hazâne
V'iy tîr-i hadengi gamuna sîne nişâne**

Kaddünde hadün hattı tutaldan berü mesken
Bir tûtiye benzer ki kona serv-i revâna
- 3 **Zülfüne bedî'dür senün muhtasar olmak
Çün şerh-i mutavvelde sığışmadı beyâna**

Didüm ki miyânunu kenâruma getürsem
Güldi didi haddünden igen aşma miyâna
- 5 **Cûrm itmese öldür Cem'i hîç itme tevakkuf
Yitmez mi seni cân-ila sevdüğü bahâne**

C C X C I I

- 1 **Ol sanem kim hüsnine mihr-i cihân âyîn diye
Söz budur diyüp kamer yüz cân-ila tahsîn diye,**

Çîn seher zülfün yüzünde tağıdup şebdür disen
Yaşlarum seyyâresi işde meh ü Pervîn diye
- 3 **Hüsünü zeyn eylese meşşâta mir'ât-i kamer
Sun'-i Bârl'yê ne hâcet zahmet-i tezyîn diye**

Nâfenün bağıri çü zülfün hasretinden kan olur
Yanılır zülfüne her kim nâfe-i müşgîn diye
- 5 **Bu ümid-ile niçe yıl yoluna hâk oldı Cem
Kim geçerken yanılıp hayfâ zihî miskîn diye**

Çün du'âdur âşika dłużnâm—i la'l—i dil—berün
Zikri hayr olsun anun kim işidüp âmîn diye

C C X C I I I

- 1 Ger el uzada zülf—i perîşânuna şâne
Di şâneye düşmez bu senün şânuna şâne

Bir müy koparmışsun o mergûl—i siyehden
Umar misin anı ki kala yanuna şâne
- 3 Devr eyleyeli halka—i zülfini ruhında
Devrân dahı reşk eyledi devrânuna şâne

Zülfinde iken sîhrüne ahsente senün kim
Râm eyledün ejderleri fermânuna şâne
- 5 Bir müy bağışla Cem'e ol zülf—i siyehden
Kim cânı ivâz vire bu ihsânnuna şâne

C C X C I V

- 1 Kadün manendi serv olmaz çemende
Bu söze serv kâ'ildür çemen de

Hayâl—i lü'lü'—i la'lün için la'l
Delüpdür bağrını dürr—i Aden de
- 3 Salınma kâmeti devrinde iy serv
Yırün bil geçme haddünden igende

Akîkun rengi hûn—i dîdedendür
Bahânedür Süheyî ile Yemen de

Meger gül hüsnünün dîvânesidür
Ki yırtar câmesin her bir dikende

6 Kesilsün şâne—veş bağıri saçunun
Kılıni kesmek isteyen kesen de

Didüm kim câna geçdi tîr—i gamzen
Didî gel geç geçen geçdi geçen de

Delü gönülmeye bu cism—i zer—endûd
Kabâdur pîrehendür hem kefen de

9 Meger düşde kenâr ide seni Cem
Ki olmaya arada pîrehen de

C C X C V

1 Düşdi dil zülfîn görüp bir dil—ber—i şîmîn—tene
Veh ki başdan tutdı bu sevdâyi sevdâyi yine

Sûseni atlasdan itmiş kerte—i nîfîferi
Sünbüli dökmiş benefše dâne dâne sûsene

3 Nergisi gibi mücâvir bâğa nergis irmemiş
Gül yüzü gibi müsâfir gelmemiş gül gül—şene

Dâmen—i zülfî tîrâzına yazılmış müşg ile
Dâmina düşer kim el urursa işbu dâmene

5 Tiynetî reşkinde su yire geçüp hâk oldı hâk
Düşdi dîvâne bigi yıl taşa âteş külhene

6 Bî—gümân ger bî—kemân bin kalbi sır dirsem n'ola
Hindu—yi zülfî—i zirih—pûşı ki girmiş cevşene

Mahzen—i sırrına dilde zülfî kuflı ursa n'ola
Ejder olur çün tilism ekser bilürsiz mahzene

Dil kaçan görürdi bu zîbâ cemâli bî—hicâb
Hücre—i çeşmümde açmasaydı tîri revzene

9 Mezra'-ı vaslı nisâbından naşîb umarken âh
Âteş-i hicri irüp od urdî nâ—geh hirmene

Katı gönlinden şikâyet kılmağa tîgi komaz
Uğradın bî—çâre dil bu kerre taşdan âhene

Meskeninden zülfî dûr itdi sabâ bigi Cem'i
Âh örürse ırmedin gurbetde miskîn meskene

12 Mümkün olursa zenahdânı çehinden geç gönül
Niçe Rüstemler düşüpdür işbu çâh—ı Pîjen'e

C C X C V I

1 Lâle ruhun ki çeşmüm öninden ıraq ola
Derd ü gamunla yüregüm üstinde dâğ ola

Dil düşdi tîr—i gamzesine hiç üşenmedi
İrlîk bu—y—isâ ancak öle yüzü ağ ola

3 Dil mürgî benlerüni yüzünde görüp didi
Varurdum anda havf iderem kim duzağ ola

Diler hemîse per yaka pervâne—vâr dil
Hüsnün kaçan ki meclise cânâ çerâğ ola

5 Budur du'ası âlem içinde Cem'ün müdâm
Zülfün kemendi boynuna her lahza bağ ola

C C X C V I I

1 Gün yüzünün hicâbı kaçan kim nikâb ola
Nûr—i cemâlün ile nikâb âf—tâb ola

İy meh ne yirde kurar isen sâye—bân—i hüsn
Cân riştesiyle rûy—i zemîn pür—tinâb ola

- 3 Her—dem kitâb—ı hüsni yazar kâtib—i ezel
Tâ cümleden kitâb—ı ruhun intihâb ola
- Bâlinâ bağlamak dilerem şevk nâmemi
Korkum bu dil kebuteri nâ—geh kebâb ola
- 5 Her—geh ki sîne doğmege bir seng—i râh alam
Bir âh iriše sîneden ol taş türâb ola
- Oğlan oyuncağı oldu her oğlan yıkar yapar
Bu yıkılışı dil dilerem kim harâb ola
- 7 Budur yüzini kapuna sürdigi Cem müdâm
Zer levha ile tâ ki müzeyyen bu bâb ola

C C X C V I I I

- 1 Dilinürdü dil cefâ tîgiyle dil—dâr olmasa
Yarınlurdu yüregüm derd—ile ger yâr olmasa
- El sunardum gabgabun sîbine âsîb olmasa
Diş bilerdüm haddünün nârina ger nâr olmasa
- 3 Çıkduğı'çun dînden kâfir dimezdüm hattuna
Anberîn zülfün kemendi ana zünnâr olmasa
- Hüsünü ko saklasun kirpüklerüm çeşmümde kim
Hifz—ı gül—zâr olmaya hâr—ila dîvâr olmasa
- 5 Bûsesine cân virüp aldum peşîmân oldu dost
Didi kavlûmden dönerdüm ben bu bâzâr olmasa
- Yaşlarum yıldızlarını kim hisâb eylerdi ger
Âsmân—ı der—gehün hâkinde îsâr olmasa
- 7 Perçemün gibi Cem'ün başa varurdı devleti
Ger siyeh bahtum gibi zülfün siyeh—kâr olmasa

C C X C I X

- 1 Habîbüm nâz-ila (1) girmişsin ele
Ki âşık gönlin ol el-ile ala

Hemîşe cânumı almak dilersin
Ne kıldum ben sana iy gözü elâ
- 3 Dil ü cân almağ-ıçun hîle-y-ile
Gözün meşgûldur sihr-ile âla

Gözün cânuma kasd eyledüğince
Lebün rahm eylemeyüp irür âla
- 5 Gözüm yaşını zülfünde gören dir
Ne hoş düşmiş bu sünbü'l üzre jâle

Düşelden dûr şâhâ gül yüzünden
Ciger pür-dâğdur mânend-i lâle
- 7 Revâ midur ki Cem derd ü gam-ila
Irakdan baka irmeye visâla

C C C

- 1 Sâkiyâ devr-i Süleymân'dur el ur câm-i Cem'e
Bize mey sun içelüm çâre budur def'-i gama

Bu gün ol nergîs-i mahmûrun-ila mest olalum
Yarın ol gonce benüm degmede girmez elüme
- 3 Seni maksûd idinen işkuna yanarsa n'ola
Yiridür yanmağ oda her-geh taparsa saneme

Zâhid iblis kadar mı kılasın ta'atı kim
Bir riyâ-y-ıçun anun kıldıği mahv oldu heme

(1) Yazmada "naz birle" ise de vezin bozulmaktadır.

5 Yoluna yilmege yiter bana bes bir kepenek
Neme yitmez nemedüm bârî benüm dahı neme

Âb—i eşküm sâna dînâr ü drahmiler ola
Rûm'ı seyr eyle Arab'dan gidelüm gel Acem'e

7 Gidemez kaldı yine Cem yolı bağlandı meger
Bir saçı sünbü'l ü gül yüzlü melek—gonce—feme

C C C I

1 Dil helâk idüp gözün hancer çeker cân üstine
Nice hûnîdür ki kan itmek diler kan üstine

Gel getür hattun hayâlini bu yanmış sîneme
Sebze âdetdür konur çün tâze bîryân üstine

Didüm iy meh çün lebün cândur bana bir bûse vir
Gül gibi kıldı tebessüm didi kim cân üstine

Ağladukça kaşımı rengîn ider hûnîn yaşum
Dir gören kavs—i kuzah kurıldı bârân üstine

5 Dilde gamzen okı var—iken gamun gönderme kim
Konmak olmaz iy sanem mihmân mihmân üstine

Ya kaşun kurbânıdır dil tîr—i gamzenden sakın
Çün konılmaz tîr terkeş gibi kurbân üstine

Sünbü'l—i hattun gamından şöyle hayrân oldu kim
Bağ—bânlar su seper her gice reyhân üstine

8 Didüm iy cân kaçma Cem'den hacıdur güldi didi
Gerçi hacıdur velî cân virür oğlan üstine

C C C II

1 Lebünden çeşm-i bâdâmum şekerle
Ki hoşdur lutfî bâdâmum şekerle

Lebün vasfin yazarken sürh yirin
Yaşum tahrîr ider hûn-ı cigerle

- 3 Döküp zerrîn yüzüme yaşlarum ^sim
Seni sayd itmek ister sim ü zerle

Rakîb eydür ki hatt-ı yâr gelmiş
Siyeh-rû ola bu kara haberle

Kemer kıl kolumu didüm bilüne
Didi kim bağlaya kılı kemerle

Leb ü dendânun anup zeyn ider eşk
Gözüm dükkânını la'l ü güherle

- 7 Safâsından gelür cânı tudağá
Cem olsa leb-be-leb sen sim-berle

C C C I I I

- 1 Bu gice mihmânum ol mâh-ı cihân-ârâ-y-ıdı
Pertev-i hüsnîyle cennet olan ol ara-y-ıdı

Geçdi dilden tîr-i gamzen âh kim eglenmedi
Kanı ol dem kim hadeng-i gamzene dil cây-ıdı

- 3 Dün anup haddün hayâlin dîde-i giryândan
Şol kadar yaş akdı kim âlem kamu deryâ-y-ıdı

Kaddumi cevr ü cefâ-yı işk-ila kılup dü-tâ
Bini uğradan belâya ol kad-i bâlâ-y-ıdı

Derd ü gam câmın sunup Cem-hasteye sıhhat diyü
Mest ü mahmûr eyleyen ol gözleri şehlâ-y-ıdı

- 6 Kaddüne Tûbâ diyenler söylemiş toğrı haber
Kaşuna kec râ diyenler rastı kec-râ-y-idi

C C C I V

- 1 Bir hûb yine gönlümi sevdâya düşürdi
Mest-âne gözü cânımı gavgâya düşürdi

Lutf-ila elüm almadı ol şâh-ı kamer-ruh
N'idem ki beni zûlfî gibi pâya düşürdi
- 3 Eflâke irür kadri anun iki cihânda
Şol kimsenün üstine ki ol sâye düşürdi

Âlemde sürer zevk-ile ol işk safâsın
Her kim ki gönül ol ruh-ı zîbâya düşürdi
- 5 Mânend-i kemân oldı kadi tîr-i cefâdan
Çün Cem dil ü cân ol kad-i bâlâya düşürdi

C C C V

- 1 Yaykar ay-ila kaşın yâr kemân eyleyeli
Gamzesi tîrine ben sîne nişân eyleyeli

Meclis-i gamda kılup kâmetümi çeng-misâl
Ney gibi işumi her lahma figân eyleyeli
- 3 Gelmedi hiç kenârumuza ol serv-i revân
Gözümün yaşlarını âb-i revân eyleyeli

Gamzeler tîri-y-ile kasd ideli cân ü dile
Lâle bigi yüregüm topdolu kan eyleyeli
- 5 Olmuşam Cem bigi âvâre vü rüsvây-ı cihân
Bana bu işleri ol şûh-ı cihân eyleyeli

CCCVI

- 1 Yüzündür bâğ—i cennet gül—sitâni
Hîrâmân kâmetün serv—i revâni

Had ü zülfî hayâlin anduğumca
Okuram sûre—i Nûr u Duhan'ı

3 Nazar kıldıkaça ağızına görinmez
Sanasın yok gibi—dürür dehâni

Nigârun yoluna baş oynayanlar
Şehîd anlar—durur itmen gümâni

5 Kıluram dün ü gün zâri vü efgân
Aceb budur işitmezsin sen anı

N'ola ben bendene rahm eyler—isen
Ki terk eylemişsem yoluna câni

7 Cem'e bu denli devlet bes—dürür kim
Diyesin bu kulumdur râygânî

CCCVII

- 1 Bu hat midur ya cennet sebze—zâri
Ki kılur hasretinden sebze zâri

Dil—i gam—gînûme rahm it ki her—dem
Geçer derd ü gam—ila rûzgâri

3 Nikâbun keşf idüp göster yüzünü
İgen çekdürme bana intizâri

Ya öldür bini yâhud vasla ırgür
Elüne virmişem ben ihtiyâri

5 Cem'i kılma kapundan bir nefes dûr
Ki yokdur sensüz iy meh—rû karâri

C C C V I I I

- 1 Olmasa lutf ile eger leblerünün inâyeti
Gösterür idi âleme sidre kadün kiyâmeti

Egleme iy cefâ vü gam hâke berâber it beni
Ola ki üstüme düşe sâye—i serv—i kâmeti

3 Sun bana câm—i la'luni dime ki cûrmî var anun
Boynuma sal günâhim ben çekeyin garâmeti

Gamzen okı şehîdinin kabrde dahı iy sanem
Ola kefende haşre dek hûn—i ciger alâmeti

5 Hattı yüzinden ol mehün zülfini dûr eyledi
Lâ'cerem iricek ecel ömrün olur nihâyeti

Çünkü gamundan ölürem bâri yüzünü keşf kıl
Kim ölüür—isem iy sanem arz ideyin şehâdeti

7 Gördi yüzünde cân—i Cem nûr—i Hudâyi keşf—ile
Bu kadar olur iy sanem ışık irinün kerâmeti

C C C I X

- 1 Olmaya bir fitne—ger ol gözleri fettân gibi
Gelmeye bir cân ü dil âlici bu cânâن gibi

Gamze—i bîmârun için ya kaşun kurbanıym
K'olmaya ol hasteye bir dahı bu kurbân gibi

3 Zâhidâ bî—dîn dime uşşâka zîrâ anlara
Küfr—i zülfün'cün gözüm yaş akıdur bârân gibi

Tâze tutsun diyü gül—zâr—i cemâlünü müdâm
Ebr—i zülfün'cün gözüm yaş akıdur bârân gibi

5 Gerçi kim düşvârdur cân oynamak îkin bana
İşkunun yolunda cân virmek igen âsân gibi

Sal zenandânun çehine gönlümi iy şâh—i hüsn
K'olmaya dîvâneye hifz itmege zindân gibi

- 7 Ya kaşundan ireli tîr—i hadengi gamzenün
Sînesinde Cem anı her lahma saklar cân gibi

C C C X

- 1 Zülfünün didüm ne denlü var ola âvâresi
Didi her bir târinun var ola bin âvâresi

Câre gerçi istedüm la'lın lebünden derdüme
Akîbet nâ—çâr kaldum yok bu derdün çâresi

- 3 Tîg—i gamla gerçi kim sad—pâre oldu dil veâl
Bir perâ—peyker elinde kaldı her bir pâresi

Ölmedin bârî keman ebrûna kurban it beni
Eksük olmaz sîneden çün tîr—i gamzen yarası

- 5 Yiridür Cem gönlü ger hüsünde eylerse karâr
Çünkü bülbüller makâmıdur gül—istan arası

C C C X I

- 1 Olalı ilm—i sihr içre gözün sâhirler üstâdi
Hired eflâke ırgûrdi gönülden âh ü feryâdi

Öperken la'lini nâ—geh ısrardum tudağın didi
Bu câna kıymıştı gör kim ne hoş kanına susadı

- 3 Kamu işk ehli katline şu gamzen nass—i kâtı'dur
Görinelden berü iy meh kaşun nûnî gözün sâdi

Olalı husrevâ gönlüm leb—i şîrînûne mâ'il
Kılupdur kûh—i işkunda hacil san'atla Ferhad'ı

- 5 Şu tîr—i gamze kim irdi dil—i Cem'den güzer kıldı
Aceb bu fende bilseydüm kim ola anun üstâdi

CCCXI

- 1 Benzedelden yüzüne mihr ü mehi
Göge irgürdi mihr ü meh kulehi

Devletünde revâ mîdur şâhâ
Yaka cân mülkini gamun sipehi
- 3 Seni çok sevdüğüme ayb itme
Eksük olmaz şehâ kulun günehi

Zülf-i müşgîn-i anber-efşânun
Şerm-sâr itdi nâfe-i siyehi
- 5 Hasret-i hattun ile ger öle Cem
Sana hâlin diye biten giyehi

CCCXII

- 1 Şehâ arz eyle zülf-i müşg-bâri
Ki anmasun kimesne müşgi bâri

Didüm cân virürem bûs ü kenâra
Didi gam çekmegil yok yire bâri
- 3 Cigerden tîr-i gamzen eksük itme
Ki dilde saklayam ol yâd-gârı

Kara zülfün bigi âşüfte oldı
Görelden dil bu zülf-i bî-karârı
- 5 Çü ölmekden beterdür rahm it iy dost
İgen hadden aşurma intizârı

Çü pervâz eyledi şeh-bâz-i zülfün
Gönülden cân ü dil oldı şikârı
- 7 Dehân ü zülfün anup cân virür Cem
Ne kilsun çünki oldur yoğ ü varı

C C C X I V

- 1 Hacil olur görürse la'lünü mey
Serv kaddün öninde leyse bişey

Gördüm onmaz gönül oda yakdum
Ne kılam âhir ed'devâ'u ebkey

3 Deleli sînemi hadeng-i cefâ
Bî-dil oldum hevân odiyla çü ney

Kesme çok sevdüğüm külâleni gel
Ömrümün hâsilin eyleme tay

5 Âb-i lutfunla zinde olur Cem
Ve min el mâ'ı külli şey'in hay

C C C X V

- 1 Bana sen yâr olsan olmaz mı
Yâ vefâ-dâr olsan olmaz mı

Kazıdup şol hat-i semen-sâyi
Sâde-ruhsâr olsan olmaz mı

3 Baş koşup ben ga'rîb-i bî-âra
Sen de bî-âr olsan olmaz mı

Bir nefes hasta gönlüme mahrem
Iy cefâ-kâr olsan olmaz mı

5 İy gönül terk idüp cihân dârin
Zülfine dâr olsan olmaz mı

İy yaşam ayağı nisârı için
Dürr-i şeh-vâr olsan olmaz mı

- 7 **Gül—şen—i hüsni yâdına iy Cem**
 Bülbül—i zâr olsan olmaz mı

C C C X V I

- 1 **Cân bilmezem ol turre—i Hindûya mı düşdi**
 Yâ bu dil—i gam—perver o ebrûya mı düşdi

 Gözümde hayâl—i lebün eğlenmemek ister
 Bilsem ne iver yohsa şeker suya mı düşdi
- 3 **Görüp kadünün aksını dîdemde didi dil**
 Ol serv—i çemen sâyesi bu cûya mı düşdi

 Bir lahza karar idemez ansuz dil—i miskîn
 Yoksa gene bu kâmet ü ebrûya mı düşdi
- 5 **Âh ol dili Cem n'eyleye kim gamdan usanmaz**
 Vardı gene bir gözleri âhûya mı düşdi

C C C X V I I

- 1 **Gitdi dil elden görelden turre—i tarrârunı**
 Cân cihândan geçdi görüp gamze—i hûn—h ârunı

 Müntehâdur dir—idi bu serv Tûbâ'dan eger
 Sidre'den Cibrîl görse kadd—i hoş—reftârunı
- 3 **Dün garîbündür dinür iy mâh lîkin görmedüm**
 Ben garîb—i bî—nevâda zülf— anber—bârunı

 Cân satarken yâr irüp dellâl—i işka didi kim
 Çün harîdârun irışdı germ kıl bâzârunı
- 5 **Cân ü dil vir yâd idüp zülf ü dehânının dil—berün**
 Bu yola harc eyle iy Cem bâri yoğ u varunu

CCCXVIII

- 1 Dil gördü ruhun âteşini cândan usandı
Bu oda yanası yine odlara mı yandı
- Âh eyledi dil ârızunun derdine düşdi
Gör yile inanup niceyi suya tayındı
- 3 Emdür tudağın derdüme emdür didüm iy dost
Güldü didi kim söyleme çün buldun emindi
- Dil mürgi ser-i kûyuna varmadığı bu kim
Görüp kaşunun yaşını tîrinden üşendi
- 5 Tûbâ kadının düse diyü sâyesi bir gün
Cem hâk-i reh olup yine toprağa döşendi

CCCXIX

- 1 Kılup zülfîn seherden dest-mâlı
Pür eyler nâfelerden dest-mâlı
- Ne Hindûdur benün zülfün katında
İdinmiş müşg-i terden dest-mâlı
- 3 Yüzünün dürlerini sildi benzer
Ki tolmuşdur güherden dest-mâlı
- Yanağı gülerin dirdükçe ol yâr
Pür eyler destelerden dest-mâlı
- 5 Şeker sildükçe şeker leblerinden
Tolar kand ü şekerden dest-mâlı
- Çü yüzün mâhinun oldı hicâbı
Iraig eyle nazardan dest-mâlı
- 7 Leb-i rengînun anup ağlasa Cem
İ uiar nun-i cigerden dest-mâlı

C C C X X

- 1 Gül—şen—i hüsninde çün hurmâ—yi la'lîndür lebi
Yaraşur ger sib—i sîmîndür dir—isem gabgabı

Levh—i sînemde gamuh şerhin yazar hûnîri yaşum
Hâne—i dil olalı sen hûb tiflun mektebi
- 3 Anberîn ziüfun ne hoş şîrâze —i müşgîn olur
Şol kitâb—i hüsne kim alnundur anun mîklebi

Leblerün kanum içüp ben kan yudaldan gonce—vâr
Oldum ol demden leb—i şîrînün hem--meşrebi
- 5 Sünnet—i hüsünü farz itme rakîb—i kâfire
İy sâinem şeytâna ta'sîm eyleme bu mezhebi

Baş çeküp zülfün yüzünden hattun oldı âşikâr
San tilism—i mâr—ila bulındı hüsün matlabı
- 7 Cem n'ola pâyuna gözden kîlsa seyyâre nisâr
Kevkeb—i çarha şeref virür çü müzen kekkebi

C C C X X I

- 1 İçer şu gamze—i mestün şarâb—i nâb ola mı
Cihâni zulm—ila kîlmak diler harâb ola mı

Tulû' ideli gözümde hayâl—i ruhsârun
Gören didi ki suya düşdi âf—tâb ola mı
- 3 Lebün safâsına ruhsârun âteşinde gönül
Nemek safâsı—y—ila raks ider kebâb ola mı

Hatun mütûnunu şerh it havâşı—i dilde
Ki gören eyde bu defter kadar kitâb ola mı

- 5 Cüdâ olalı yaşum nîlî misr—i hüsnünden
Zemîni eylemek ister garîk—i âb ola mı

Yüzümü kapuna sürdüğümü gören eydür
Bizendi levha—i zerrîn ile bu bâb ola mı
- 7 Ne çekdi Cem gam—i zülfünde her kıl ucından
Yazarsa haşr zemânına dek hisâb ola mı

C C C X X I I

- 1 Yakalı işkunun odına zühd ü takvâyı
Sulara saldı gözüm yaşı ders ü fetvâyı

Hatun çü leşker—i Fir'avn-mış ne avn gerek
Helâki kasdına eyle havâle Mûsâ'yı
- 3 Meger ki mu'ciz—i peygam—berîye müş'irdür
Yüzünde bîni—i sîmîn ki şakk idet ayı

Güneş gibi n'ola her yire perteve itse gönü'l
Çü mihre âdet olupdur ki ola hercâyı
- 5 Şu lü'lü dişlerünün nazmı yâdına her—dem
Gözümden akıduram işigüne deryâyı

Kadün çü serv—i revândur gözümün âb—i revâن
Gözümden eyleme hâlî bu serv—i bâlâyı
- 7 Cem eyle kaşları tîrine cânu'nı kurbân
Ki müşg tozlu gümüş kabzalu—y—imîş yayı

C C C X X I I I

- 1 Yapaldan meşcid—i hüsne kaşunla kible gâh egri
Gözüm kible—nûmâsına görinür kible—gâh egri

Hilâl ebrûnu göreliden hayâline hilâl olup
Felekde mâh bedr iken olur geh toğrı gâh egri

- 3 Hatun ýâdına cân virsem mahabbet sebze—zârında
Ararsan sebze—i kabrum bulunmaz bir giyâh egri

Rakîbâ kec—nazarsın sen igen gel bakma ol hüsne
Hakîkat görmez ol hüsni kím eylerse nigâh egri

- 5 Gel iy Cem hüsne bâğını temâşâ vaktidur seyr it
Ki sîmîn ser üstinde giyer bir meh külâh egri

C C C X X I V

- 1 Bu gün bir sîm—ber gördüm giyer bir zer külâh egri
Kilur şûride uşşâka göz ucıyla nigâh egri

Koşun zülfün sipâh olmuş gözün şahane hükm eyler
Getür âhir hatun gâffî çün olmuşdur sipâh egri

- 3 Neden tezvîr—i hüsne hat u kaşun olur şâhid
Biri gúc—ile gelmişdir ikinci hod güvâh egri

Güneşden mîhr tûpını kapaldan hüsne—ile iy meh
Görüp çevgân—i ebrûnu olupdur şeklär—i mah egri

- 5 Şu müşgîn kâkülün miskîn Cem'e zünnâr olmışdur
Çelîpa bigi olaldan şu zulfeyn—i dü—tâh egri

C C C X X V

- 1 Bu gün bir şûh mest olmuş yürür geh toğrı gâh egri
Gümüş serv—i hirâmâna giyürmiş zer külâh egri

Çerâğ—i hüsne örteleñ gönül zülfünde yol bulmaz
Deñili olmayan gice aceb mi varsa râh egri

- 3 Kad—i servün hayâline gözüm yaşıyla su virdüm
Mahabbet sebze—zârında ki bitmeye giyâh egri

Dil ü cānlar şikâr yine bu zülf-i müşg—efşânun
Kemend—i anberindür kim görinür gâh gâh egri

- 5 Cem'ün âh—i hadenginden hazer kıl iy hilâl—ebrû
Ki varmaz işk yayında nişana tîr—i âh egri

C C C X X V I

- 1 Kaçan ol meh külâhını giyer geh toğrı gâh egri
Gören dir meh yire inüp urınmış zer külâh egri

Didüm zülfün hicâb olup niçün kaşunu göstermez
Didi kim Kâ'bedür hüsnum ne hâcet kible—gâh egri

- 3 Rakîbe açma şol yüzden gözün sakla yavuz gözden
Ziyândur gül—şen—i hüsne kim eylerse nigâh egri

Yüzün ayıyla ebrûnun hilâlinun hayâline
Her ay başında görünür hilâl—i şekl—i mâh egri

- 5 Cem'i dâr itmege dâr—i ser—i zülf—i dil—âvîze
Kemend—i anber'in asmiş gör ol zülf—i dü—tâh egri

C C C X X V I I

- 1 Bu gün hism idüp ol meh—rû selâmın bendeden kesdi
Nedür hishma sebeb bârî aceb bilsem neden kesdi

Meger meclisde germ olup özin yüzüne benzetmiş
Felek ağzın yakup şem'ün zebânın ortadan kesdi

3 Didüm ömrüm—dürür zülfün niçün kesdün o miskîni
Gülüp gül gibi nâz—ila didi ömrün kesen kesdi

Kabâdan incinür cismün sana gey yaraşur iy meh
Çü hayyât—i ezel gûlden kadüne pirehen kesdi

- 5 Kamér devrinde Cem ömrin nihâyet bulduğın ister
Anun'çun zülfîn ay yüzden bu gün ol sîm—ten kesdi

C C C X X V I I I

- 1 Ol dem kanı bilüni kucardum kemer gibi
Şîrîn tudacûğını emerdüm şeker gibi

Koşmadı dahi la'l u ruhun öpeyin kim ol
Dil hastesine sıhhât imiş gül—şeker gibi
- 3 Biter behîst meyvesi gerçi lezîz ü ter
Bitmeye lebleründeki hurmâ—yı ter gibi

Şerh—i lebüni yazar iken sürh yırlerin
Olmaya yazmağa anı hûn—ı ciger gibi
- 5 Ağzum suyu akar göricek şekerîn lebün
Sun bârı la'lün ağzuma hurmâ—yı ter gibi

Telhîs—i zülfî metn—i mutavvel beyân iken
Şerh-i dehâni—y—Ila olur muhtasar gibi
- 7 Gerçi mahabbetün Cem'e yok iy sanem veñî
Her kim görürse dir ki bu anı sever gibi

C C C X X I X

- 1 Cân levhi üzre yazılıcak işk nâmesi
Dil yana yazdı düşdü elinden çü hâmesi

Zâhid ki ta'n iderdey mey—i işka dün ü gün
Mey—hâne içre başda sebûdur imâmesi
- 3 Simîn tenünü görelî dil pîrehen kucar
Çâk oldı dest—i gayret—ile cîsmî câmesi

Kâ'be yüzüne maksam—ı aksa disem n'ola
Oldı nişân yüzündeki zülfün Kamâmesi

- 5 Per açsa âlemi yaka mihrün hamâmesi
Bâlinâ bağlanursa Cem'ün şevki nâmesi

C C C X X X

- 1 Ruhlarun nakşına teşbih itmege hâlün şehi
Şemse kılmış sâye—bân—ı zülfünê mihr ü mehi

Hayme kursa her ne gül—zâr içre Tûbâ kâmetün
Her tûnâbinun ola kim mîhi bir serv—i sehî

3 Nakd—ı cân ger kîse—i ömrümden olursa telef
Kâse—i ser olmaya işkun şarâbindan tehî

Sen azîz—i misr—ı hüsn iken şehâ lâyık degül
Mesken ola Yûsuf—ı câna zenâhdanun çehî

5 Zülfî zih daksa kemân ebrusuna cân kasdına
Sehm—i devlet irişüp dir Cem zihî devlet zihî

C C C X X X I

- 1 Çeşm—i mestün niçe bir eyleye mest—ânalığı
La'l—i nâbun nice bir göstere peymânalığı

Bu ser—i zülf—i perîşâna gelüp bâd—ı sabâ
İy perî şanı degildür kim idे şânalığı

3 Lâciverdî hattunun nakşı vü cîn—i zülfün
Sırça gönülüm evine eyledi kâşanalığı

Ruhi devrinde ne var kec—rev ise beydâk—ı hâl
Kat'—i nat' eyledi itse n'ola ferzânalığı

5 Deyr -i dil hüsni hayâli ile büt· hâne iken
Mescid itdi kaşı mihrâbı bu büt—hânalığı

Müşg-i Çün bildi hatâsını hatun nâfesine
Hâl-i miskînün idden berü şeh-dânalığı

- 7 Haşre dek ister isen gün gibi nûr ola yüzün
İy gönü'l eyle ruhı şem'ine pervânalığı

Bildüm iy dost perîsin berü gel gönlüme gir
Çün perî mesken ider bulduğu vîrânalığı

Gel beni silsile-i zülfüne bend eyle didüm
Didi iy Cem komamışın dahi divânalığı

C C C X X X I I

- 1 Kimdür belâ-yı işk-ila rüsvâ benüm bigi
Yokdur cihânda âşık-i şeydâ benüm bigi

Şol zülf-i dâr-gîrüne asılmağa mahal
Bir asılısı görmedüm aslâ benüm bigi

- 3 Bir kerre derdümi amüp efgâna başlasam
Yanumca nâleler kila sahrâ benüm bigi

Reyhân hatunu görelî bezm-i çemende âh
Saldı benefše başın aşağı benüm bigi

- 5 La'lünden alalı sanemâ bûseler kadeh
Kanlar yudar surâhi-i sahba benüm bigi

Cân terkin idici reh-i işkunda iy sanem
Çokdur cihanda olmaya illâ benüm bigi

Cem'den çevürme gül-şen-i hüsnün ki olmaya
Ol gül-sitâna bûlbûl-i güyâ benüm bigi

- 8 Bir dahi işkun ile helâ-keş yaratmadı
Mulk-i cihanda Tanrı te'âlâ benüm bigi

C C C X X X I I I

- 1 **İy dost revân eyleyicek rûh—i revâni**
Min zeylike levî keferî sâra kefâñî

Hattât—i ezel defter—i hüsünü yazarken
Nev yâfte yazmış bu hat—i müşg—feşâni
- 3 **Kandîl—i cemâlüne yanılmış dil uzatmış**
Şem'ün yiridür yansa zebâneyle zebâni

Şol hatt—i semen—sâyuna kim ola ki olmaz
Bu nakş—i nigâr—Ila nigâra nigerâni
- 5 **Unnâb lebün câmînun olmasa şehîdi**
Mâü'l—ayînun turmadın akar müdî kanı

Eglenmedi dîdemde n'idem zülfî hayâli
Yar idemedüm kendüme ömr—i güzerâni
- 7 **Cem hâk olıacak çağırı heg azm—i remîmi**
Kad sayyereni işküke fânî fevefâni

C C C X X X I V

- 1 **Ol meh ki bu gün çehre ayân eyledi gitdi**
Tîrine dil ü cânı nişân eyledi gitdi

Ol azm—i sefer eyledi dil mahmil—i işki
Yanınca ceres gibi figân eyledi gitdi
- 3 **Cân virecek iken bize ol la'l—i mesîhî**
Cânumuzu ardından revân eyledi gitdi

Meh gibi gurûb itdi veñi hüsni hayâli
Bu sine—i vîrânda mekân eyledi gitdi

5 Can nakdini târâc—ı gam—ı işk idüp ol meh
Aşuftesine hayli ziyân eyledi gitdi

Bir görmek ile gönülmü sayd eyledi benden
Ben hasteyi rûsvây—ı cihân eyledi gitdi

7 Hûn eyledi Cem bağrını ol gamze var iy eşk
Ta'çîl yolın bağla ki kan eyledi gitdi

C C C X X X V

1 Ol dem kanı ki Kâbe—i kûyun mekân idi
Arâm—gâh—i gönlümün ol âsitân idi

Ol dem kanı ki merkeb—i baht ü sitâremün
Hayl—i semend—i vaslun ile hem—inân idi

3 Ol dem kanı ki sâye—i perr—i hümâ bigi
Zill—i zañl—i gerd—i rehün sâye—bân idi

Ol dem kanı ki sebzelerin tâze tutmağa
Ol gül—sitana yaşlarum âb—i revân idi

5 Ol dem kanı ki sahn—ı serây—ı sürüruna
Her—dem kavâfil—i dil ü cân mîhmân idi

Ol dem kanı ki mürg—i dile âsitânunun
Her gûşe—i müşerrefî bir-âşiyân idi

7 Ol dem kanı ki mesken idi işığın Cem'e
Hayfa ki geçdi bilmedük ol hoş zemân idi

C C C X X X V I

1 Her—dem bu resme artar—ısa Şîne yarası
Ölmekden özge âşikun olmaya çâresi

Zülfüne benzedürmiş özin nâfe—i Hatâ
Kendü özine kaldı yine yüzü karası

- 3 Helvâ nedür ki şehd—i lebünden nişân vire
Her yirde bir pula satılır çünkü pâresi

Bitdükçe gün yüzünde şehâ nev—resîde hât
Sebz—ile zeyn olur sanasın güller arası

- 5 Cem kevkeb—i sırişkin işigünde bulımaz
Benzer felekde dahi yoğ—imis sitâresi

C C C X X X V I I

- 1 Uzadan zülf—i perîşânuna el şâne gibi
Toğrasun tîg—i belâ bağrını dendâne gibi

Ayağa salma yazukdur güher—i eşkümi kim
Sadef—i çeşmüm anı bisledi dür—dâne gibi

- 3 Mîhr—i ruhsârı yakup halvet—i sînemde çerâğ
Tolaşur hâli hayâli anı pervâne gibi

Nat'—i hüsninde niçün kej—rev ola beydak—i hâl
Çün piyâde yürümez her yana ferzâne gibi

- 5 Hâlet—i Cem'den eser alalı bir pâre sabâ
Tolanur tağ—ila sahrâları dîvâne gibi

C C C X X X V I I I

- 1 İy aceb ol sîm—ten gelmez mi ki
Ol kadi serv—i çemen gelmez mi ki

Sımağa peymâne—veş peymânını
Ol büt—i pêymân—şiken gelmez mi ki

- 3 Kaldı dil Ya'kub'ı mahzûn ü hazîn
Yûsuf—i gül—pîrehen gelmez mi ki

**Yolına cân-virmeye Ferhâd-vâr
Husrev-i şîrin-dehen gelmez mi ki**

5 Cân ü dil bezmin mu'attar kılmağa
Ol hatı müşg-i Hotan gelmez mi ki

Hanceründen cân virenler haşerde
Lâle—veş hûnin—kefen gelmez mi ki

7 Mihnet ü gamdan usanmaz hîç Cem
Yoksa ol ana mihen gelmez mi ki

C C C X X X I X

1 Künüz-i sırruna cânum hazâne yitmez mi
Sipâh-i işkuna dil dârı hâne yitmez mi

Neden rakîbe kılursın kaşun kemânnını rast
Hadeng-i lîrüne sînem nişâne yitmez mi

3 Elünü öpmeğe cân pîş—keş çeker gönlüm
Aceb bu şey'-i kalîl ermağâna yitmez mi

Lebün zekâtını men' eyleme gel insâf it
Hemân bana degül ancak cihâna yitmez mi

5 Didüm zebânumu yakdı gam odi şem' bigi
Didi ki sana zebân ol zebâne yitmez mi

Harem hevâsına bağlanma iy sanem ihrâm
Cihâna kible—geh ol âsitâne yitmez mi

7 Hikâyet eylemege metn-i işkunun şerhin
Hadîş-i Leylâ vü Mecnûn fesâne yitmez mi

Kerem kıl olma iğen iy sanem cefâ kılıcı
Bana cefâ kılıcı bu zemâne yitmez mi

- 9 Didüm bahânesüz öldürme Cem kulun sanemâ
Didi ki şart—i mahabbet bahâne yitmez mi

C C C X L

- 1 Sîne—i mecrû huma gamzen urur çün yarayı
İy sanem çok görme ben bî—çâreye sen çâreyi
Âsmân—mânend olursa âsitânun yaraşur
Yaşlarum yir yir çü ta'yin ide her seyyâreyi
Leblerün bir kez disé iy âşik—i bî—çâre gel
Cân—i şîrinden çıkarur âşik—i bî—çâreyi
Müsг gibi kan yudaldan hâl ü hattun yâdına
Bî—karâr itdi kara zülfün bu ben âvâreyi
5 Çünki her bir pâresi bir meh hevâsında yiler
Kanda bulursın sen iy Cem bu dil—i sad—pâreyi

C C C X L I

- 1 Hâme şerh eyleyimez ruhları gül—gûnlığını
Nitekim gözlerümün hâlet—i pür—hûnlığını
Dilüme kıl tolaşur bahtum ucından diyemez
Gönlümün zülf—i siyeh—kâruna meftûnlığını
3 Gönlümün söyler isem dil yana cânum tutuşa
Gûşe—i halvet—i ahzândaki mahzûnlığını
Bahr olursa dahı yâr ol yana kılmaya nazar
Yaşlarum bana meger arz ide Ceyhûnlığını
5 Kimse ayb eylemesün leyli—i zülfinde Cem'e
Çün cihân dahı bilür kışa—i meçnûnlığını

CCCXLII

Gözlerün kasd eyledi cânuma câdûlar gibi
Korkarın seylâb olup yașum aka cûlar gibi

Yüzün üzre gözlerün meyl itdüğince zülfüne
Sünbül otlar sanasın sahrâda âhûlar gibi

- 3 Gördüğümce benlerini ruhlarun üzre senün
Sanuram kim gül direr gül-şende Hindûlar gibi
- Dil-berün çevri degündür yalunuz ben çekdüğüm (1)
Bu felek de cevr ider her lahza meh-rûlalar gibi
- 5 Âh idüp dökerse n'ola gözleri yașını Cem
Her seher sakkâ olup işigünü sular gibi

CCCXLIII

- 1 Deste bağlayup müjəm her lahza cârûlar gibi
İşigün pâk itse yașum su seper sular gibi
- Devr-i hüsünde gözün meyl eylemişdür zülfüne
Çin sahrâsında sünbül otlar âhûlar gibi

- 3 Hey ne küstâh olur ol zülf-i siyehler bî-rızâ
Gül direrler gül-şen-i hüsünde Hindûlar gibi
- Dil-berün çevri degündür yalunuz ben çekdüğüm (2)
Bu felek de cevr ider her lahza meh-rûlalar gibi

- 5 Çeşm-i Cem'den sihr-ile dâ'im hayâl-i zülf-i dost
Ülker indürür yire her lahza câdûlar gibi

(1) Yazmada "çekdüğüm" şeklindedir.

(2) Bu beyit bir önceki gazelin de dördüncü beyitidir.

C C C X L I V

- 1 Öldürürse dem-be-dem hism-ila çeşmün vâ beni
Gam degül Îsâ demün eyler yine ihyâ beni

Bu revâ mı kim şehâ zülfün gibi pâ-mâl idüp
Eyleye derd ü firâkun âleme rûsvâ beni

3 Eşk-i çeşmüm fırkâtunla oldu pür-deryâ-yı hûn
Âkîbet gark idiserdür bir gün ol deryâ beni

Ol kemân-keş kaşların atdukça gamzen okların
Kasd idüpdür cânuma benzer ki gözler ha beni

5 Gül yüzünün ayrılığı iy perî her rûz ü şeb
Hasret ü derd-ile kılur bûlbûl-i gûyâ beni

Çün rakîb-i rû-siyehle eksük olmaz cengümüz
Lutîf idüp billâhi yâhûd anı redd it yâ beni

7 Zülfünün sevdâsına Cem düşdi cândan didi kim
Korkaram başdan çıkarur bu kuru sevdâ beni

C C C X L V

- 1 Zülf-i müşgînün takaldan boynuma zencîrini
Bu dil-i dîvâne bilmez kendünün tedbîrini

İşkin-ila şol kadar cevr ü cefâ çekdi gönü'l
Deftere sığmaz eger dil dise binde birini

3 Sûfi-i zerrâk dir kim bana zinhâr içme mey
Kim tutar âlemde şeytân olanun tedbîrini

Kaşların yayın kurup mest-âne çeşmün âh kim
Eksük itmez sineden bir lahza gamzen tîrini

5 Sen perî-rûyi görevden gözlerüm kani-y-ila
Levh-i dilde yazaram nakş-i ruhun tasvirini

Düşde gördüm yârı kim boynuma dakdî zülfini
İy aceb kim idiserdür bu düşün ta'bîrini

Her ne söz kim söyler—ise sen perî vasfında Cem
Şâd olur Cân ü gönülden işiden takrîrini

- 8 Hancerinden kim ki cân virse bulur ömr-i ebed
Âb-i Hayvân'dan meger suvardılar şemşîrini

C C C X L V I

- 1 Bu gurbet câna gâyet kâr kıldı
Ki âlemden beni bîzâr kıldı

Ne kılam gerdiş—i eyyâm bini
Belâ vü derd—ile bîmâr kıldı

- 3 Ne nahs olur aceb bu tâli'üm kim
Beni âlem içinde zâr kıldı

Gül—istân yirine ni'me'l—bedeldür
Felek yürümi şimdi hâr kıldı

- 5 Görün gerdûn—i dûnun himmetini
Bu gurbetde Cem'i bîmâr kıldı

C C C X L V I I

- 1 Cânâñ—ila cân oynamacak hoşça degül mi
Yâr—ila nihâñ oynamacak hoşça degül mi

Kolunu kılup boynuma iy dost hamâ'il
Sen şûh—i cihân oynamacak hoşça degül mi

- 3 Tûbâ—kad—ile cennet—i kûyunda hemîşe
Ol hûr—i cinâñ oynamacak hoşça degül mi

Ben bende yoluna senün iy şâh—i cihânum
Cân—ila cihân oynamacak hoşça degül mi

- 5 Cem rağmına ağıyârun eyâ hûb—i zemâne
Sinünle ayân oynamacak hoşça degül mi

CCCXLVIII

- 1 Bi—hamdu'llah ki cân cânâne irdi
Sanasın mürde tendür cânâ irdi

Buluban dil şeb—i hicrînde la'lin
Sanasın Çeşme—i Hayvân'a irdi

3 Gönül bîmâr—i fürkat olmuş—iken
Visâlun buluban dermâna irdi

Saçun küfrinde cânum kalmış—iken
Yüzün nûrin bulup îmâna irdi

5 Niçe geçsün günüm eyvây—ila kim
Lebün şeft—âlusı dendâne irdi

Ne sohbetdür ki buluşdı iki yâr
Ne hoş demdür ki Cem cânâna irdi

RÜBÂİ ^ ^

Dün dökerken yaşum sitârelerin
Ol mehün bir nezâresi düşmiş
Güldi didi ki görmedüm hergiz
Sen kadar bir sitâresi düşmiş

FÎ'L MU'AMMEYAT
Sultan Muhammed

- 1 Câvidân—i saltanat kaddüne lâyık câmedür
Mekremet tâcın bi—hamdu'llah ki sana virdi Hak

Sultân Muhammed

Mîr ü meh anun—içün kıldı taleb kapunu kim
Cem gibi arada yüz süre vara der—gehüne

Sultan Muhammed

- 3 Çü şânunda bulundu lutf—i bî—hâd
Senün'çün mahmidet olur mü'ebbed

Muhammed

Dost bî—had kılur cefâları âh
Eyledi bini gamla dem—beste

Muhammed

Çokdur egerçi âşık—i şâdîk cihânda îlk
Çekmekde Cem gibi gamunu kimse görmedüm

Sultan

- 6 Ebedidür letâfet—i bî—had
Sende iy pâd—şâh—i hüsün ü cemâl

Bâyezîd

Ser—i zülfüne pâ—beste olalı dil
Elümle kendümi odlara atdum

Sultân

Şânunda çü lutf—i ebedî nâzildür
Mâksûd—i Cem ol sûret—ile hâsildur

Asım

- 9 Harâb olduğın istersen bu âlem iy şeh—i âî
Götürgil bürka’—i zülfün görinsün çeşm—i fettânum

Nizâm

Yâd anun'çun eylerem kaddiini cbyâtumda kim
Nazm-i şî'rümde anılsa kâmetün zîbâ düşer

Selmân

Lâm oldu kadüm görelden iy dost
Şol zülf ü dehân u kaddi sende

Selmân

- 12 Âşık-ı bî-çâreye rahm eylemez
Nâ -Müselmândur habîbün zülfî âh

Süleymân

Zülfüne şâne gibi ulaşalı
Bildüm âhir hemân-ımış ömrüm

Kâsim

Sen peri-rûyi görelden iy melek bu hüsün-ile
Kâmet ü zülfün hayatı gözlerümde tutdı câ

Kâsim

- 15 Kâmet ü ebrûni kilsanq âşikâr
Olur-ıdı bu Cem-i bî-dil şikâr

Dâvud

Usandı gönül müsâferetden
Zülfeynün içinde hâne dutdu

Tâhir

Didüm adın nuder tebessüm idüp
Didi bir nokta-y-ila zâhir olur

Nasr

- 18 Nazardan ya kaşun dûr olduğınca
İrişür cânuma tîr-i melâmet

Kerim

Ger serv ola şol kadd-i ser-efrâzuna mâ'il
N'ola dînür elcinsu ile'l cinsi yemîl

Muhsin

Egerçi âlem içre bî-nevâyam
N'ola çün hüsnün-ile aşinâyam

Hasan

- 21 Hâlün oldukça kaşun üzre ayân
Görmeg-içün seni iver dil ü cân

Eşref

Didi dün bana yâr kim iy Cem
Seni gamzemle kıluram bismil

Harf-i evvelde hod gönül kendi
Şükr kaldum arada ben bî-dil

Necm

- 24 Nigârâ kaşun ü şehlâ gözünden
Cefâlar görmişem eyle terahhum

Cemâl

Yüzini gösterüp ol mâh fi'l-hâl
Ayân oldı lebi altındağı hâl

Haîl

**Hayâl-i zülfî peyveste n'idem kim
Kîlur âşüfte-dil cem'iyyetini**

Hamza

- 27 Kâmetün göstereydi ger harekât
Harf-i evvelde dil kîlurdu galat**

Edhem

**Dil-i dermânda ya kaşun görelden
Hadeng-i gamzene oldu nişâne**

İbrahim

**Göreli ebr-i zülfün âhlayam
Bâd çün-kim sehâba lâzımdur**

Hurrem

- 30 Levh-i dilde derd-i ışkun dil-berâ
Eksük olmaz nakş olaldan her gün âh**

Yûsuf

**Râh-i gamla sefer-i işka bulunmayalı had
Âh kim hasta gönüll bulmadı ârâm-i visâl**

Osmân

**Dener her mâh-âuy-i bî-vefâyi
Aceb bilsem gözümün hâsılı ne**

Alâ

Alâ

- 33 Zülfün iy meh fitne vü çeşmün belâ
Ne belâya kalmışam ben mübtelâ

Mahmûd

**Kim var ki gam—ı işk—Ila uşşâk arasında
Cem gibi gönül bir kıl—Ila zülfüne bağlar**

Atâ

**Didüm çeşmüm diler kim göre kaddün
Tebessüm kıldı didi görüm üzre**

Cüneyd

- 36 Hurde—i zer iste her devlet ki var
Hurde—dârân—ı cihâna virür el

Ca'fer

**Kasd—ı ser—i Cem kıralı çeşmün dil ü cândan
Feryâd iderem âh ki feryâd—resüm yok**

Nasûh

**Kâ 'be yüzinde dil budur kaşına secede kıldığı
Kim ana dâ'imâ ola savma'a güše—i harem**

Hâsim

- 39 Gözünün gǖşesine hâ diyince
Nice âşıkları meftûn idersin

Nâsır

**Niyâz ü sabr istersen nigârâ
Olardan bende biri var biri yok**

Kıvâm

- 41 Kavm—ı usşâk cem olur her—dem
Tâ ki yolunda terk—i ser kılalar

MÜFREDÂT

- 1 İy ânzı gül zülfî benefše ruhı lâle
Şol nergis—i mestüni bana kılma havâle

Ferd

Cemâlin zeyn iden hep dil—ber olmaz
Her âyîne düzen İskender olmaz

Ferd

- 3 Yâ beni ol dchen—i tengे irişdür iy baht
Yâ vücûdumı diyâr—i adem—âbâda ilet

Ferd

Ne hâcet arz—i hâl itmek habîbe
Bilür hâlümi dil—dârum veñidür

Ferd

Yaşumdan zülfuni görüp tutildum
Denizden kâfir—istâna meded hây

Ferd

Yine dil bir perîye yiltendi
Sorar—isan perîye yîl tendi

Ferd

Ferd

Çeşmünə arz—i nazîr eylerse nergis n'ola kim
Her neye bakarsa ahvel eyler isbât—i nazîr

Ferd

Çarh—i devlet ser—nigûn oldu dirîgâ çâre ne
Ahter—i izzet zebûn oldu dirîgâ çâre ne

Ferd

- 9 Tenhâ Recebâ sanma ki şâ'bân yinür ancak
 Arifler olur kim ramazânı dahı yirler

Ferd

Âşiyân yapıdı başı üstine kuşlar sanemâ
Serv mecnûn olalı serv—i hîrâmânun içün

Ferd

Mâh—i zer—endûrların âb—i revâne (1)
Bîd anun—icun dökdi kibihde yerekân var

Ferd

- 12 Hayf ola kim şarâba su katalar
 Biledür cün şarâbun âbı müdâm

Ferd

Cild—i zer—kâr olmağa gül defteri evrâkına
Bağda kîmuhtîna nârençî reng eyler turunc

Ferd

Hattı hayâli—y—ile n'idem kilk—i zülf—i yâr
Dîl safhasını karalayupdur misâl—vâr

(1) Bu mîsrânın vezni bozuktur.

Ferd

15 Zerrîn meges'er ile otur oyna hânede
Şol dem cihân yüzini ki sîmîn meges tutar

Ferd

Harîm-i savma'a-i gönlümi igen yıkma
Günâha girecegün an ki vakf-ı mey-ke dedür

Ferd

Ruhum rengini arz itcüm mukâbil turmayup didi
Bilürsin rû-be-rû olmaz ruh-ila şâh bî-hâ'il

Ferd

Kanı ol dem kim feriște-hâne-y-idi hânemüz
Şimdi gör şeytân evine döndi bu vîrânemüz

Ferd

O! lâle-izârun hat-ı gül-bûyına iy Cem
Kâfir dime kim yinile îmâna gelüpdür

S O N

{ kutupyıldızı kitaplığı }
806

40 TL.